

*„A jó óvoda az, ahol nyugalom van,
de nem csend és fegyelem.
A jó óvoda az, ahol legfőbb érték minden gyerek kíváncsisága, kezdeményezése, de főleg játéka,
mint a nem tudatos tanulás folyamata.
A jó óvoda az, ahol a ráfigyelés, az odafigyelés
a gyermeknek lehetőség, a felnőttek kötelesség.
A jó óvoda természetes emberi kapcsolatokat ajánl.”
(Hűvös Éva)*

Nagymágocsi Óvoda Pedagógiai Programja

2015

Szerkesztő:

Varju Tamás Józsefné Makai Sára

Szakértő:

Makra Lajosné közoktatási szakértő

A program kidolgozásában közreműködtek:

Hanzóné Nagy Anna

Líbor Zoltánné

Luczóné Mihály Gyöngyi

Mihály Jánosné

Tóthné Kaszás Ilona

A program felülvizsgálatában és módosításában részt vettek 2013 évben:

Sarró Ferencné közoktatási szakértő

Vecsernyés Józsefné óvodavezető

A program felülvizsgálatában és módosításában részt vettek 2015 évben:

Varju Tamás Józsefné Makai Sára mb. óvodavezető

Juhászné Házi Tünde tagóvoda vezető

A nevelőtestület minden tagja

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezető	5
I. Az intézmény adatai	6
II. Az intézmény bemutatása	7
2.1 Az óvoda személyi feltételei	10
2.2 A program megvalósításához szükséges szakmai, érzelmi feltételek	11
2.3 Az óvónő attitűdje, nevelési stílusa	11
3. Az óvoda tárgyi feltételei	13
III. Jövőképünk	14
IV. Óvodakép, Gyermekkép	15
V. Óvodai nevelésünk alapelvei és értékei	17
VI. Nevelési célok, feladatok	19
VII. Az óvodai nevelés alapvető keretei	21
7.1 Egészséges életmódra nevelés	22
7.2 Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés	25
7.3 Anyanyelvi és értelmi nevelés	29
VIII. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai	34
8.1 Játék és a tanulási tevékenység	34
8.2 Mesélés, verselés	45
8.3 Manuális tevékenység	48
8.4 Ének, zene, énekes játékok	50
8.5 Mozgás	53
8.6 A külső világ tevékeny megismerése	56
8.7 Munka jellegű tevékenységek	61
8.8 A szabadidő programja	63

IX. Az óvodai élet megszervezése	64
9.1 Nevelési év, hetirend, napirend	64
9.2 A nevelés tervezése	66
X. Az óvoda ünnepei, egyéb rendezvényei	69
XI. Az óvoda kapcsolatai	72
11.1 Óvoda-család kapcsolat	72
11.2 A szülők és az óvodapedagógusok kapcsolata	73
11.3 A gyermek és az óvodapedagógusok kapcsolata	73
11.4 Az óvoda dolgozóinak kapcsolata	74
11.5 A gyermekek egymással való kapcsolata	74
11.6 Óvoda-bölcsőde kapcsolata	74
11.8-12 Egyéb kapcsolatok	75
11.13 Az óvodai programra épülő nevelési feladatok ellátása	76
XII. Gyermekvédelem	78
XIII. Speciális szolgáltatások	80
13.1 Esélyegyenlőség, egyenlő bánásmód a programban	80
13.2 Szociálisan hátrányban lévők felzárkóztatása	82
13.3 SNI gyermekek integrált nevelése	84
13.4 Tehetséggondozás	103
13.5 Az intézmény speciális egyéb szolgáltatásai	104
XIV. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere	106
XV. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére	108
XVI. Érvényességi rendelkezések	111
XVII. Legitimációs záradék	112
XVIII. Felhasznált szakirodalom	114

Bevezető

Köszöntjük azokat, akik óvodánk iránt érdeklődve kezükbe veszik pedagógiai programunkat. Óvodánk Nagymágocs nagyközség egyetlen óvodája, amely 2014 szeptember óta az árpádalmi tagintézménnyel együtt alkot szoros egységet. Nagymágocs és Árpádhalom egymással határos községek. A két intézmény több évtizede szoros kapcsolatban áll egymással, így a külön-külön megírt helyi programunk is szinte azonos. Az árpádalmi tagintézmény elnyerte az örökös zöld óvoda címet.

Nagymágocsi óvodánk saját innovatív törekvéseit magába foglaló helyi pedagógiai programot készített, amely a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira épülve összhangban áll az Országos Óvodai Alapprogramban foglaltakkal. Programunk elkészítésénél figyelembe vettük eddig bevált nevelési gyakorlatunkat, a szülői, a fenntartói, a nevelői igényeket és a lehetőségeket.

Pedagógiai programunk hangsúlyozza a készség és képesség fejlesztést, amely áthatja az egész nevelési folyamatot. Inkluzív (befogadó) pedagógiai szemlélettel integráltan történik az együtt nevelés, az egyenlő hozzáférés biztosításával. Nevelési módszereink a gyakorlatban sokszínűek, nevelési alapelvünket és nevelésfilozófiánkat közösen alakítottuk ki. Az óvodában biztosítani tudjuk az óvodáskorú gyermekek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Szeretetteljes, családi légkört alakítunk ki. Tiszteletben tartjuk a gyermeki jogok érvényesítését, melyben a személyiségfejlesztés az egyéni képességek szerint, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével folyik. A családi nevelésre alapozva hangsúlyozzuk a gyermekek testi, lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését, a szocializáció minél teljesebb kibontakoztatását. Programunkkal elősegítjük, hogy a gyermekek eligazodjanak környezetükben, megtanulják kifejezni magukat, tudjanak együttműködni, ezáltal magatartásformákat sajátítanak el. Mindezt jó szervezéssel, felkészült óvónők segítségével, a mindennapi élet feltételeinek és eszközeinek megteremtésével érjük el. Nevelőmunkánkat elsősorban a gyermekek alapvető tevékenységére alapozzuk. Sok játékkal, mesével, valamint a kommunikáció fejlesztésével, a hátrányok kompenzálásával kívánjuk ezeket elérni.

I. AZ INTÉZMÉNY ADATAI:

Az intézmény neve: Nagymágocsi Napközi Otthonos Óvoda és Bölcsőde

Címe: 6622 Nagymágocs, Mátyás király utca 20.

Telefon: 06-63/363-024

Intézményegység vezető/óvodavezető:

Varju Tamás Józsefné Makai Sára

E – mail cím: ovoda6622@gmail.com

A tagintézmény neve: Árpádhalmi Tagintézmény

A tagintézmény címe: 6623. Árpádhalom, Dózsa György utca 1.

A tagintézmény telefonszáma: 06/20-7753971

A tagintézmény E-mail címe: erdeiovoda@freemail.hu

Alapító és felügyeleti szerv:

Nagymágocs Nagyközség Önkormányzat Képviselő – testülete

Alapító Okirat kelte:

2015. év október hó 16. nap (legutolsó)

Határozat száma:

a 169/2013. (IX. 16.) Kt. határozatával elfogadott

Nagymágocsi Óvoda Pedagógiai Programját a nevelőtestület véleményezte, az intézmény vezetője jóváhagyta, a fenntartónak tájékoztatásul átadta.

II. AZ ÓVODA BEMUTATÁSA

Az intézmény a Dél-alföldi régió területén, a szentesi hátrányos helyzetű kistérséghez tartozik. Nagymágocs és Árpádhalom egymással határos. A két intézmény több évtizede szoros kapcsolatban áll egymással. A terület tipikusan mezőgazdasági, az ipari tevékenység elenyésző. A település infrastrukturális ellátottsága egyetlen. Az oktatási és közegészségügyi ellátás kielégítő. Jövője nagymértékben függ részben az agrárgazdaság sorsától, részben Szentes fejlődési irányától, ütemétől.

A székhelyintézmény bemutatása.

Az intézmény a Dél-alföldi régió területén, a szentesi hátrányos helyzetű kistérséghez tartozik. A terület tipikusan mezőgazdasági, az ipari tevékenység elenyésző. A település infrastrukturális ellátottsága egyetlen. Az oktatási és közegészségügyi ellátás kielégítő. Jövője nagymértékben függ részben az agrárgazdaság sorsától, részben Szentes fejlődési irányától, ütemétől.

Óvodánk Nagymágocs nagyközség egyetlen óvodája. Három csoportos óvoda.

A Nagyközség lakossága (az országos átlaghoz hasonlóan) ugyan csökkenő tendenciát mutat, azonban ennek mértéke szerencsére igen csekély. Az óvodába beiratkozó gyermeklétszám is nagyjából kiegyenlített volt az elmúlt években. Nagymágocs Nagyközség Önkormányzata a tényleges gyermekadatok, illetve a becsült létszámprognózis figyelembe vételével, és a hatályos jogszabályok értelmében felállított alapelvek mentén szervezi, fejleszti és működteti a település közoktatását és a hozzá tartozó intézményrendszert.

Az óvoda belső kialakítása, felszereltsége a mai követelményeknek nagyrészt megfelel. Tekintettel arra, hogy az óvodás korú gyermek lételeme és életkor-specifikus sajátossága a játék, a mozgás, a csoportszobák nagysága és befogadó kapacitása az előírásoknak megfelelő. A csoportszobák tágasak, világosak, eszközökkel jól felszereltek; a hozzájuk tartozó kiszolgáló helyiségek felújítása időről-időre történik. A jelenlegi tornaszoba a korábbi években csoportszobaként funkcionált. Van külön fejlesztő helyiség, amely egyéni és kiscsoportos foglalkoztatásra folyamatos napi lehetőséget

biztosít. A helyben kialakított só szoba kiváló az egészség-prevenció szempontjából, a felső légúti megbetegedések megelőzése érdekében.

A hatalmas udvar sok zöld területtel lehetőséget biztosít a környezettudatos nevelésre, a gyerekek mozgásigényének kielégítésére. A játszóudvarra kihelyezett kültéri játék- és mozgásfejlesztő eszközök megfelelő műszaki állapota, állagmegóvása, illetve az elavultak minőségi (környezetbarát, szabványos tanúsítvánnyal ellátott) cseréje meglehetősen költséges, mégsem kikerülhető.

A külső környezeten túl meghatározó a gyermekekkel, szülőkkel kialakított jó kapcsolatunk, a pozitív emberi és szakmai hozzáállásunk. Számunkra a szülő véleménye, elégedettsége nagyon fontos kontroll, melyet munkánk során figyelembe veszünk.

Az óvodában folyó nevelőmunka a családok körülményeitől, a gyermeki természettől fogva sokszínű. A gyermekközpontúság és játékközpontúság, a családi légkörben folyó nevelés - amely figyelembe veszi a gyermek egyéni fejlődési ütemét és életkori sajátosságait – az óvodában meghatározó alapelv.

Pedagógiai programunkat helyi adottságainkra alapozva készítettük, mely magában foglalja az integrált nevelés feltételeit, a megvalósítás formáit. Óvodánkban folyó nevelés a családi nevelés kiegészítője, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be. A gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig tart.

Hisszük, hogy az óvodai integráció a társadalmi előítéletek csökkentésének színtere lehet a szocializáció során, toleranciára, elfogadásra nevel a másik ember szuverenitásának tiszteletben tartásával, segítségével. Mivel gyermekeink falusi környezetben élnek, ez meghatározza ismeretanyagukat, érdeklődési körüket. Természetesen az őket körülvevő világ változásai hatással vannak fejlődésükre.

Az óvodában törekszünk arra, hogy megfelelő pedagógiai tudással rendelkező, szakmailag megújulásra kész, támogató attitűddel rendelkező óvodapedagógusok és dajkák, pedagógiai asszisztens végezzék összehangoltan a munkájukat. Szociális érzékenységgel, szakmai hozzáértéssel, a gyermeki jogok tiszteletben tartásával dolgozunk. A nevelőmunkánk során figyelembe vesszük a gyermekek különböző egyéni fejlődési ütemét, életkori sajátosságait. A Nagymágocsi Óvoda Programjának elkészítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramját, a helyi sajátosságokat, az eddig kialakult pedagógiai gyakorlatunkat vettük alapul. A mi feladatunk, hogy megfelelő hozzáértéssel, kellő időben, sok-sok türelemmel és szeretettel törekedjünk a varázslatokra, az elrejtett csoda kibontakoztatására.

Az óvodai nevelés magyar nyelven folyik.

A gyermekek személyiségfejlesztését, képességeik kibontakoztatását a nevelési folyamat egészén belül, az egész napos óvodai ellátás keretében valósítjuk meg. Kiemelt helyet kap nevelőmunkánkban a környezet megismerésére nevelés / a környezetvédelem, az egészséges életmód igényeinek alakítása. Integráltan együttneveljük a különböző képességekkel rendelkező gyermekeket. Egyéni bánásmóddal, a sajátos nevelési igény biztosításával, minden óvodáskorú gyermeknek egyenlő esélyeket adva, differenciáltan foglalkozunk velük. Inkluzív (befogadó) pedagógiai szemlélettel és hozzáállással hisszük, hogy mindenki más és más, ezért igyekszünk mindenkire megkeresni az egyéni bánásmódot.

A nevelőmunka heterogén vagy homogén csoportszervezési formában is történhet.

Munkánk eredményessége érdekében megismerjük a gyermekek és a családok körülményeit, a szülőkkel folyamatos kapcsolatot tartunk, együttműködésre törekszünk.

Fontosnak tartjuk az óvodai élet hagyományos ünnepeinek, a néphagyományhoz és a helyi szokásokhoz kapcsolódó események megünneplését.

Az önkormányzat által biztosított anyagi feltételeket törekszünk kiegészíteni a szülők és a pártfogó vállalkozók adományaival, pályázatokon nyert támogatásokkal.

Óvodánknak jó kapcsolata van partnereivel (bölcsődével, általános iskolával, közművelődési intézménnyel, védőnői szolgálattal).

A TAGINTÉZMÉNY BEMUTATÁSA

Csongrád megye észak keleti mezsgyéjén, ahol a Kórógyba torkoló Mágocs ér belép, állt hajdan hét halom, talán a honfoglaló vezéreink emlékének adózva. Közülük az Árpádé, amit nem szántott be a gőzeke, a település névadója lett.

Árpádhalom 630 lélekszámú, valamikor egy grófi család köré tömörült cselédség származási helye. Az egykori Károlyi uradalom helyi kastélyát bérlő Fellner György földbirtokos felesége szociális érzelmű lévén, a település gyermekei részére 1938-ban megépíttette a jelenleg is majdnem eredeti állapotában lévő óvodánkat. A kastély szintén majdnem eredeti állapotában a helyi általános iskolának ad otthont. Közvetlen szomszédságunkban áll a több mint 100 éves katolikus kápolna.

Bár 1938-ban épült az óvoda, a mai igényeknek is maximálisan eleget tevő környezeti adottsággal rendelkezik. Két tágas, egymásba nyíló csoportszobával, melyből az egyik tornaszoba funkcióját tölti be, 25-ös férőhellyel, jelenleg egy vegyes csoporttal működik.

Nagy parkos, matuzsálem fákkal, futó növényekkel rendelkező udvarunk, környezeti, tárgyi adottságaink, pedagógiai hitvallásunk arra készítetett bennünket, hogy olyan választható programot jelöljünk felhasználásra helyi programunk készítéséhez, melyben a játék, mese kitüntetett szerepet játszik. Személyi és tárgyi feltételeink, természeti környezetünk varázsa, óvodánk udvarának, csoportszobáinak mozgásteret az „**Óvodai élet a százholdas pagonyban**” c. röszkei minősített program felhasználásán belül különösen a **környezettudatos nevelés környezetvédelem**, valamint a **mozgásfejlesztés** sajátos módon történő megvalósítását teszi lehetővé számunkra.

Óvodánk valamennyi belső és külső terét nyitottá tesszük gyermekeink számára.

Csoportszobáink belső tereinek ésszerű átrendezésével –figyelembe véve a mozgás-, tér-, és fényviszonyokat is-, meghitt játszóhelyek, különböző tevékenységek folytatására alkalmas zugok, sarkok, mozgásfejlesztő tér kialakítása motiválja őket az önállóan megválasztott, belsőből fakadó aktív részvételre.

2.1 Az óvoda személyi feltételei

Az intézmény alapfeladatának ellátását meghatározza, hogy egy bölcsődei és három óvodai csoportot foglal magába.

Az óvodai dolgozói létszám az alábbiak szerint alakul:

- 7 fő óvodapedagógus, melyből 1 fő intézményvezető
- 1 fő pedagógiai asszisztens,
- 3 fő óvodai dajka,
- 1 fő konyhai dolgozó

A tagintézmény dolgozóinak létszáma:

- 2 fő óvodapedagógus, melyből 1 fő tagintézmény vezető
- 1 fő dajka

Összes alkalmazott: 15 Fő

Az óvodapedagógusok szakmai felkészültsége, továbbképzettsége, továbbá az alkalmazottak életkora fontos mutatók az óvoda szakmai potenciáljának, illetve korfájának feltérképezése tekintetében.

Az óvodában nevelési évenként mintegy 75-80 gyermek személyiségfejlesztését nagyrészt azonos korú, és évek óta együtt dolgozó, szakmailag tapasztalt óvodapedagógusok végzik.

Óvodánk 3 csoportjában csoportonként két fő óvodapedagógus és 1 dajka végzi a gyerekek körüli teendőket – kiegészülve a pedagógiai asszisztens személyével.

Az óvónők felkészültsége megfelelő, gyermekszeretők, elfogadják a másságot. Kihhasználva a továbbképzés adta lehetőségeket, olyan képzésben veszünk részt, mely az óvoda érdekeit szolgálják. Mivel életkorunk, tapasztalatunk nagyrészt azonos, s évek óta együtt dolgozunk, így kialakult és biztosítva van a közös nevelési felfogás. Nyitottak vagyunk az újra, de a jól bevált dolgokat nem dobjuk el.

A gyermekek gondozásában részt vevő dajkák középkorúak. Szeretik a gyerekeket, s így természetesen a munkájukat is. Igazi segítő társak a nevelésben. A munkánkat segítő többi alkalmazott is szorosan az óvodához, a gyerekekhez kapcsolódva végzi feladatait.

Az intézményegység vezető feladata a szakmai nevelőmunka irányítása, a megfelelő feltételekről való gondoskodás, a fent felsorolt személyek munkájának összehangolása.

2.2 A program megvalósításához szükséges szakmai, érzelmi feltételek

A program megvalósításának letéteményese az óvónő, akinek gyermekszeretete kifejeződik:

- A **játékosság** biztosításában, amely megnyilvánul a tevékenységi formák tartalmi összhangjában, a sokféle tevékenységet magába foglaló szervezeti keretekben és a gyermek egyéniségéhez igazított módszerkombinációkban, a játék integratív funkciójának érvényesítésében.
- A **nyugodt, kiegyensúlyozott légkör** megteremtésében, amely jelenti a gyermek munkatempójához igazított programok összeállítását, a szükséges idő biztosítását, az egyéni adottságok figyelembevételét.
- A **gyermek fejlődését elősegítő** nevelői magatartásban, amely magában foglalja a gyermekek számára biztosított programok megvalósítását, a gyermeki önállóságnak az összhangját, a gyermeki szükségletek kielégítését, a szükségletek kielégítésében a fejlődés előmozdítását, újabb szükségletek keletkezésének elősegítését, a készségek fejlesztését, a spontaneitást fokozatosan felváltó tudatosságot.

- **A célokban és a ráépülő** feladatokban megfogalmazottaknak alárendelt nevelési rendszer kidolgozásában, a műveltségterületek közötti összhang természetes kapcsolatának megteremtésében.

2.3 Az óvónő attitűdje, nevelési stílusa

- Programunk megvalósításának színvonalát, minőségét és eredményességét a szakmailag felkészült nevelőtestület, az óvodai nevelőmunkát segítő alkalmazottak személyisége, összehangolt munkája és a megfelelő munkahelyi légkör befolyásolja.
- Az óvónővel, az óvodai nevelőmunkát segítő dajkával, pedagógiai asszisztenssel, kapcsolatban elvárás a folyamatos megújulásra készség, a nyitottság, a kreativitás, az érzékenység, tolerancia és a jelenségek komplex attitűddel való megközelítése.
- Az óvodai nevelőmunkát végző felnőttek gazdag, sokszínű, árnyalt érzelmi élete, érzelmi megnyilvánulásuk hitelessége fokozott hangsúlyt, figyelmet kap.
- A nevelés szempontjából a barátságos, megengedő, megértő, elfogadó, együtt érző attitűdöket tartjuk a legkedvezőbbnek.
- A nevelőközösség légköre - úgy hisszük- akkor megfelelő, ha jó a közérzet, elégedettség, derű tapasztalható nap, mint nap. Ha nevelőközösség él a jogaival és lehetőségeivel, ha kellően informált, ha elég tere nyílik az önállóságra, kezdeményezésre.
- Ha a különbözőségeket, a másságot elfogadják, tiszteletben tartják, értékelik.
- A szakképzett, gyermekszerető dajka is fontos, aki lágyan, puhán az óvónővel összhangban végzi munkáját.
- A vezető oly módon irányítsa a kollektív tevékenységet, hogy előmozdítsa a szakmai innovációt, a munkatársai szakmai fejlődését. A meglévő erőforrásokat legyen képes felhasználni. Teremtsen kedvező légkört a problémák, ötletek felvetéséhez, vegye figyelembe a fejlesztő javaslatokat, irányítsa a megoldás közös keresését.
- Alkotószellemű munkával legcélszerűbb megújult óvodai életet megteremteni, az óvoda egyedi arculatát kimunkálni.
- Természetes viselkedésünkkel védelmet, biztonságot jelentünk a gyermek számára.
- Magatartásunkban az elfogadás és a tolerancia domináns, az egyéni, egyedi, másfajta értékek pozitív irányú megközelítése érvényesül.
- A gyermeki személyiség szabad kibontakoztatására törekedve biztosítjuk minden (etnikai kisebbséghez tartozó, szociális hátrányokkal küzdő) gyermek számára az egyenlő hozzáférést, a multikulturális nevelést, kerüljük a nemi sztereotípiák erősítését, a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontását.
- Azt az óvónői stílust fogadjuk el, mely a segítőkészséget helyezi előtérbe, támogató attitűdje pedig modellt, mintát jelent a gyermek számára.

- Szükség esetén partnerként mutatjuk be az egyezkedés, a konfliktusok megoldásának lehetőségeit. Hagyjuk, hogy a gyermekek maguk tapasztalják meg mindezeket, de figyeljünk arra, hogy senkit ne érjen fizikai és lelki sérülés.

3. Az óvoda tárgyi feltételei

A székhely intézmény állapotára jellemző: belül rendezett, kívül felújításra szorul.

A csoportszobák tágasak, világosak, eszközökkel jól felszereltek, a hozzájuk tartozó kiszolgáló helyiségek felújítása időről-időre történik. A jelenlegi tornaszoba a korábbi években csoportszobaként funkcionált. Van külön fejlesztő helyiség, amely egyéni és kiscsoportos foglalkoztatásra ad lehetőséget. A helyben kialakított só szoba kiváló az egészség-prevenció szempontjából.

Az udvar adta környezet remek játszóparadicsom a gyerekek számára.

A hatalmas udvar sok zöld területtel lehetőséget biztosít a környezettudatos nevelésre, a gyerekek mozgásigényének kielégítésére. A játszóudvarra kihelyezett kültéri játék- és mozgásfejlesztő eszközök megfelelő műszaki állapota, állagmegóvása, illetve az elavultak minőségi (környezetbarát, szabványos tanúsítvánnyal ellátott) cseréje folyamatos feladat.

A program megvalósításához szükséges alapvető tárgyi feltételek adottak. Bővítésre az eddigi folyamatán mindig volt lehetőség és reméljük továbbra is lesz. A gyermekek által használt tárgyi felszereléseket, természetes alapanyagú játékokat hozzáférhető módon és a biztonságukra figyelemmel kell elhelyezni.

Az óvoda egyidejűleg megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai dolgozóknak, a szülők fogadásának.

A tagintézmény állapotára jellemző: külső falburkolata, tetőzete felújításra szorul. Az óvoda épületében egy eredetileg óvodapedagógusi szolgálati lakásból kialakított ebédlő biztosítja az iskola alsó tagozatosainak étkeztetését. Komfortfokozata jó. Csoportszobáink nagyméretűek (62,5-75m²). Kiszolgálóhelyiségek a gyermeklétszámnak megfelelőek. Nagyméretű (4000m²) „ősparkos” udvarunk ideális környezet gyermekeink számára, mely többnyire természetes anyagból készült ügyességet és mozgást fejlesztő játékszerrel van berendezve. Zöld övezetben egy szintén eredeti kivitelezésű, szép pancsoló medencénk van, amely teljes burkolat-felújításra szorul.

A program megvalósítását segítő alapvető tárgyi feltételek adottak. Karbantartásukra, bővítésükre folyamatosan van szükség.

III. Jövőképünk

Óvodánk minden alkalmazottja arra törekszik, hogy partnereink igényeinek a fenntartó által biztosított feltételek mellett, minél szélesebb körűen, hatékonyan megfeleljünk.

Hangsúlyozzuk a gyermekek testi, lelki gondozását, az érzelmi biztonság megteremtését és a szocializáció minél teljesebb kibontakozását.

Hisszük, hogy érzelmi biztonságot nyújtó, családi, rendezett környezetben, óvodásainkra figyelő, nyitott légkörben, a gyermek személyiségét és képességeit figyelembe vevő, arra építő nevelő munkát folytatunk. Törekszünk arra, hogy azon készségek kiemelt fejlesztése, képességek megalapozása kerüljön előtérbe, melyek elengedhetetlenek a zökkenőmentes iskolakezdéshez.

Fontosnak érezzük, hogy megfelelő magatartásformákat alapozzunk meg. Ahhoz, hogy a gyermekek jól eligazodjanak környezetükben, a családdal együttnevelve, minél kedvezőbb feltételek között saját élményű tanulással megtanítsuk őket életkoruknak megfelelően kommunikálni, együttműködni.

A gyermekek optimális személyiségfejlődését kívánjuk elérni saját képességeik és fejlődési ütemük figyelembevételével.

Lényegesnek tartjuk, hogy az óvodapedagógusok rendelkezzenek inkluzív (befogadó) szemlélettel, teremtsék meg az integrálás (együttnevelés) lehetőségét. Az integrációs folyamatban a különböző képességekkel rendelkező gyerekeket differenciálás módszereinek felhasználásával, segítsék, támogassák, fejlesszék.

Legyenek innovatív, kreatív, jókedvű, szakmailag előretörő, együttműködő, mindig megújulni képes óvónők és szakképzett nevelőmunkát segítők az óvodában.

Támogatók keresésével, pályázatokon való részvétellel és minden egyéb lehetőség megkeresésével kívánjuk tárgyi feltételeinket tovább fejleszteni.

IV. Óvodakép, Gyermekkép

Óvodaképünk

Egységesen a „nyitott óvoda” mintát követjük, mely szűkebb környezetünk igényeihez igazodva, s azok által befolyásolva, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának elveit követve, szakmailag önálló intézményként, a gyermekek nevelését a családi nevelést kiegészítve vállalja fel.

Óvodánk esztétikus, melegséget sugárzó, biztonságos környezetével, az itt dolgozók szeretetteljes elfogadó és befogadó neveléssel veszik körül az ide járó gyermekeket. Biztosítjuk az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit. Elsősorban a szabad játék sajátos eszközeivel készítjük fel a gyermekeket az életre. A gyermekek és a szülők kéréseit és elégedettségét mérlegelve, a gyermekek érdekeit figyelembe véve alakítjuk az óvodai életet, melyhez a nevelők hivatásszeretete, a gyermekek és szülők tisztelete, egymás értékeinek megbecsülése párosul.

Egységes tevékenységrendszerben gondolkodunk. A játékot és mesét a tanulás alapvető folyamatának tekintjük, ahol az érés – tanulás és fejlődés – fejlesztés egymástól elválaszthatatlan, egymást átható folyamatok.

Spontán játék – spontán tanulás, ezért a pedagógiai értelmezésű tanulást is a játékon, játékos tevékenységrendszeren keresztül szervezzük.

Képviseljük, hogy az óvoda egyszeri és megismételhetetlen hely, ahol minden nap „varázslat” történik mások és a magunk örömeire. A gyermekek és a felnőttek egymásra hatva alakítják, formálják azt. Védettséget, örömet nyújtó óvodai közösségben alakítjuk ki és fejlesztjük azokat a képességeket, készségeket, amelyek lehetővé teszik, hogy a gyermek egészséges életvitelű, önálló egyéniségű, szabadgondolkodású, magabiztos, sikeres emberré váljon. Közvetetten segítjük az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Meggyőződésünk, hogy az aktív, egészséges életmód igényét óvodáskorban kell megalapozni. A kisgyermek személyiségének kibontakozásához olyan bizalmat, biztonságot, megértést és toleranciát sugárzó légkört, feltételeket teremtünk, ahol megismerheti önmagát, felfedezheti a világot, kielégítheti szükségleteit. Tudatosan építünk a gyermekek aktivitására, utánczására.

Gyermekközpontúnak, játék-, és személyközpontúnak valljuk magunkat, mert tevékenykedtető, személyiségfejlesztő nevelésünk tiszteletben tartja a gyermek egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemét. Ennek megfelelően olyan életteret biztosítunk számukra, ahol mindegyikük szükségletei szerint valósíthatja meg vágyait, megélheti álmait elsősorban a játékokon keresztül.

Gyermekképünk

Olyan gyermeket szeretnénk nevelni, aki érzelmileg gazdag, a környezetében jól tájékozódó, nyitott, érdeklődő, önmagát értékelni tudó, másokat elfogadó, együttműködő, aki tudja és élni is tud testi, lelki, szellemi értékeivel.

Óvodai nevelésünk középpontjában a GYERMEK áll, aki egyedi, mással nem helyettesíthető individuum, szociális lény.

Elfogadjuk a gyermekek általános életkori jellemzőitől eltérő fejlődésbeli különbségeket, melyet alapnak tekintünk a fejlesztésben.

Nevelőmunkánkban kerüljük a nemi sztereotípiák megerősítését.

Minden gyerek:

- egy fejlődő személyiség, egy individuum,
- eltérő genetikai adottságokkal jött a világra,
- eltérő környezetben nevelkedik,
- eltérő az érdeklődése,
- eltérő testi és lelki szükségletekkel rendelkezik,
- eltérő a fejlődés üteme.

Elfogadjuk és valljuk, hogy minden gyerek hordoz magában valamilyen ÉRTÉKET.

Olyan gyermeket kívánunk nevelni, aki az alábbi kompetenciákkal rendelkezik:

- testileg, lelkileg egészséges,
- érzelmekben gazdag,
- képes érzelmeit kifejezni, mások érzelmeit felismerni és tolerálni,
- környezetét szereti, tiszteli (szülőt, felnőttet, társait),
- a világra nyitott, érdeklődő személyiség,
- kötődik szűkebb és tágabb környezetéhez (család, település, annak hagyományai, identitástudat, hazaszeretet)
- kötődik a természethez,
- probléma érzékeny, kreatív,
- kommunikációra, konszenzusra és kooperációra képes,
- önállóságra törekvő és mások érdekeit is elfogadja,
- képes kifejezni saját szükségleteit, választásokra és döntésekre képes,
- képes az egészséges önérvényesítésre és mások érdekeinek figyelembevételére,
- együttérző, segítő.

V. Óvodai nevelésünk alapelvei és értékei

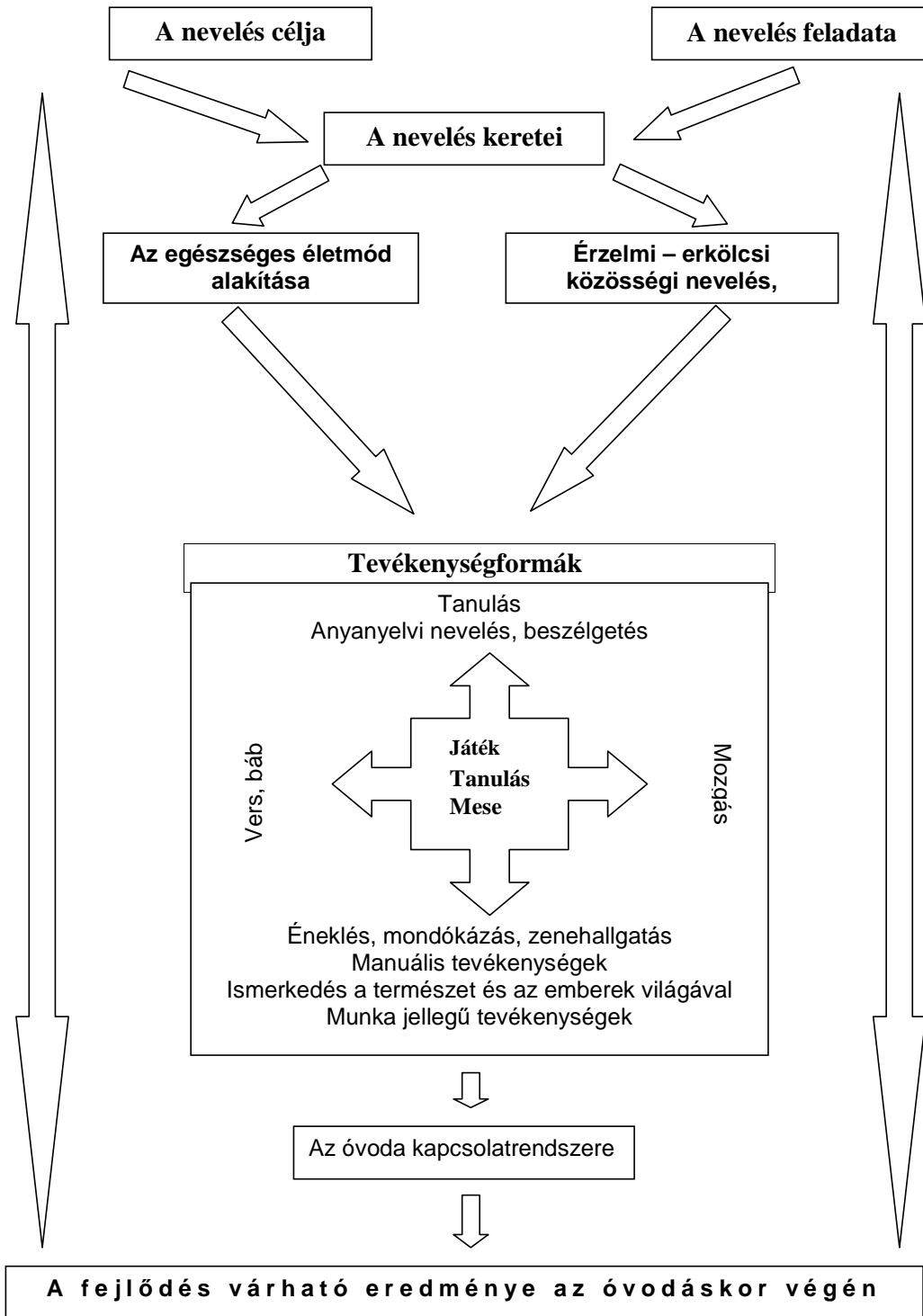
A L A P E L V E I N K

- Óvodánkban a gyermeki személyiséget elfogadás, tisztelet, szeretet, megbecsülés és bizalom övezi.
- Óvodánkban a gyermeknek joga van ahhoz, hogy megfelelő gondoskodásban, bánásmódban és fejlesztésben részesüljön.
- Egészséges, biztonságot nyújtó légkörben érzelmi és értelmi fejlődését biztosító pedagógiai környezetben nevelkedjenek.
- A gyermek személyiségfejlesztésben kiemelt fontosságot kap a szabad játék és saját élményű tanulás.
- Pedagógiai gyakorlatunkban érvényesül a komplexitás, az alapképességek és kulcskompetenciák alapozása.
- A fejlesztő munkában támogatást nyer az egyéni képességek kibontakoztatása, az egyéni értékek megerősítése és a hiányosságok pótlásának segítése (prevenció, kompenzáció, tehetséggondozás).
- Nevelőmunkánkban minden gyerekre kiterjedően kiemelt figyelmet kap az inkluzív pedagógia, az integrált fejlesztés és a differenciált értékelés.

É R T É K E I N K

- Gyermek-centrikus, a személyiségfejlesztést komplexen kezelő, gyermeki tevékenységre épülő pedagógiai gyakorlatunk.
- Alapértékeinket megőrző, változásokra nyitott, megújulásra kész innovatív óvodapedagógusi szemléletmódunk.
- Partnereink elégedettsége.
- Inklúzió, integráció és differenciálás érvényesülése személyiségfejlesztő munkánkban.
- A sajátos, egyéni, helyi igényekhez igazodó intézményi arculat kialakítására törekvés.
- A gyermekek nevelésében elért eredményeink.

A Pedagógiai Program rendszerábrája

VI. Nevelési célok, feladatok

Nevelési céljaink

- A 3-6-7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiség fejlődésének elősegítése.
- A hosszabb távú általános alapozás során átfogni a személyiség egészét a fejlődés eltérő egyéni üteméhez és a funkciók esetleges egyenetlen fejlődéséhez igazodóan.
- A gyermekek játékos tevékenységrendszerében megoldani közvetlenül a következő életszakaszhoz szükséges pozitív tulajdonságok és képességek kibontakozásának elősegítését.
- Az óvodai és a családi nevelés részleges tartalmi egybeesésére építve a további együttes nevelés során egyenrangú nevelőpartneri viszony, jó kapcsolat kialakítása a családdal.
- A nemzeti, etnikai kisebbséghez tartozó és migráns gyermekek óvodai nevelésében támogatni kell a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Kiemelt célunk a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetség gondozás.
- A gyermekek harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének elősegítése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (SNI, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a tehetséges, a HH és HHH) megsegítése.
- Sajátos nevelési igényű közül az Alapító Okiratban szereplő – különleges bánásmódot igénylő ellátása, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján fogyatékossgal küzd.
- A differenciálás talaján folyó egyéni kibontakoztatás és fejlesztés megvalósítása.
- Szervezetépítés, szervezetfejlesztés a befogadó intézménnyé válás érdekében.
- A gyermekek társas szükségleteinek, valamint az erkölcsi és akarati tulajdonságoknak fejlesztése.
- Az „én” tudat kialakulásának, a másság elfogadásának segítése.
- A gyermekek jó közérzetének megteremtésével a szocializáció és az érzelmek kifejeződésének fejlesztése.
- Olyan gyermeki személyiség nevelése, aki a környezetében jól eligazodik, jó kapcsolatteremtő képességgel, alkotóképességgel rendelkezik, és így az iskolai életre alkalmassá válik.

Nevelési feladataink

A 3-6-7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése olyan élményszerű feltételrendszer mellett, ahol a gyermekek minden nap jól érzik magukat, és felszabadultan, aktívan tevékenykednek.

- Nyugodt, derűs, szeretetteljes, ingergazdag, humorral teli, biztonságot, védettséget nyújtó környezet megteremtése, a lehetőségekhez mérten egészséges környezet biztosítása.
- A 3-7 éves gyermekek szeretetteljes gondozása, az egészséges életmód jó szokásainak kialakítása, a helyes, rugalmas napirend megteremtése.
- Gyermeeki tevékenységet ösztönző, élménygazdag, testi-lelki szükségletet kielégítő-, komfortérzetet biztosító, bensőséges kapcsolatot kialakító óvodai légkör biztosítása.
- jó szokásrendszer és a gyermeki műveltség megalapozása a játék és mese nyelvén.
- A gyermekek mozgásigényének kielégítése.
- A gyermeki játékszabadság tiszteletben tartása, az egyéni képességek figyelembe vétele, differenciált fejlesztése.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek (SNI, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a tehetséges, a HH és HHH) egyéni megsegítése, szakszerű ellátásának biztosítása.
- A sajátos nevelési igényű gyermekek közül azon különleges bánásmódot igénylő gyermek szakszerű ellátásának biztosítása (Alapító Okirat szerint-aki a szakértői bizottság véleménye alapján fogyatékossgal küzd).
- Beszédés óvodai környezet megteremtése, melyben az anyanyelvi ismeretek bővülnek, a gyermekek beszédkedve nő, értelme fejlődik.
- Változatos tevékenységek biztosításával a gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerbe foglalása, valamint a belső érést, fejlődést segítő külső ráhatások megteremtése.

Óvodai életünket az Óvodai nevelés Országos Alapprogramjának irányelvei alapján, az „Óvodai nevelés játékkal, mesével” című minősített program alapkoncepcióját felhasználva szervezzük. Játsszunk és mesélünk, és ennek természetes hozadéka a belső érzés, a gyermeki tudás. A játék - mese segítségével teremtünk kapcsolatot a gyermekekkel, a játék és mese adja keretét azoknak a tevékenységeknek, ismereti, tapasztalati és élményanyagoknak, melyek óvodásaink fejlődését elősegítik.

VII. Az óvodai nevelés alapvető keretei

- **Egészséges** életmódra nevelés a mozgás dominanciájának érvényesítésével, szokásalakítással, a gondozás körültekintő megszervezésével.
- **Érzelmi, erkölcsi és szociális nevelés** a játék terének kiszélesítésével, gyermekmunkával, a gyermekek közötti kommunikáció serkentésével.
- **Anyanyelvi-, értelmi képességek fejlődésének** elősegítése és nevelése játékkal, játékos foglalkozásokkal.

7.1 Egészséges életmódra nevelés

Az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényének alakítása a mozgás dominanciájának érvényesítésével, szokásalakítással, a gondozás körültekintő megszervezésével történjen. Fontos feladatunk a gyermek egészségének védelme, edzése, az egészség megóvása, megőrzése.

Célunk:

- a gyermekek gondozása, testi fejlődésének elősegítése,
- az egészséges, aktív életmód igényeinek megalapozása,
- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekeknél az egészséges életmód igényének felkeltése, megszilárdítása,
- a mentálhigiénés feladatok ellátása,
- a balesetek megelőzése.

Feladatunk:

- alakítani a gondozási, egészségvédelmi szokásokat,
- biztosítani a mozgásigényt,
- elősegíteni a harmonikus, összerendezett mozgás fejlődését,
- kielégíteni a testi komfortérzetet, elősegíteni a képességek fejlődését,
- óvni, edzeni, megőrizni a gyermekek egészségét,
- kialakítani az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, az egészségmegőrzés szokásait,

- megteremteni a gyerekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezetet,
- ellátni a speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatokat - megfelelő szakemberek bevonásával, a szülőkkel együttműködve,
- alakítani a környezet megóvásához, a környezetvédelemhez kapcsolódó szokásokat,
- felhasználni meglévő, illetőleg adandó lehetőségeinket (só szoba, lábtorna, a játékos vízhez szoktatás megszervezésének eshetősége, preventív tornagyakorlatok, mozgásfejlesztő programok és mentálhigiénés játékok alkalmazása).

Az óvodában a **megfelelő életmódra nevelést** az életritmus, a gondozás, táplálkozás, a testápolás, öltözködés, mozgás, edzés, pihenés megszervezésével **biztosítjuk**. Az egészséges életmódra nevelés érdekében a gyerekek minél több időt töltsenek a szabadban, s ahhoz, hogy jól érezzék magukat az óvodában, elengedhetetlen megfelelő gondozásuk és testi szükségleteik kielégítése.

A jó gondozás alapja mindig a felnőtt-gyermek kapcsolat bensőséges megléte. Biztosítanunk kell a megfelelő környezetet - barátságos, otthonos csoportszobákat, kiszolgáló helyiségeket -, az anya, a család napközbeni pótlását, melyet az óvoda óvó-védő funkcióján keresztül láthatunk el.

Az életkornak **megfelelő napi életritmus** kialakításakor figyelembe vesszük a családok életritmusát, és szükség szerint igyekszünk azt pozitívan befolyásolni. A tevékenységeket oldott, kellemes légkörben végezzük, az egyéni bánásmód elvét alkalmazzuk.

A gyermekek testi komfortérzetének kielégítését a gondozási feladatok bensőséges teljesítésével, türelmes és megértő, támogató segítségnyújtással biztosítjuk.

A szervezet ellenálló képességének kialakításához szükséges a megfelelő **táplálkozás**. Az étkezés helyes kialakítása, az étkezés közben alkalmazott illemszabályok betartása mindennapos tevékenységünk. Folytatjuk a csoportokban már jól bevált „vitamin-napok” tartását.

A növekedés, fejlődés egyik legfontosabb feltétele a táplálkozás. Óvodánk az ételt készen kapja, de az étrend kialakításánál figyelembe vesszük észrevételeinket, javaslatainkat. Preferáljuk a vitaminban gazdag zöldségeket, gyümölcsöket nyers formában is. Modellt igyekszünk nyújtani a családoknak a korszerű táplálkozás kialakításához. Az étkezések egyszerre, vagy folyamatosan történnek a csoport szokás-, és szabályrendszeréhez igazodva, közösségi keretek között. Az önálló étkezés, önkiszolgálás szokásainak alakítását és a naposi rendszert együtt működtetjük, elegendő időt hagyva a gyermekeknek a tevékenységekre. Az étkezésekhez kulturált környezetet, megfelelő eszközöket biztosítunk, derűs, nyugodt légkört teremtünk. Az étel elfogyasztására sosem kényszerítjük a gyermekeket, igyekszünk elérni, hogy mindent megkóstoljanak. Biztosítjuk, hogy a nap bármely szakában egészséges ivóvizet ihassanak.

Fontos feladatunk, hogy a **testápolási** szokásokat példamutatással, állandó gyakorlattal a gyerekek igényévé tudjuk alakítani. Igyekszünk tudatosítani, hogy öltözködni mindig az időjárásnak megfelelően kell. Szeretnénk elérni, hogy a gyermekek igényesek legyenek testük, ruházatuk tisztaságára, rendezettségére. A testápolás a gyermekekkel való legbensőségesebb kapcsolatot igényli tőlünk. Törekszünk a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolására. Az egyéni sajátosságoknak és a gyermekek eltérő fejlettségének megfelelően nyújtunk segítséget, de az óvodába lépéstől kezdve ösztönözzük az önálló testápolást. Megteremtjük a feltételeket a kézmosáshoz, WC- használatához, fogmosáshoz, fésülködéshez, az orr tisztántartásához. Minden gyermeknek saját jellel ellátott törölközője van. Kellő intimitást biztosítunk a WC- használatához.

A megfelelő **öltözék** nagyon fontos a gyermekek számára. Igyekszünk elérni, hogy az praktikus, kényelmes és az időjárásnak megfelelő legyen. Az óvodaépületben a gyermekek cipőt váltanak. Erre a célra szobacipőt vagy szandált tartunk alkalmasnak.

A **mindennapos testedzéssel, mozgással** biztosítani kívánjuk testi képességeik fejlesztését, mozgásigényük kielégítését, a helyes testtartás elsajátítását. Fontos, hogy minél több időt töltsenek a szabadban. A testi problémákkal küzdő gyerekekre odafigyelünk, megfelelő szakemberek bevonásával speciális gondozó, prevenció és korrekció testi – lelki segítséget nyújtunk. A közeli sportpálya kínálja lehetőség kiaknázására is alkalmat teremtünk. A gyermekek életeleme a mozgás. Rövidebb sétákat és kirándulásokat is szervezünk a mozgásigény kielégítésére, közös élmények biztosítására. Minden évszakban minél több időt a szabadban töltünk. Lehetőséget biztosítunk a rendszeres futkározásra, futásra. A szülők igényeit figyelembe véve megszervezhetjük a játékos vízhez szoktatást. A napfürdőzésre az időjárási és a sugárzási viszonyokhoz alkalmazkodva teremtünk lehetőséget. Télen, megfelelő feltételek esetén szánkózást szervezünk. Igyekszünk minél több olyan eszközt beszerezni, amivel a napi 10 – 30 perces intenzív mozgás lehetővé válik (labda, ugrálókötél, roller, bicikli, stb.).

A gyermekek egészséges fejlődésének másik fontos feltétele a mozgás és pihenés megfelelő arányának biztosítása. A **pihenés** hozzátartozik a napi élethez, megszervezése, biztosítása nagyon fontos. Nyugodt környezetet, szép tiszta ágyneműt, és megfelelő időt kell hozzá teremtenünk. A gyermekek alvásiigényének egy részét az óvoda elégíti ki. A nyugodt pihenéshez szükséges jó légkört alapos szellőztetéssel és folyamatos levegőcserével biztosítjuk. A gyermekek a kényelmes pihenéshez pizsamába öltöznek át. A jó közérzetet megfelelő méretű fektetőkkal, meleget biztosító takarókkal érjük el. A külső ingerek (zaj, fény) csökkentésével megteremtjük a nyugodt pihenés feltételeit.

A személyiség fejlesztéséhez egészséges, **biztonságos környezetre** van szükség. Az óvoda épületében és udvarán betartjuk a közegészségügyi előírásokat. Kiemelt figyelmet fordítunk a higiénés feltételek maradéktalan biztosítására, melyet rendszeresen takarítással, a szükséges fertőtlenítéssel, az előírt időközönkénti rovarirtással (inkább csak prevenció jelleggel) végzünk. Megteremtjük a személyi tisztálkodás feltételeit mind a gyermekek, mind az óvoda dolgozói számára. Az óvodához tartozó udvarok munkaegészségügyi és balesetmegelőző előírásainak megtartásával védjük a gyermekek egészségét, testi épségét. Az óvoda egészségfejlesztő tevékenysége megkívánja a só szoba rendszeres kihasználtságának növelését.

Az óvodai **egészségnevelést** közvetlenül az egészségügyi szakszolgálat (védőnő, óvodaorvos, fogorvos), és a speciális, korrekciós feladatokat ellátó személyek (logopédus, pszichológus, gyógypedagógus) segítik. Fontos feladat a betegségek megelőzésére és az egészség megőrzésére való nevelés. Ennek érdekében a szülőkkel (és az egészségügyi dolgozókkal) közösen kívánunk programokat kezdeményezni. Egyik ilyen az Almanap. Egészségnap rendezvény keretében a szülők egészségkultúrájának emelésére egészségvédő előadás, tanácsadás szervezhető.

Az intézményvezető elvégezteti az alkalmazottak kötelező foglalkozás-egészségügyi szűrővizsgálatát, a biztonsági szemléket az előírásoknak megfelelően.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Kialakul belső igényük a tisztálkodásra, szükségleteik kielégítésére, a tevékenységeket önállóan is tudják végezni.
- Vigyáznak a mosdó rendjére, a tisztálkodási eszközöket használják, a helyére teszik.
- A papír zsebkendőt önállóan használják, használat után a szemetesbe dobják.
- Étkezés közben kulturáltan viselkednek. Helyesen használják az evőeszközöket.
- Önállóan öltözködnek, vetkőznek, ha kell, segítséget kérnek. Ruhájukat ki- és begombolják, összehajtogatva teszik a helyére.
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, gondozottságára. Nem szemetelnek.
- Igényükké válik a rendezettség, tisztaság, ápoltság.
- Szívesen mozognak a szabadban, évszaktól függetlenül.
- Ismerik és betartják az elemi balesetvédelmi magatartásformákat.
- Kialakul a környezettudatos magatartás iránti attitűd.
- Gyakorolják a környezetük rendjével kapcsolatos tevékenységeket, a felesleges anyagokat a kijelölt helyre gyűjtik.

7.2 Érzelmi, erkölcsi és közösségi nevelés

A gyermekek a családon kívül is igénylik az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, otthonos, derűs, kiegyensúlyozott, megértő légkört, környezetet. Törekszünk arra, hogy az óvodánkban érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye őket körül. Óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások ériék a gyermeket. A gyermek – felnőtt (óvodapedagógus/pedagógiai asszisztens/dajka), gyermek – gyermek kapcsolatot pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze. Egyszerre segítjük a gyermek szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, és teret engedünk az önkifejező törekvéseinek. Lehetőséget adunk arra, hogy a gyermek kielégíthesse természetes társas szükségleteit, a különbözőségek elfogadására, tiszteletére neveljük.

Az óvodai élet szervezésével segítjük a gyermek erkölcsi tulajdonságainak, szociális érzékenységének és akaratának fejlődését, a szokás és normarendszer megalapozását.

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából modell értéket rendelünk az óvodapedagógusok és más óvodai dolgozók kommunikációjának, bánásmódjának és viselkedésének.

Célunk:

- A gyermekek egyéni érdekeinek érvényesítése mellett a közösségbe beilleszkedés, a közösség normáihoz való alkalmazkodás megtanulása.
- Erkölcsi, akaratú tulajdonságok kialakítása, erősítése, fejlesztése az óvodapedagógus és a nevelőmunkát közvetlenül segítők példaadásával és helyzetteremtésével.
- A különbségek elfogadására, tiszteletére nevelés.
- Szokás - és szabályrendszer megalapozása.
- Esélyteremtés a migráns gyermekek számára.
- A kiemelkedő képességű gyermekek igényeit figyelembe vevő tevékenységek által történő személyiségkibontakoztatás.

Feladatunk:

- Nyugodt, derűs, barátságos légkör kialakítani és folyamatos biztosítani.
- A szociális tanulás szervezett, tudatos és spontán lehetőségeinek kihasználásával a gyermekek közösségi magatartását, társas kapcsolatait, együttműködését fejleszteni, az udvarias viselkedést kialakítani.
- Inkluzív szemlélettel a különbségek elfogadását segíteni.
- A gyermeki személyiséget tiszteletben tartani, önálló véleményalkotását támogatni.

- Az udvariassági beszédformákat megismertetni, alkalmazását figyelemmel kísérni.
- A csoport normáit kialakítani, elfogadtatni.
- A személyközi (interperszonális) kapcsolatok kialakításához szükséges készségeket, képességeket bontakoztatni. A társas kapcsolatok formálását segíteni, mélyíteni.
- A társas magatartást, közösségi szokásokat, együttműködési képességeket (önállóság, felelősség, céltudatosság, kooperáció) alakítani.
- Az erkölcsi megítélő képességet, udvariasságot, érintkezési szokásokat, az alkalmazkodást fejleszteni.
- Érzelmeket, motivációkat, beállítódást (hangulat, magatartás) alakítani.
- Az akarat tényezőket (önállóság, fegyelmezettség, kötelességtudás, kitartás, feladattudat, szabálytudat) tudatosan fejleszteni.
- A tehetséges gyermekeket felkarolni.
- A lassabban fejlődő, halmozottan hátrányos helyzetben lévő gyermekek felzárkóztatását előmozdítani.
- A migráns gyermekek beilleszkedését segíteni.
- A családokkal való szoros együttműködésre törekedni a kapcsolattartási formákon keresztül.
- Környezetvédelmi viselkedési-, és magatartásformákat alakítani.
- A hagyományokat ápolni.

A társas és közösségi tevékenységek a nevelőmunka egészét átszövik. Ebben a folyamatban talán a legfontosabb időpont az, amikor a gyerek először ismerkedik az óvodával, az óvodai csoporttal. A megszokottól eltérő környezet, a szülőktől való elszakadás, az új helyzet sokszor nehéz feladat elé állít szülőt és óvodapedagógust egyaránt.

Az óvodában, ezen belül a csoportokban szeretetteljes légkör fogadja a gyermeket, melyben az emberi kapcsolatok pozitív irányba alakulhatnak. A meleg, közvetlen fogadtatás nagyon fontos az óvodába lépés pillanatától kezdődően!

A **beszoktatás** fokozatosan történik. Először a szülővel együtt ismerkednek a kicsik az óvodával, majd néhány napnyi pár órás egyedüli tartózkodás után kezdődik el az egész napos óvodai élet. Az átmenet egyénhez szabott.

Az óvodapedagógus feladata, hogy végtelen türelemmel és szeretettel forduljon az óvodába újonnan bekerülő gyerek felé - elegendő időt biztosítva a beszoktatásra, a közösségbe való befogadás elősegítésére.

Minden gyerek egyéniség, akinek lehetőséget kell biztosítani személyisége pozitív és széleskörű kifejlődéséhez. Felelősségünk, hogy az adott lehetőségek között a legtöbbet legyünk képesek

kihozni a gyermekből, ezzel is gazdagítva a közösséget.

A gyermeknek segítünk abban, hogy megtanulja, hogyan kell **másokkal érintkezni és együttműködni**. Fontos feladatunk az óvodában, hogy tudatosan törekedjünk a közösségben zajló folyamatok, a társas kapcsolatok és a közös tevékenység kibontakoztatására. Mindez természetesen nem jelenti az egyén fejlesztésének mellőzését. A jó közösséget mindig egyéniségek alkotják, mégpedig olyanok, akik saját akarataikat, ambícióikat, vágyaikat képesek interperszonális közegben is megvalósítani.

A **helyes szociális viselkedés** megtanulásának színtere az óvodai csoportközösség. A kialakított szokások teszik lehetővé, hogy az egyik gyerek ne zavarja a másikat a tevékenység végzése közben, a szokásrendszer irányítja a gyerekek közötti jobb együttműködést, egymás tevékenységére figyelmet, vagy a közös tevékenység során fellépő nézeteltérések / viták rendezését. A gyerekek egymás közötti és a felnőttekkel való kapcsolatában egyaránt a szabadságra, a nyíltságra és az őszinteségre építünk.

A **csoport szokás- és szabályrendszere** tartalmazza az elfogadott normákat, magatartási, viselkedési szokásokat. Célunk a csoporton belüli demokratikus partneri viszony kialakítása, ahol figyelembe vesszük egymás jogos kívánságait, igényeit, de elvárjuk a szokások, szabályok betartását. Segítjük, támogatjuk a gyerekek között kialakult barátságot, a csoport jó irányba való alakítását. Felhívjuk a gyerekek figyelmét az őket körülvevő szépre, jóra, de ha alkalom adódik, megemlítjük a rossz példákat is.

Az óvodai csoport, **az óvodai közösség sikeres formálása** során, a társadalom számára igen hasznos közösségi érzést, közösségi tudatot és magatartást, mások megbecsülését, a közös szokások kialakulását, a hagyományok tiszteletben tartását, sőt a csoport közvéleményét is alakítjuk. A csoportban elfogadott normák befolyásolják / kanalizálják a gyerekek cselekedeteit. Óvodánkban mindehhez nyitott légkör, demokratikus és szeretetteljes irányítás társul. Tág teret nyitunk a gyerekek önállósága, tenni akarása és döntési képességének kibontakoztatása irányába. A nevelőközösség gyerekszeretete, világos, pontos, tudatos, célirányos nevelői tevékenysége a gyerekközösség kialakítását támogatja. Az óvodai gyerekközösség kialakítása a tevékenységek rendszerén keresztül valósulhat meg. Az óvodában minden tevékenység a gyerek egyéni örömein túl a közös élményt is erősíti; a közösségi élmény pedig nagy összetartó erőt képvisel.

A nemi identitást erősíthetjük a nemi szerepek megjelenítéséhez, eljátszásához szükséges feltételek biztosításával, a nemekhez kapcsolódó magatartásformák és tulajdonságok erősítésével, a másik

Formázott: Betűtípus: (Alapérték)
Times New Roman

Formázott: Betűtípus: (Alapérték)
Times New Roman

Formázott: Betűtípus: (Alapérték)
Times New Roman, Betűszín:
Automatikus

Formázott: Betűtípus: (Alapérték)
Times New Roman

Formázott: Betűtípus: (Alapérték)
Times New Roman

nem különbözőségének természetes elfogadásával, a szülők, nagyszülők segítségével, modellnyújtással.

Az aktív, tevékeny óvodai élethez elengedhetetlen a fegyelem. A fegyelem azonban nem öncélú, hanem a tevékenységnek megfelelő fegyelmet jelent. Nem tekintjük fegyelmezetlenségnek a tevékenységek, étkezések közbeni beszélgetést, jókedvet, fokozott mozgásigényt, hanem megtanítjuk annak kulturált formáját. A mentálhigiénés játékok segítségével formálni kívánjuk a közösséget és az egyes gyermeket.

Az óvoda nyitottsága nemcsak a beszoktatás ideje alatt, hanem az óvodáskor végéig biztosítja a szülőknek a nevelőmunkába történő közvetlen betekintést. Ez mindkét fél számára megnyugtató és biztonságot jelentő lehetőség, amit a gyerek érdekében kétoldalúan lehet hasznosítani. Az óvodapedagógusnak éppúgy szüksége van a szülőktől érkező információkra.

Az óvoda nyitottságát hagyományok teremtésével / megőrzésével, közös programok (mint pl. nagyszülők napja, karácsony-váró...) szervezésével, nyilvános ünnepek által biztosítjuk. Azon vagyunk, hogy a gyerekekhez és egymáshoz is figyelmességgel és együttérzéssel legyünk. Elfogadjuk a másságot, elősegítjük a bizalom kialakulását. Odafigyelünk arra, hogy elbeszélgessünk a szülőkkel, figyeljük szociális helyzetük alakulását.

Gondoskodunk róla, hogy a közösségi élet területén is nagy szerepet kapjon **a napirend.**

Kínálatot biztosítunk arra, hogy a gyerekek szabadon választhassák meg, mivel akarnak tevékenykedni. A tevékenységek folyamatosan követik egymást, nem érzi úgy a gyerek, hogy időhöz van kötve. Így nő az önállóság, nyitottabbak, tájékozottabbak lesznek.

A nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló, kiemelt figyelmet igénylő, hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű, elhanyagolt gyermekek nevelése speciális ismereteket, sajátos törődést igényel, szükség esetén megfelelő szakemberek (pszichológus, logopédus, gyógypedagógus, konduktor stb.) közreműködésével.

Az **esélyegyenlőség biztosítása terén** megvalósítandó feladatnak tekintjük a sajátos nevelési igényű gyerekek inkluzív nevelését (mátság elfogadása és a közösségbe befogadása). Fontosnak tartjuk, hogy a többségi csoportban a többi gyermekkel ne pusztán együttlét, hanem együttes tevékenykedés, közös játék, kölcsönös kommunikáció legyen.

A gyermekekről történő előzetes informálás (beiratkozás, védőnői tájékoztatás) nyomán amennyiben érintettsége illeszthető óvodánk Alapító okiratában megfogalmazottakhoz, felvesszük

gyermekeink közé a jelentkezőt, a nevelőtestület pedig annak megfelelően speciális szakember bevonásával és segítségével gondoskodik a neveléséről, fejlesztéséről.

A szakemberrel történő folyamatos kommunikáció, a megtervezett, egyénre szabott fejlesztés irányt mutat a mindennapi játékba integrált fejlesztő tevékenységhez. A folyamat dokumentálását a csoport óvodapedagógusai végzik, láthatóvá, követhetővé, tervezetté és értékelhetővé téve azt fejlesztőknek, szülőknek egyaránt.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen járnak óvodába, boldogan játszanak együtt, képesek más csoportokkal való együttműködésre.
- A közös tevékenységben aktívan és érdeklődéssel vesznek részt.
- Figyelemmel, türelemmel hallgatják az óvónő szavait, társaik közlését, ébrednek bennük a közösségi öntudat.
- Örülnek a közösen elért sikereknek, a közös élményeknek.
- Kialakul a környezetükben élők iránti érdeklődés.
- Társaik szokatlan megnyilvánulásait megértéssel, toleránsan veszik (másság).
- Érzelmileg elfogadják egymást, felfogják a metakommunikáció alapvető jelzéseit: nemtetszés - öröm - biztatás - szomorúság.
- Igényükké válik a helyes viselkedés szabályainak betartása.
- Segítenek egymásnak, megértőbbek, türelmesebbek lesznek, társas viszonyuk megszilárdul.
- Az udvariasság megjelenik szóbeli és magatartásbeli megnyilvánulásaiban.
- Szociálisan éretté válnak az iskolakezdésre.

7.3 Anyanyelvi és értelmi nevelés

Az értelmi nevelés feladata egyrészt a gyermek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése, rendszerbe foglalása, másrészt a belső érést, fejlődést segítő külső ráhatások, az inger-, és élménygazdag környezet biztosítása, melyben az érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, kreativitás, valamint a mozgás fejlődése folyamatosan, a gyermek belső igényének, szabad választásának, döntésének megfelelően zajlik. Csoportszobáink terének kinyitásával (alkalomszerűen bővítve azt az előtérrel, a közvetlen folyosószakasszal), az óvónő által felkínált változatos tevékenységformák feltételeinek megteremtésével kitágítjuk a gyermekek élet-, és mozgásterét, ami maga után vonja a gyermeki önállóság, kezdeményezőkézség és döntési képesség

fejlődését, az egyéni képességek hatékonyabb kibontakoztatását, a kompetenciák érvényesülését. Kompetenciaelvű és gyakorlatú nevelőmunkánk aktivitáson, cselekvő részvételen alapul.

A mai magyar társadalomban a felnőttek jelentős többsége nem beszél választékosan, így kevés azoknak a családoknak a száma, amelyekben példamutató beszédművelés folyik. Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat az óvodában. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak alakítása – beszédes környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés helye a nevelés folyamatában:

- Az anyanyelvi nevelés és fejlesztés a személyiségfejlesztés hatékony eszköze, ezért az óvónőnek figyelembe kell venni a 3-7 éves gyermekek fejlődés-lélektani törvényszerűségeit.
- A tanuláshoz szükséges értelmi képességek – érzékelés, észlelés, figyelem, képzelet, emlékezet, problémamegoldó gondolkodás – fejlesztése.
- Az anyanyelvi és értelmi nevelés, fejlesztés az óvodai élet minden mozzanatában kapcsolódik a gyermeki tevékenységhez.

Az anyanyelvi, értelmi nevelés célja:

- Az anyanyelv ismeretére, szeretetére, megbecsülésére nevelés.
- A beszédnek, mint a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának az eszközévé tétele.
- Beszédkedv felkeltése és fenntartása, beszédhallás és a szövegértés fejlesztése.
- Kapcsolatteremtő képesség fejlesztése a verbális és nonverbális eszköztár kialakításával.
- Kommunikáció fejlesztése, metakommunikációs képességek kibontakoztatása.
- A kommunikációs kudarcok megelőzése a társas kapcsolatokban.
- A gyermekek képessé tétele az irodalmi élmények befogadására.
- Tapasztalatok és élmények biztosítása számára a természeti és társadalmi környezetről.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés feladata:

- A gyermek beszéd-, és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése, a gyermekek meghallgatása, a gyermeki kérdések támogatása és a válaszok igénylésére figyelem fordítása.
- A gyermekek képessé tétele élményeiknek, mondanivalójuknak verbális kifejezésére, érzékenyítésük arra, hogy más szavaiból, alkotásaiból megragadják az emocionális árnyalatokat.

- Kommunikációs készségfejlesztés, szokincsbővítés, a beszédtechnikai hibák javítására való törekvés.
- Példamutató óvónői beszéd, fejlett beszédképesség, modellértékű beszédviselkedés preferálása.
- Változatos tevékenységek, ismeretszerzési lehetőségek szervezése, sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása.
- A gyermekek verbális és értelmi képességeinek fejlesztése.
- A gyermekek fejlődésének folyamatos nyomon követése, a szükséges fejlesztési feladatok tervezése, értékelése.
- Egyéni, készség- és képesség fejlesztés, kompetencia fejlesztés megvalósítása.
- Migráns gyermekek egyéni fejlesztése a magyar nyelv megismertetése terén.
- Humorérzék felkeltése, fejlesztése.

Formázott: Betűtípus: 18 pt, Betűszín: Automatikusan

Formázott: Betűszín: Automatikusan

Az anyanyelvi, értelmi nevelés tartalma:

- A gyermekek személyiségét komplex tevékenységek által fejleszthetjük a leghatékonyabban, mivel ez a tanulási mód felel meg a leginkább életkori sajátosságaiknak.
- Az óvónő és a gyermek közötti beszéd kialakulásának az alapja a közöttük lévő jó kapcsolat, ezért fontosnak tartjuk, hogy már az első naptól olyan biztonságos, derűs közeget alakítsunk ki, melyben megnyílik a gyermek és kialakul beszédkedve.
- Az óvónő beszéde minta a gyermek számára, így mindig világosan, érthetően közöljük mondanivalónkat.
- Törekszünk arra, hogy beszédünk ne legyen túl hangos vagy halk, s hogy a természetes alaphanghang mindig a csoport hang- és zörejszintjéhez alkalmazkodó legyen. Ügyelünk arra, hogy egymás között úgy beszéljünk, hogy azt a gyermekek bármikor meghallhatják, hallhassák.
- A nyelvi kommunikáció fejlesztésében nagy segítségünkre vannak a különböző anyanyelvi játékok, amelyeket a nap bármely időszakában használhatunk. Egyszerűbb formái már 3-4 éves korban alkalmazhatók - után mondásos játék, képek nézegetése, felismertetése -, majd fokozatosan emeljük a szintet az önálló szövegalkotást fejlesztő, rendszerező játékgig.
- A humorérzék kialakítása és fejlesztése érdekében népi rigmusokat, szólásokat, humoros versikéket, csúfolódókat mondogathatunk a gyermekeknek.

- A gyermekek természetes beszédének és kommunikációs kedvének kialakítása és fejlesztése a mindennapi kupaktanács keretében is biztosítható. Ugyanekkor a gyermeki kérdések megválaszolására, a mondanivalójuk meghallgatására is lehetőség van.
- A verbális képességek fejlesztése nyelvhasználat (folyamatos beszéd, beszédkedv, képolvasás, hangerő, beszéd tisztasága, mondatszerkesztés) során fejleszhető.
- A kommunikációs készségfejlesztés során (beszédértés, szókinccs, nyelvi kifejezőkészség) anyanyelvünk megbecsülésére, szeretetére ösztönözzük gyermekeinket (pl. a goromba beszéd, a sértő szóhasználat, a szleng elhagyásával).
- Igyekszünk minél előbb felfedezni a beszédtechnikai hibákat – melyben a logopédus is segíthet – és ezeket spontán beszédnél, vers és mesemondásnál példaadással javítjuk. Ez hosszadalmas és nagy tapintatot igénylő munka, amely beépül a mindennapi tevékenységekbe. Érdemes saját készítésű gyűjteményt összeállítani anyanyelvi játékokból.
- A program **speciális tevékenységi formája a nyelvi kommunikációs játék**. E tevékenység társas együttléték alkalmával igazi szórakozást jelent, intellektuális örömet élhetünk át a **nyelvi játékokkal**. A nyelv sokszínűsége, mobilitása, variálhatósága, a szavak tartalmának gazdagsága, a nyelvi játék és humor forrása. A megoldás és mondogatás közben keletkezett öröm, jóérzés, elégedettség nagyon fontos része a teljes érzelmi életnek, a társas együttlét, a csapatmunka a szociális érzelmek esetenkénti keletkezését, erősödését jelenti.
- A nyelvi játékoknak van szabálya, tétje, győztese, de vesztese soha! A tartalma, formája igazodik a gyermek életkorához: csak amit élvez, az a jó!
- Az értelmi képességek fejlesztése
- gondolkodási műveletek, úgy mint fogalomismeret, tájékozottság, analízis / szintézis, összehasonlítás, azonosítás / megkülönböztetés, következtetés, konkretizálás / általánosítás, absztrahálás, ítéletalkotás, számfogalom, téri-, időbeli viszonyok, szimmetria, elemi kombinatorika, variabilitás,
- pszichikus funkciók működése (koncentráció, feladattartás, figyelem, érdeklődés, emlékezet, képzelet, problémamegoldó képesség)
- érzékszervi szféra, percepció (testséma – ismeret, hallásérzékelés, látásérzékelés, tapintásérzékelés, koordinációs működés, kinezetikus érzékelés, keresztcsatornák működése, téri irányok, relációk, időérzékelés)

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Szókincsük koruknak megfelelő, bátran kérdeznek, kérdésekre válaszolnak, helyesen, tisztán, érthetően beszélnek, használják a metakommunikációs eszközöket.
- Bátran, szívesen kommunikálnak társaikkal és a felnőttekkel.
- Élményeiket és gondolataikat el tudják mondani.
- Ismerik az udvariassági szavakat és használják is.
- Érzékszerveiken keresztül, tapasztalati úton ismerik meg az őket körülvevő világot.
- A múltbéli tapasztalataikra építve felfogják a környezet jelenségeit, eseményeit.
- Kialakul és fejlődik tér- és időészlelésük.
- Sokoldalú tevékenységek során formálódik és tökéletesedik megfigyelésük, megértésen alapuló emlékezésre képesek, meglátják a dolgok közötti összefüggéseket, általánosításokra képesek, felismernek ok-okozati összefüggéseket.
- Önkéntelen figyelmük a szándékos és tartós figyelem felé halad, problémamegoldó képességükre az önálló problémamegoldás lesz a jellemző.

Formázott: Betűszín: Automatikus

Formázott: Betűszín: Automatikus

Formázott: Betűszín: Automatikus

Formázott: Betűszín: Automatikus

Formázott: Betűszín: Automatikus

Formázott: Betűszín: Automatikus

Formázott: Betűszín: Automatikus

Formázott: Betűszín: Automatikus

Formázott: Betűszín: Automatikus

Formázott: Betűszín: Automatikus

VIII. óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

1. Játék és tanulási tevékenység

2. Mese, vers

3. Rajzolás, mintázás, kézi munka

4. Ének, zene, énekes játék

5. Mozgás

6. Külső világ tevékeny megismerése

7. Munka jellegű tevékenység

8.1 Játék és a tanulási tevékenység

Játék

E tevékenységrendszer kedvezően biztosítja az óvoda játékos jellegét. Programunk komplex; játékos tevékenységrendszere, melynek elvi alapja a játérendszerben való gondolkodás, valamint a játékoság kiterjesztése, tartalmi jegyeinek érvényesítése az egész struktúrában érvényesül. A játéktevékenységek jól kifejezik a tanulási tevékenység speciális óvodai jellegét.

A játék az óvodás gyermek alapvető tevékenysége, az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze, elemi, pszichikus szükséglete. Önkéntes és szabad, magáért a folyamatért végzett, örömteli tevékenység. A játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, a pszichikumot, a mozgást, az egész személyiséget fejlesztő tevékenység.

Gyermekeink a játékon keresztül ismerkednek a természeti és társadalmi környezettel, azok tárgyaival, tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel, valamint az emberi magatartásformákkal és kapcsolatteremtés módjaival. Így válik a játék kiemelt jelentőségű, kreativitásukat fejlesztő és erősítő, élményadó tevékenységgé. Játék közben tapasztalatot szereznek érzékeléssel, mozgással, cselekvéssel.

Programunk vezérfonala a játék. Ami a felnőtt életében a munka, ugyanaz a gyermek életében a játék. A játékban szerzi meg ismereteit, észlel, gyakorolja figyelmét, emlékezetét, gondolkodását, szabadon engedni csapongani képzeletét. Az alkotás, a tanulás, a vizsgálódás és a játék a gyermeknél összefonódik. Ezeket a műveleti szakaszokat nehéz szétválasztani, így az egészét egységesen játéknak tekintjük.

A kicsi gyerek ébredésétől lefekvésig játszik. A játék mindig spontán és önkéntes. Nem lehet játszani kényszerből, parancsszóra. A játékban az öröm, az ellazulás, az elengedés mellé mindig szövődik valami más is. Tartalmaz valamit a kísérletezésből, a kutatásból.

Mivel a játék a gyermek legfontosabb tevékenysége, személyiség-alakulásának fontos tényezője. A játék által ügyesedik, okosodik, fejleszti manuális készségét, ismerkedik az anyagok, dolgok tulajdonságaival, egymáshoz való viszonyával, próbálgatja, hogy ezeken hogy tud változtatni. Cselekvés közben olyan problémákat old meg, amely későbbi problémamegoldó képességének alapja lesz.

Társas kapcsolatuk alakulásának, érzelmi életük gazdagításának is nagyon fontos színtere a játék. Felidéznek, újra átélnek és rendezik valóságos élményeiket. A játékhelyzetben fejezik ki legnyíltabban önmagukat. Ahhoz, hogy a gyermek játéka teljes gazdagságában kibontakozzon, elsősorban az alapfeltételeket kell biztosítanunk: elég impulzust, időt, helyet, és játékeszközöket.

Az alapfeltételeken túl fontos, hogy tudjunk és merjünk a gyerekekkel játszani. Amikor együtt játszunk a csoporttal különböző élményeket adunk, felkeltjük érdeklődésüket, átadjuk tapasztalatainkat. Az elmélyült játék kialakulásához a minél hosszabb megszakítás nélküli idő biztosítása a döntő. Az is elengedhetetlen, hogy legyen kialakult szokásrend — mit, hol lehet játszani (babaszoba, építőhely, nyugodt mesesarok). Ez nem jelentheti azonban azt, hogy játék közben a gyerekek is ne alakíthassanak alkalomszerű játékhelyeket maguknak és társaiknak.

A játék tevékenység jellemző vonásai:

- komplex, amely az egyes tevékenységi formák, valamint az egyes műveltségtartalmak együttes megjelenését, illetve egymásba való átmenetét jelenti,
- a cselekvés dominanciája érvényesül, a tapasztalatszerzés ehhez párosul,

- a gyermek tudatában többnyire differenciálatlanul jelenik meg, ami a differenciálódás felé halad,
- az utánzásos tanulási forma a meghatározó az óvodapedagógus modellnyújtó szerepe mellett,
- élményszerű (az érzelmek uralkodó szerepe és a gyermekek élménygondolkodása miatt),
- a gyermekek önállóságára épít,
- biztosítja a felfedezés, próbálkozás lehetőségét,
- időt ad az ismétlésre, javításra,
- a gyermek kíváncsiságát, új iránti vágyát kielégíti ki,
- figyelembe veszi a gyermek fokozott mozgásigényét, s azt igyekszik is kielégíteni.

A játékot kettéválasztjuk, mely lehet

1. A gyermekek által szabadon kezdeményezett játék

- **Szabad (spontán) játék**
- gyermeki játék,
- gyermek által kezdeményezett bármilyen tevékenység.
- Célja:
- a szabad játék megfelelő védeltséget és tiszteletet élvezzen, s tág teret kapjon a játékos tanulás,
- a gyermekek önmagukkal és szűkebb, tágabb környezetükkel való ismerkedésének, tapasztalatszerzésének és szabad képzettársításának biztosítása,
- a gyermekek kereső-kutató kíváncsiságának kielégítése, aktivitásának megtartása, hogy saját ötletgazdagságukat, hatékonyságukat rendszeresen kipróbálhassák,
- képzetek, érzelmeik fejlődésének elősegítése,
- a szabályokhoz való alkalmazkodásuk, a társakhoz igazodó viselkedésük, kitartásuk révén a szocializáció fejlesztése.
- a játék közben adódó nehézségek leküzdésekor, kivitelezésekor a problémamegoldó gondolkodásuk és kreativitásuk fejlődésének elősegítése,
- a játékban teremtődő gyermekek közötti beszélgetés, párbeszéd révén a kommunikáció fejlesztése.

Feladata:

Megfelelő játéktér, eszköz, idő, inspiráló légkör és élményanyag biztosítása, utánozható minta adása, az óvodapedagógus tudatos jelenléte, együttjátszása. A gyermekek által szabadon kezdeményezett játékban az óvónő támogató, biztosságot adó, tartalom-kiegészítő magatartásával van jelen.

2. Az óvónő által indított (kezdeményezett) tevékenység**Célja:**

- kínálatot nyújtani a gyermekeknek,
- követési mintát, utánzási lehetőséget teremteni,
- bővíteni a felnőttel való azonosulás lehetőségét,
- a gyermekek egyéni sajátosságainak, ötleteinek tiszteletben tartása.

Feladata:

- a tartalmas játékhoz szükséges feltételek megteremtése,
- élményszerzési lehetőségek nyújtása,
- a környező világból szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása,
- a játék tartalmának, minőségének gazdagítása, műveltségtartalommal való feltöltése,
- a gyermekek beszédképességének és metakommunikációjának (testbeszéd, arcjáték, hanglejtés, stb.) fejlesztése.
- A játékban közösen vesz részt a felnőtt és a gyermek.
- A játék folyamatában az óvodapedagógus tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét.
- A játéktémák javaslatánál, játékkezdeményezéseknél felhasználjuk a néphagyományok, népszokások óvodában alkalmazható elemeit, hogy a gyermekek ismereteit e téren is megalapozzuk, bontakoztassuk.
- Ügyelünk arra, hogy a gyermekek spontán játéktevékenysége és az óvónő által indított játékok aránya megfelelő legyen, túlsúlyban a szabad játékkal.
- A játékban olyan helyzetet teremtünk, ahol a cselekvés, a gondolkodás és a beszéd több irányból megerősítést és tartalmi bővítést eredményez. Ezzel lehetőséget adunk gyermekeinknek, hogy a különböző játékfajtákon keresztül a felfedező és belátáson alapuló problémamegoldó gondolkodásuk kialakuljon.

Kezdeményezett játékok / tanulási céllal kezdeményezett játékok, pl.:

- fantáziajáték: „Varázsoltassuk el magunkat!” – előbb én mondom meg, majd a gyerek mondja meg mire.
- utánozó játék: „Tegyünk úgy, mintha...!”
- dramatikus játék: álarcos játékkal
- szimulációs játék: „Te legyél a mókus, aki ...” – a gyermekek bevonásával játékszabályok megfogalmazása, majd közös játék
- meseindíttatású játék

Játékos tevékenység / foglalkozás, melynek **tartalmi elemei** a következők:

- a részvétel önkéntes vagy a tevékenységtől, életkortól függően alkalmanként kötelezően választható, illetve az egész csoportra kiterjed;
- a gyermek szabadabb mozgástere érvényesül (a folyamatot befolyásolhatja, elidőzheti, egyéni érdeklődésének irányába mozdulhat el, ötletei, vágyai, óhajai jobban érvényesülhetnek, megoldási módot választhat, variálhat, felfedezhet, kipróbálhat, önállósága érvényesülhet, az ismétlés lehetőségével élhet, több benne a játék, a gyermek érdeklődésére épít).

A szervezeti forma függ:

az életkortól, a tartalomtól, a tevékenység fajtájától, jellegétől, a tervezett tevékenységgel kapcsolatos céltól és a helytől.

Jellemzői:

- változatosak, rugalmasak — lehet spontán szerveződő szabad forma; általunk szervezett szabad forma; általunk szervezett, megadott szabályoknak alárendelt kötetlen forma; meghatározott szervezeti kereteknek alárendelt forma;
- változóak — a gyermek magatartásától (mivel a különböző tevékenységekben a gyermeki magatartásnak hároméves kortól kezdve van általánosan jellemző és egyéni megnyilvánulási módja), a tevékenységi formáktól (fajtáktól), a hely megválasztásától, a résztvevők számától, a tapasztalatszerzés céljától függően;
- követendő, hogy ami a játékban természetesebben rögzül, azt ne akarjuk mesterséges keretek közé szorítani — a szerzett tapasztalatok további elmélyülése, rendeződése történhet kezdeményezett játékok során, óvodapedagógus által szervezett tanulás keretében, továbbá a gyermekmunka alkalmával.

Játékfajták

- **Manipulációs, gyakorlójáték**

Nagy szerepe van az én fejlődésében. Véletlen mozgásból, cselekvésekből fakadó siker, amely újra és újra ismétlésre készíti a gyereket. A gyakorlás során ismerkedik az őt körülvevő világ elemi tulajdonságaival. Fontos, hogy ehhez biztosítsunk megfelelő játékszereket és időt.

- **Építő, konstrukciós játék**, melynek lényege maga a konstruálás.

A játék feszültsége a konstruálás kívánságából fakad. A konstruálás feszültségcsökkentő hatásából pedig a játék öröme (magam akarom csinálni, csináljunk valamit valamiből). A játék legfontosabb motivációja maga a konstruálni akarás, előzetes elképzelés nélkül.

Legfontosabb pedagógiai értéke a kreativitásra nevelés.

Velejárói: megfigyelés, képzelet, problémamegoldás, esztétikai érzék és manualitás fejlesztése.

- **Barkácsolás**

A barkácsolás játékeszköz konstruálását, egyszerűbb ajándéktárgyak vagy dekoráció készítését, sérült játékok és bútorok javítását vagy önmagáért a műveletért folytatott fűrészt, szerelést jelenti.

A gyerekek nagyon szeretnek alkotni, kezdetben magáért a tevékenységért, később a műért és végül valamilyen szükséglet kielégítésére. Barkácsolás közben a gyermekek sokkal jobban egymásra vannak utalva. Szükségük van a közös fizikai erőfeszítésre és az együttes szellemi tevékenységre is.

Fontos minél többféle alkalmas anyagot beszerezni, gyűjteni, biztosan jó lesz majd valamire.

- **Szimbolikus szerepjáték**

A kisgyermekkor legjellegzetesebb játéka (a gyereket a szimbolizált valóság érdekli, témája a felnőtt utánzása, szerepeket utánoz, de nem szerepjáték, mert az egyedül nem játszható), hisz a társas igény 4 éves korban alakul ki, ekkor lesz belőle szerepjáték). Pozitív irányba befolyásolja a gyermekek erkölcsi ítéletét, szabálytudatát, önuralmát, alkalmazkodó képességét, kudarcátűrését és sikerkezelését.

A gyermek valamilyen megszokott cselekvésnek gyakorlását tettei (úgy tesz, mintha aludna, később már más tárgyakat fog altatni, etetni, így elkezd szimbolikusan átváltoztatni bizonyos tárgyakat más tárgyakká). A megszervezett játékok a reális élethelyzeteket helyettesítik.

Három típusa van:

- maga végzi a mintha játékot,
- eszközzel végezteti,
- szociális szerepeket vesz fel.

• **Dramatizálás, bábozás**

Feladat a bábozás alapjainak megismertetése. Teendők: a bábok állandó jelenlétének biztosítása a csoportszobában, hangutánzó szavak ismételtetése, személyes példamutatás.

A szerepjátékok egyik fajtája ez is lehet, élettelen anyaggal ábrázolni az életet.

A beszoktatásnál nagy szerepe van!

Komplex módon hat a gyerekre (gondolatait, érzelmeit, indulatait fejezi ki, párbeszédet alkalmaz, fejleszti szem-kéz koordinációját, a finommotorikát, erkölcsi, intellektuális, esztétikai érzelmeit).

Komplex nevelő hatással bír. Tartós érzelmi kapcsolatok megszilárdítója, kellemes élményt vált ki, szimbolizálva tükrözi a valóságot, a személyiség egészét formálja (képzelet, gondolkodás, fogalomalkotás, figyelem és emlékezet), érzelmeiken keresztül hat a tudatra, kontaktusteremtő, művészi hatású, beszédkésztséget fejlesztő.

o **Szabályjátékok**

Kezdeményezett játékok, melyek a tanulás fontos módszereként jelennek meg az óvodai gyakorlatban, a szabad időben és az egyes tevékenységekhez kapcsolódva. Lényege a játékszabály betartása. Itt a játék öröme a szabály szigorú betartásából fakad. Döntő a spontaneitás, a szabály önkéntes vállalása.

A szabályjáték főbb csoportjai:

Mozgásos játékok: (testnevelési játék, énekes népi játék, körjáték, fogócska, szembekötösdí, labdajáték). Elsősorban a szabályra figyelve, mozgásos tevékenység közben fejti ki hatását.

Értelemfejlesztő szabályjátékok: (társasjáték, kirakó, kártyajáték, táblajáték).

Bizonyos fokú szociális és értelmi érettséget feltételeznek, ugyanakkor fejlesztik is a figyelemösszpontosítást, a figyelemmegosztást, a megfigyelőképességet, a logikus gondolkodást, bővítik az ismereteket, szóbeli megnyilatkozásokat. Fejlesztik önuralmukat, türelmüket, siker és kudarc-tűrő képességüket.

A játékot a gyermekek életkori jellemzőinek megfelelően kell, és lehet csak alkalmazni, egyébként a sikerélmény elmarad.

A játék külső feltételei

• **Helye**

A játéktevékenységek az óvoda összes helyi adottságát kihasználva kint és bent zajlanak.

A teremben a gyermekek által elérhető magasságban elhelyezett játékokkal az egész tér (a galériával nyert többlettér) aktív játéktevékenységre ad lehetőséget. Az igény szerinti rugalmas változtatás – pl. teremrendezés – a bővítés lehetőségét biztosítja.

Az udvaron megteremtjük az egyes játékok folytatásának lehetőségét, valamint új játéktémákat adunk.

A gyermekekkel közösen keressük a legmegfelelőbb szervezeti formát a játék tartalmához és a játszó gyermekek számához igazodva.

Ajánlás a helyszínen végezhető tevékenységekhez

- Itt kerül sor minden, a természetben, a szabadban zajló esemény megfigyelésére és a hozzájuk kapcsolódó egyéb tevékenységekre (csak annyit foglalkoztatjuk a gyermeket a csoportszobában, amennyi elengedhetetlen)
- Ilyen tevékenység, ill. események lehetnek:
 - a növények és azok fejlődésének nyomon követése
 - az állatok életének megfigyelése és gondozása
 - az éghajlati, természeti jelenségek változásainak megtapasztalása
 - közlekedési eszközök megfigyelése, a hozzájuk kapcsolódó szabályok gyakorlása
 - gyalogos közlekedés szabályai a járdán
 - a környezet vizuális élményei
- Munkák:
 - kertészkedés (óvoda udvarán, kertjében, óvodán kívül) növénygondozás, betakarítás
 - állatgondozás (óvodában vagy óvodán kívül)
 - ház körüli egyéb munkák, úgy mint sütés, főzés, tízórai, uzsonna elkészítése, takarítás, mosás, befőzés, berendezkedés, dekorálás, stb.
 - vásárlás
 - **Ideje**

A napirendben a gyermeknek egész nap biztosítjuk a játék lehetőségét, önállóan dönthetik el, mennyi ideig vesznek részt az egyes játéktevékenységekben.

A folyamatos játékot az étkezések, a „kupaktanácsok” (beszélgető-körök/beszélgetések), a mese, valamint a pihenő szakítja meg.

• **Eszközei**

Biztosítjuk a tevékenységekhez szükséges anyagokat, eszközöket megfelelő minőségben és mennyiségben.

A természetes anyagok elsődleges felhasználását szorgalmazzuk.

Az „átváltozós” és dramatikus játékokhoz változatos jelmezeket, kiegészítőket biztosítunk, egy részét a gyermekekkel együtt készítjük.

A kötetlen játék lehetőséget biztosít a gyermekeknek a szabad választásra, kombinálásra, mert minden játékforma többnyire egyszerre van jelen.

A tanulás értelmezése, tanulási módszerek

Programunkban csak a játékos tanulásnak van létjogosultsága. A játékos tanulás értelmében figyelembe vesszük a gyermek játékos beállítódását, valamint a játék létrejöttét meghatározó körülményeket: a tartalmat, az újszerűséget, a felnőtt példáját, a gyermekek önállóságát, a tévedés, az ismétlés szabadságát, az improvizáció jelenlétét.

A játékos tanulásban ugyan az utánzás, a minta hat legjobban a gyermekre, de az utánzásos cselekvési módokon túl a tárgyak, eszközök motivációját is figyelembe kell vennünk.

Minél kisebb (fiatalabb) a gyermek, annál inkább a játék keretében vagy játékos keretek között tanul, elsősorban utánzás, önként vállalt cselekvés révén. Akármelyik tanulási formát is vesszük alapul, mindegyik esetben építenünk kell a véletlenszerű, a spontán és a szándékos tanulásra, mint a játékos tanulást meghatározó feltételekre.

Programunk tanulási koncepciójának középpontjában a tapasztalás áll. A tanulás folyamatát az egymásra épülő tapasztalatok hierarchikus rendszere adja.

Az óvodába lépő gyermek már rendelkezik némi tapasztalattal a szűkebb természeti és társadalmi környezetéről. A tanulás, a tanulásszervezés tartalmi alapját, kiindulópontját ezek a differenciálatlan, strukturálatlan tapasztalatok adják. Az óvodai élet keretei között szerveződő tapasztalat - amennyiben az, az érzelmi élet aktivizálódásával is jár - a személyiség magasabb rendű szerveződéséhez járul hozzá. Az érzelmileg átélt tapasztalat azért jelentős, mert egyfelől kiinduló, alaptapasztalat egyéb tapasztalatok megszerzéséhez, másfelől pedig motiválják, aktivizálják a gyermeket a megszerzett tapasztalatokban való elmélyülésben.

A gyermekek játék közben ismerkednek a külvilággal, tárgyi és társas környezetükkel. Cselekvéssel, azonosulással gyakorolják a megszerzett ismeretek alkalmazását. A tanulás ebben az életkorban nem más, mint mindenféle tapasztalat szerzése. A tanulás utánzással, kipróbálással, kísérletezéssel, kitalálással történik, ahol adott a tévedés és a javítás lehetősége is. Ez utóbbi legtöbbször észrevétlen marad.

Hisszük és valljuk, hogy az óvodás gyermek nem tud nem tanulni.

A 7 éves kor alatti kisgyermek legfontosabb és igazi tanulási színtere a játék. A játék rugalmas közvetítő terep, ahol a gyermekek belső világa és a normákkal, szabályokkal teli külvilág találkozhat egymással anélkül, hogy konfliktusok sorozatával találnák szemben magukat. Az óvónő által kezdeményezett játék intenzívebben mutatja a tanulás jegyeit, mint a gyermekek által indított spontán játék. Ez a játék csak kezdetben jelenti az általunk vezérlést, később a gyermekek önálló játékformájává válik.

A természetes motiváció és a gyermekek kíváncsisága lehetővé teszi, hogy akkor, amikor szükségük van az adott ismeretre, felhasználják, és gyakorlatban alkalmazzák azt.

Feladatunk, hogy a gyermekek játékát figyelembe véve és követve, az „*itt és most*” adódó lehetőségeket felhasználva töltsük meg azt műveltség tartalommal (versek, mondókák, dalok, dalos játékok, természeti és társadalmi ismeretek, szokás és viselkedésbeli szabályok, ábrázolási, munkajellegű ismeretek, stb.). Másik nagyon *fontos elvünk* az ismeret átadásban a „*keveset, lassan, jól*” elve.

Azoknál a gyermekeknél, akiknél lemaradást tapasztalunk, úgy keresünk lehetőséget a fejlesztésre, hogy a szabad játék ne sérüljön.

Az a kisgyermek, aki ráfigyelő felnőtt társaságában játszik, rajzol, fest, barkácsol, mozog, mondókázik, énekel, méricskél, számlálgat, ismerkedik környezetével, hallgatja meséket, az életkorához szükséges és fejlődéséhez elengedhetetlenül fontos minden képességét működteti. Ekkor olyan élettechnikákat próbál ki, tanulási módokat dolgoz ki játék közben, melyek a későbbiekben biztosítják a neki legmegfelelőbb ismeretszerzési lehetőségek megtalálását.

A gyermek értelmi képessége, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása a játékon keresztül fejlődik a legoptimálisabban, mert mindenféle fejlesztés, korrekció csak az életkorra jellemző fő tevékenységi formában, a játékban valósítható meg legeredményesebben.

Összegezve a játékos tanulás

- Jelenti a spontán és tudatosan irányított tapasztalatok keveredését, egymásra épülését
- Jelenti a rájuk épülő, a belőlük fakadó további tapasztalatok szerzését a játékban és a tanulásban.
- Jelenti a bonyolultabb összefüggések felismerésével járó tapasztalatokat, amelyekben mind összetettebben valósul meg a gyermek önállósága, problémamegoldó képessége, kreativitása, illetve mind szembetűnőbben változik meg a gyermek viselkedése, viszonya a környezetéhez. Ez a hierarchikus rendszer a tapasztalatszerzés különböző szintjét is jelenti.
- A módszer függ a gyermek életkori sajátosságától, testi-lelki állapotától, érdeklődésétől, kíváncsiságától.
- Az eljárásokat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően, célszerűen kombináljuk.
- A játékoság, a felfedeztetés, a rábredés lehetősége, a gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés minél gyakrabban jelenik meg a tevékenységekben.

- Sok buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést kap a gyermek, mely a konkrét cselekedetét, tettét emeli ki.
- A jutalmazás módszerei közül a simogatást, megerősítő pillantást, testközelséget, gesztust, mimikát, szóbeli közlést egyénileg, csoport előtt és a szülőknek egyaránt alkalmazzuk.
- A büntetés (kivonás, elhatárolás) kerülendő a tanulási folyamatban; egy gesztus, egy átrendeződés segít a nemkívánatos magatartás megszüntetésében.
- Törekszünk arra, hogy minden kisgyermek reálisan ismerje meg értékeit (testi-lelki-szellemi), de tudja, melyek a gyengeségei / hiányosságai.
- A tanulási folyamatban jelentkező probléma megoldásában csak kérésre segítünk a gyermeknek, téve azért, hogy próbáljon minél több mindent önállóan megoldani.

A tevékenységrendszer kedvezően biztosítja az óvoda játékos jellegét, melynek elvi alapja a komplex játérendszerben való gondolkodás, valamint a játékoság kiterjesztése, tartalmi jegyeinek érvényesítése az egész struktúrában.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek érdeklődőek, kíváncsiak, szerepvállalási képességük kialakul.
- Játékukban ötletesek; változatos, egyéni és egyedi formában kutatják elképzeléseik megvalósításának útját.
- Képesek egyedül vagy csoportosan elmélyülten játszani, egyazon játéktevékenységet több napon keresztül folytatni.
- A megkezdett tevékenységeket kitartóan végzik a befejezésig.
- Elfogadják a játékszabályokat, és képesek a normák betartására.
- Képesek egymás között megbeszélni és megoldani problémáikat, játék közben párbeszédet folytatnak.
- Változatos tevékenységek gyakorlásával fejlődött önismeretük, kialakult az együttjátszás igénye.
- Megismerkedtek a játékok, építőelemek tulajdonságaival, bonyolult építményeket képesek kreálni (szín – alak – forma – nagyság), a velük való tevékenység során fejlődött finommozgásuk.
- Szerepjáték során képesek szerepeket vállalni, megosztani, arról lemondani, alkalmazkodnak egymáshoz, betartják a játékszabályokat.

- Gyűjtőmunkák (séták, kirándulások) során megismerkednek a természet „kincseivel”, azokkal manipulálnak, alkotóan tevékenykednek.
- Nyitottak az új dolgokra, alakul kitartásuk, együttműködési készségük.
- Motiváltság jellemezi a feladatok elvégzését.
- Tanulási képességeik, gondolkodási műveleteik, kompetencia területeik elérik az iskolakezdéshez szükséges szintet.

8.2 Mesélés, verselés

A mesehallgatás, versmondás, mondókázás, bábozás, dramatikus játék, verssel / mondókával kísért játékok óvodáskori hatásai már megalapozzák a későbbi felnőttkori irodalmi műveltséget. Az óvodai anyanyelvi, irodalmi, zenei nevelés szorosan összefonódik egymással, az egész óvodai életet átható folyamat.

Célunk:

- Társas örömforrás nyújtása irodalmi élmények biztosításával, pozitív személyiségjegyek megalapozása.
- A gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének segítése.

Feladataink:

- minden korcsoport igényéhez igazodó, gyermekközeli, igényes irodalmi anyagot összeállítani;
- a meséken, a verseken, a mondókák ritmusélményén keresztül a gyermekek nyelvi képességeit fejleszteni;
- a gyermek saját vers és mesealkotási kedvét ösztönözni és mozgással, ábrázolással kombinálni;
- olyan társas interakciókat megéltetni a bábozásban, a dramatikus játékokban, melyek belső aktivitásra serkentenek;
- irodalmi és egyéb élmények feldolgozását biztosítani a rendszeres, mindennapos tevékenységek során.

Óvodai nevelésünk fontos pillére a játék mellett a mese, mivel életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világképeinek. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlelkesítő szemléletmódja és az ehhez társuló szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és

átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mese az a beszédmód, melyre a kisgyermek kényszerítés nélkül, tartósan tud figyelni.

A mese anyanyelvünk legfontosabb eszköze. Az egyetlen olyan szóbeli közlésforma, amelynek segítségével a gyermekkel szót válthatunk arról, ami a legjobban foglalkoztatja saját személyét és a világ egészét illetően. Nyelvünk zeneisége, sajátos szókincse beépül gyermekeink személyiségébe. Gyermekeink várják és kérik a mesemondást. A hozzákészülődés naponta ismétlődő és napirendünk szerves része. Pl.: puha párnákon, kényelmesen elhelyezkedünk az erre kijelölt illetve a megszokott helyen. A mindennapos mondókázás, verselés, mesélés a kisgyermek mentális higiéniájának elmaradhatatlan eleme. Figyelmesen, csendben hallgatják végig, még a kicsik (fiatalabbak) is, hiszen jó együtt lenni. Eközben tekintetükön látszanak a belső képek készítésének jelei, ezért is tartjuk nagyon fontosnak a többnyire könyv nélkül mondott meséket, melyek kontaktust teremtő és ~tartó hatása felbecsülhetetlen.

A mese nevelő hatása a ráismerés, az előre látás, a képalkotás, az illúzió feszültségének állapota és a belső képzeletáramlás begyakorlása. A rendszeres mesehallgatás által a gyermek egész személyisége pozitív irányban fejlődik. A népmese sarkított jellemábrázolásával indirekt módon közvetíti az erkölcsi normákat, a társas viselkedés szabályait, az illemszabályokat. Pl.: udvarias, segítőkész, bátor, kitartó, jó az állatokhoz, az emberekhez, mindig betartja az ígéretét.

Ezek a pozitívemberi tulajdonságok a rendszeres mesehallgatás során beépülnek a gyermek személyiségébe. Olyan fogalmak telnek meg tartalommal, mint például jóság / gonoszság, szorgalmas / lusta.

A mese által átélt élményeket beépítik mindennapi játékukba is. Bábozás közben a bábok segítségével újra átélik a mese alakította érzelmeket. Beleszövik a mesébe saját élményüket, örömeiket, félelmüket is.

Az anyanyelvi nevelésünk fontos eszköze a játékos, mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolóok, versek. Ezeket kisebb csoportokban a játékköröm kedvéért játsszuk. A sok ismétlés által könnyen megmarad a gyermekek emlékezetében. Pl.: az ölbeli játékkal elmélyül a felnőtt gyermek kapcsolat.

A verset a hangzás és a hangulat felől fogják meg a gyermekek. A vers játék a nyelvvel, az érdekes

szépen hangzó beszéddel. A mese és a vers egyaránt óvodánk életét átszövő nevelési terület, kapcsolata a zenével, ábrázolással, játékkal mindig jól nyomon követhető.

Tapasztalataink szerint a hangulat – érzelem – alkalom egységében mondogatott versek észrevétlenül gyarapítják a gyermekek repertoárját. Az általunk elkezdett versekbe, mondókákba a kisebbek is bekapcsolódnak, a nagyobbak pedig már képesek felfogni a versek témáját, költői képeit. Az óvodában a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

Dramatikusjáték

A legkedvesebb mesékből játékokat kezdeményezünk, ez elmélyíti a hallottakat, feldolgozza a tapasztaltakat, és új ötleteket szül. Mesehősöknek öltözve, maguk választotta szerepekben jó játék jön létre, melyhez a kellékeket a gyermekekkel közösen tervezzük és készítjük el. A dramatikus helyzetek lehetőséget adnak a gyermekeknek a mesékben hallott szép szavak, mondások ismételtetésére, saját beszédszövegükben elhelyezhetik azokat, módot adva a társalgási kedv fokozására. Ezek a játékok segítik a belső képek előhívását és a meséhez való erős kötődés kialakulását. A mesei helyzetekbe beépített szituációs és szabályjátékok a mindennapi élethelyzetek gyakorlására adnak lehetőséget, logikus gondolkodásra serkentenek, fejlesztik empatikus készségeiket.

Bábjáték

A mesék, versek többszöri meghallgatása után először a nagyobb gyermekekkel, majd a kicsiket is bevonva bábokkal jelenítjük meg azokat. Bábozás közben ismét átéljük, átérzük és eljátsszuk a mese közben kialakult érzelmeket. A felhasznált mintaadó szókinckészletből belsővé válik az, ami a legszebb, legérdekesebb számukra, és azt később a mindennapi párbeszédükben is alkalmazzák.

Minél nagyobb gyakorissággal (helyben, illetve bérlet-vásárlással) színházi élményben részesítjük őket, ahol megfigyelhetik mások dramatikus és bábjátékát.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A mese hatása megjelenik játékaikban, beszédükben, ábrázolásaikban.
- A gyermekek szeretik, igénylik, kérik, örömmel várják a verseket, meséket, élvezettel hallgatják azokat.
- Kialakul belső képalkotási képességük, ami az olvasás egyik alapja.
- Szívesen mondanak meséket, verseket, mondókákat.
- Emlékeztük és kulturális fogékonyságuk eléri az életkoruk szerint elvárható szintet, a „befogadóból” maguk is „előadóvá” válnak.

Formázott: Sorkizárt, Sorköz: 1,5 sor,
Felsorolás + Szint: 1 + Igazítás: 1,13
cm + Behúzás: 1,77 cm

Formázott: Normál, Sorkizárt, Térköz
Utána: 6 pt, Sorköz: 1,5 sor,
Felsorolás + Szint: 1 + Igazítás: 1,13
cm + Behúzás: 1,77 cm

- Képesek kitartóan figyelni, emlékezetben megtartani egyszerűbb mesefordulatokat, rövid verseket.
- Képesek felidézni, folytatásos mese szálait összekötni.
- Az ismert meséket dramatizálják, bábozzák, használják a jellegzetes szófordulatokat.
- Szívesen nézegetik, szeretik és óvják a könyveket.
- Kulturáltan viselkednek a színházi előadásokon.

8.3 Manuális tevékenység

A manuális tevékenység összetett, sokszínű nevelési terület. Magába foglalja a rajzolást, festést, mintázást, építést, képalakítást, konstruálást, kézimunkát, a műalkotásokkal való ismerkedést. A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyerekek képzeletei, gazdagodik élmény- és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik. Az óvodás gyermek képzeletei, emlékezete, és képzelete alapján rajzol, fest, mintáz, így ábrázolásaiban próbálgatja kialakítani saját formanyelvét. A közvetlen környezet a spontán vizuális hatások közül a legjelentősebb, hiszen mindennapi állandó ingert jelent.

Célunk:

- a manuális tevékenységek megszerettetése, a gyermekek tér-, forma-, színeképzetének gazdagítása,
- a szabad önkifejezés keresése, megtalálása,
- esztétikai érzékük, igényességük, szép iránti nyitottságuk alakítása, vizuális látásmód fejlesztése,
- a gyermekek finommotorikájának fejlesztése,esztétikai élmények befogadására való képesség kialakítása.

Feladataink:

- az ábrázoláshoz szükséges feltételeket megteremteni és a különböző technikákat megismertetni;
- az ábrázoló tevékenységeket, úgy mint rajzolás, festés, mintázás, képalakítás, konstruálás, kézimunkázás (hurkolás, fonás, fűzés, varrás, szövés) gyakoroltatni, a helyes ceruzafogást megmutatni;
- a finommozgásokat fejleszteni;

- a vizuális látásmód fejlődéséhez, a kereső, kutató, rálátó folyamat kialakulásához szükséges vizuális ingert, élményt, ismeret biztosítani;
- a gyermek környezetesztétikai érzékenységét és aktivitását bontakoztatni.

Nagyon lényeges, hogy a gyermeket esztétikus, természetes anyagú, funkciójukban szép, egymással minél inkább harmonizáló tárgyak vegyék körül. A gyékény, vessző, natúr fa biztonságot, nyugalmat, melegséget sugall, ezért bátran használjuk a csoportszoba díszítésében. Az építés, barkácsolás, ábrázolás állandó térbeli helyét ott jelöljük ki, ahol egymást nem zavarva, természetes fény mellett, kedvük szerint tevékenykednek.

A szükséges anyagok, eszközök (táblakréta, zsírkréta, ceruza, filctoll, ecset, formahenger, szivacs) helyét úgy válasszuk meg, hogy mindig ugyanott, elérhető helyen legyen. A „kincsesláda” eszközeit gazdagítjuk terményekkel, fonállal, papírdarabbal. Az eszközök kiválasztásakor gondolunk arra, hogy a gyerekek kézcsontjainak ésszerű terhelése, és alkotómunkájuk eredményének minősége érdekében valamennyi eszköz, anyag, szerszám lehetőleg kiváló minőségű legyen.

A mintázás, rajzolás, festés, építés lehetőségeit már a beszoktatás idején felkínáljuk. A manuális tevékenység anyagaival, felnőtt aktív jelenlétével megteremtjük a minden gyerek fejlődését belülről serkentő motiválást. Segítjük a kezdeményező, kreatív magatartás érvényre juttatását.

Gyakran részt veszünk a gyerekek tevékenységében. Velünk együtt fedezi fel a valamire hasonlító formákat, foltokat, vonalakat. Motivációt jelent, ha saját maga épít, mintáz, rajzol, ezért arra vigyázunk, hogy a felnőtt képi sablonjaival, sémákkal ne kösse meg a gyermeki fantáziát, ötletei a szabad képzeletáramlást segítsék.

Óvodáskorban a manuális tevékenység az óvodai élet fontos jeleneteit, megfigyelt témák, jelenségek ábrázolását, közös játékhoz, dramatizáláshoz, bábozáshoz, építéshez szükséges eszközök, alkalmi ajándéktárgyak készítését, díszítését jelenti.

Témák lehetnek pl.:

- nagy terek alakítása, kerítés, „kuckó”, ház, sorakoztatás (akár székblől vonat, busz), firkálgatás,
- festékekkel ujjlenyomat, felületfestés, vékony, vastag vonalak festése, (liszt)gyurma, gipsz,
- fonalak, textilek, különböző minőségű papírok, rajzolás nagy méretben együtt is,
- ugróiskola,
- a környezetben található kedvelt formák ábrázolása,

- mesék, formák, szereplők elképzése, képi ábrázolása (batik, montázs, viaszkarc), bábok, díszletek készítése, kevert színnel történő kifestése,
- emberalakok, állatok mintázása,
- egyszerű ajándéktárgyak készítése, lánc, dobozok, csákók,
- bábok, díszletek készítése, festése, nyirkálgatás, tépés, hajtogatás, ragasztás, karcolás (ismerkedés különböző technikákkal),
- formákra, alakíthatóságra vonatkozó tapasztalatszerzés, arányviszonyok, origami, képlékeny, könnyen megmunkálható anyagok formálásának próbálgatása, gömbölyítés, bemélyítés.

A manuális tevékenység az óvodai nevelés egészét áthatja, s ugyanolyan alaptevékenység, mint a játék. A felnőtt feladata a gyermeket segíteni a pontosabb vizuális emlékezésben széles tevékenységi lehetőségek biztosításával, a technikák megismertetésével. Segítséget adunk ahhoz, hogy a kialakított folyamat otthon is folytatódjon, hogy a kapott lehetőségen túl a kész alkotásokat megőrizzék, örüljenek neki. Az óvodai vizuális neveléstől idegen „írás-előkészítő gyakorlatokat” nem végeztetünk a gyerekekkel. A témák, mesék, élmények sokszínű feldolgozása a képi nyelv elsajátításával együtt az iskolára előkészítést is jól szolgálja.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen, önként vesznek részt a manuális tevékenységekben, sok tapasztalattal rendelkeznek, és egyéni módon jelenítik meg élményeiket.
- Örülni tudnak a „szépnek”, az egyéni és közös alkotásoknak.
- Tudnak beszélgetni az alkotásokról, kezd kialakulni a sajátos gyermeki értékítéletük.
- A szükséges eszközöket biztosan és jól használják, sok tapasztalatuk van azok tulajdonságairól, a használat közben követendő szabályokról.
- Formaábrázolásuk, színhasználatuk változatos, egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzéseiket.
- Kialakul a kéz finommozgása, mely biztos alapja az írástanulásnak.
- Szívesen vesznek részt téralakításban, építésben.

8.4 Ének, zene, énekes játék

Óvodai zenei nevelésünk Kodály Zoltán világszerte elismert zenepedagógiai elveit követi.

Alapgondolata, hogy a „nyelvünk: az énekes és hangszeres népzene, a gyermekjátékok és népszokások megismerésén át vezet az út”. A zenei nevelésnek már a családban el kell kezdődnie. A gyermeket születése után énekre ringatják, zenével altatják, később tapsoltatják, táncoltatják.

Óvodánkban a zenei nevelésben igen komoly és lelkiismeretes alapozó, zenei képesség- és készségfejlesztő munkát végzünk. A ritmikai és dallami elemeket énekes ritmikus játékokkal tesszük érzékelhetővé. A dallamhangok tiszta éneklése utánzás során alakul, a ritmus játékos mozdulatokkal vésődik be. 5-6 éves korra a legtöbb gyermek megtanul tisztán énekelni. Ritmusérzékének kialakulása 6-7 éves korra befejeződik.

Célunk:

- a közös énekes játék örömeinek felfedezése,
- a gyermekek zenei anyanyelvének megalapozása sokféle zenei élmény nyújtásával,
- zenei ízlésük, esztétikai fogékonyságuk formálása.

Feladataink:

- igényes, képességeknek megfelelő zenei anyagokat választani,
- mondókákkal, népi és dalos játékokkal, zenei készségfejlesztő játékokkal a gyermekek nyelvi, zenei képességeit fejleszteni, zenei műveltségüket megalapozni, zenei kreativitásukat bontakoztatni,
- a jó zenei légkör és a jó hangulatú játék feltételeit biztosítani,
- amikor csak lehet, közösen énekelni velük.
-
- A dalok, énekes játékok, mondókák kiválasztásánál a következő szempontokat vesszük figyelembe:
 - Csak „tisztá forrásból” (énekes népi játékokból, igényesen válogatott kortárs művészeti alkotásokból) válogatunk, hogy zenei ízlésüket helyes irányba tereljük.
 - A dalok hangkészlete, hangterjedelme feleljen meg a csoport, illetve az egyének fejlettségének, hogy az a gyermekek által tisztán kiénekelhető legyen.
 - A dalos játékok szabálya egyszerű legyen, a gyermek a zenére és az éneklésre figyelhessen.
 - Aktuális érzelmi állapotot fejezzen ki, alkalmazkodjon a játék hangulatához.
 - Változatos mozgáslehetőséget, térformát biztosítson.

Formázott: Felsorolás

Törekszünk arra, hogy a gyermekek kötetlenül sokat énekelhessenek, játszanak a maguk vagy az óvónő kezdeményezésére. Kihasználjuk zenehallgatásra a természetes helyzeteket, a megfelelő hangulatot. A gyakran ismétlődő, rövidebb ideig tartó zenei hatások jobb eredményekre vezetnek,

mint a ritkán visszatérő, hosszan tartó gyakorlatok. A napi gyakorlást, zenehallgatást úgy kezdeményezzük, hogy az örömteli élményt nyújtson a gyermekeknek. Altatójáték, udvari játék, séta, kirándulás adhatja a keretet és a témát. Énekes kedvű, bőséges dalismerettel rendelkező óvónőink mindig megtalálják a természetes kapcsolatot a gyermekek tevékenységei és az énekes témák között.

A hangszereket (dob, cintányér, csörgők, háromszög, stb.) a csoportok között felváltva, igény szerint használjuk. A játék során a gyermekinkkel közösen készített ritmusjátékos eszközöket is alkalmazunk. Nagy élményt jelent az elkészült eszközök kipróbálása. Ezeket állandóan a játékpoliccon tartjuk, hogy a gyermekek kedvük szerint használhassák.

A nagyobb gyermekeknek akár csoportközi kapcsolatok keretében, rendszeresen szervezünk élményt nyújtó, közös ének-zenei tevékenységeket, ahol bonyolultabb párcsere, kapus, hidas, sorgyarápító és fogyó játékokat játszunk, ami egyben ennek a korosztálynak a néptánca is.

Az 5-6-7 éveseknél nem ritka jelenség, hogy a gyermekek körbe állnak és maguk kezdeményezik az énekes játékot. Előfordul, hogy ők kérik tőlünk az éneklést, furulyázást. Ismerős dalaikat szeretnék ismét meghallgatni, vagy újat kének. Ezekre a felkérésekre mindig készen kell lennünk. Kihhasználjuk az élet adta helyzeteket, énekelünk, táncolunk annak, akit felköszöntünk, akit hosszabb hiányzás után ismét körünkben üdvözölhetünk.

A szabadban tartózkodás lehetőséget ad arra, hogy az énekes játékokat az udvaron játsszák a gyerekek. A nagyobb terület felszabadultabb, természetesebb mozgást eredményez, s ennek következtében üdőbbben, tisztábban cseng a gyermekhang. Az udvarra főleg jól ismert és begyakorolt dalos játékokat választunk, törekszünk arra, hogy szabadidő alatt minél többször játsszák a megismert dalos játékokat.

A szabadban számtalan alkalom nyílik a környező világ hangjainak felismerésére. Séták alatt, udvaron töltött szabadidőben hallási feladatokat adunk a gyerekeknek: állapítsák meg a járművek haladási irányát, ismerjék fel az állathangokat, figyeljék meg az emberek beszédét, sírását, nevetését, az eső kopogását, a szél hangját, stb. Ezáltal hallásuk csiszolódik, előadásuk kifejezőbbé, értelmesebbé válik.

A zenehallgatás szorosan kapcsolódik a tevékenységekhez, tükrözi azok hangulatát, kiegészíti azokat. Hangsúlyozzuk az élőzene és az éneklés fontosságát, de alkalmanként hallgatunk szép zenei felvételeket is. Ha módunkban áll, ellátogatunk zenei rendezvényekre is. A zenehallgatási anyag

megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen játszanak dalos játékot, önállóan is kezdeményezik azokat.
- Tisztán, bátran énekelnek, tevékenységeiket időnként mondókával, dallal kísérik.
- Szókincsük bővül a népi játékokban, mondókákban megismert kifejezésekkel.
- Élvezettel hallgatják a népdalt, a népzenet, kérik azok ismétlését, fejlődik zenei ízlésük.
- Érzik az egyenletes lökötést, a dalok ritmusát, tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Zenei képességeik (egyenletes lökötés, dalritmus, zenei fogalmak, stb.) egyéni adottságaikhoz mérten, megfelelő alapot nyújtanak az iskolai zenei neveléshez.

8.5 Mozgás

Programunkban a mozgás jelentős helyet foglal el. A különböző szervezeti formák (képeségfejlesztő foglalkozás, kötelező és kezdeményezett frissítő mozgás, a szabadban kezdeményezett mozgásos játékok) együttes alkalmazásával biztosítható. Óvodásaink testedző, mozgásos játéka a természetes mozgásokból (ugrás, futás, járás, kúszás, mászás) építkeznek, mert ezek elsajátítása könnyed, örömteli gyakorlással megvalósítható.

Fontos szerepük van az egészség megőrzésében, megóvásában. Felerősítik és kiegészítik a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatását. A mozgáskultúra fejlesztése mellett segítik a térben való tájékozódást, helyzetfelismerést, a döntést és az alkalmazkodóképességet, valamint a személyiség akarat tényezőinek alakulását. Kedvezően befolyásolják a gyermeki szervezet növekedését, teherbíró-képességét és az egyes szervek teljesítőképességét.

Célunk:

- a gyermekek természetes mozgásának fejlesztése, egyéni képességeik kibontakoztatása, harmonikus, kis- és nagymozgás kialakítása,

- a szabad mozgáskedv megőrzésével a tájékozódás és alkalmazkodóképesség, valamint az akarat fejlesztése,
- a reális önértékelés és egészséges versenyszellem bontakoztatása.

Feladataink:

- különböző szervezeti formákat teremteni, egyéni mozgásszükségeket kielégítő,
- térérzékelést és mozgásfejlesztést biztosító játékokat szervezni a szabadban és a csoportszobában egyaránt,
- a gyerekek testi képességeit (nagymozgások: mozgáskoordináció, erő, gyorsaság, állóképesség, rugalmasság, ügyesség, társra figyelés, téri tájékozódás) sokoldalúan fejleszteni.
-
- A fenti feladatok maradéktalan megvalósításához óvodapedagógusaink sokirányú tevékenységet végeznek. A természeti erők (napfény, levegő, víz) kedvező hatását akkor tudjuk kihasználni, ha a szervezett mozgást lehetőség szerint a szabadban tervezzük, irányítjuk. A tárgyi feltételek megteremtésekor gondolunk arra, hogy csak tiszta, balesetmentes környezetben érhető el megfelelő eredmény.
-

Az egészséges életmódra nevelésben a mozgás dominanciájának érvényesítése változatos, a 3-6-7 éves gyermek életkorának, fejlettségi szintjének megfelelő mozgástartalommal valósul meg. A mozgásos feladatok, mozgásos játékok tervezésénél figyelembe vesszük a csoportok összetételét, életkori sajátosságát, a gyermekek egyéni fejlettségi szintjét. A mozgást, mint életkori sajátosságot a nap folyamán bármikor és bárhol kihasználjuk. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekeket olyan mozgásingerek érhék, amelyek az optimális fejlődésüket eredményezik.

A mozgásfejlesztés formái:

- a) irányított közös mozgásos játékok,
- b) testedző gyakorlatok,
- c) spontán mozgásos játékok,
- d) séták, kirándulások.

a) Irányított közös mozgásos játékok

Hetente egyszer szervezünk irányított testedző délelőtti. Az irányított mozgások során gyermekink megismerkednek a futás, ugrás, dobás helyes technikájával, labdagyakorlatokkal

(hajítás helyből, célba dobás, stb.), a támaszgyakorlatok (csúszások, kúszások, mászások) és a talajtorna elemeivel, az egyensúlyozás képességét fejlesztő gyakorlatokkal, valamint egyszerű kézi szergyakorlatokkal (kendő, szalag, babzsák, körkötél, ugrókötél, stb.).

Ezen a napon akár már a reggeli játékidő alatt is lehetőségük van a tornaszerek kipróbálására. A tevékenységet úgy szervezzük, hogy minden korosztály azonos időben, képességeinek megfelelő módon végezhesse a gyakorlatokat. A kicsiket hagyjuk, hogy önként kapcsolódjanak be a tevékenységbe. A játékos hangulat, az oldott légkör biztosítja számukra a kipróbálás lehetőségét, a sikert, illetve a próbálkozás ismétlését. A gimnasztikai gyakorlatokat és a főgyakorlatot szervezeten végzik a gyermekek, majd az edzés végén játékkal, könnyed futással oldjuk az esetleges feszültséget (pl. a verseny játékok hevét).

b) Testedző gyakorlatok

Az alkalmanként szervezett mozgásos játékok is az irányított testedzésekhez tartoznak. Minden gyermek részére biztosítjuk a kellő mennyiségű gyakorlási, próbálkozási időt és alkalmat. Kéthetente lehetőséget adunk a nagyobb gyermekeknek olyan testedző verseny-, és szabályjátékra, ahol azonos életkorú óvodás társaikkal vehetnek részt mozgásos tevékenységekben. Mondókára, zenére is improvizálunk ritmikus mozgást. Ilyenkor teret engedünk az egyéni elképzeléseknek, de irányítjuk is a gyermekeket. A kicsik önkéntessége itt is fontos szempont.

c) Spontán mozgások, játékok

Minden nap lehetőséget biztosítunk az önkéntes, szabad mozgásra, ahol jól érvényesülhetnek az egyéni képességek, igények. Az udvaron van több mozgáslehetősége a gyermekeknek: szabadon futkározhatnak, egyensúlyozhatnak, csúszhatnak, mászhatnak, függeszkedhetnek, ugrálhatnak, hintázhatnak. Biztosítottak a szükséges feltételek (megfelelő tér, a különböző mozgásos játékokhoz szükséges eszközök, úgy mint labda, karika, ugrókötél, stb.). A fából készült, többfunkciós udvari játékeszközök is kínálják a gyakorlás lehetőségeit. Figyelünk arra, hogy minden gyermek igényét kielégítsük. Tornaszobával rendelkezünk, biztosítjuk a mozgás lehetőségét. A csoportszobai mozgásfejlesztő eszközöket úgy helyezzük el, hogy a játszótér ne zavarja, illetve a balesetveszélyt kiküszöböljük.

d) Séták, kirándulások

Igen sok lehetőség nyílik a séták alatt a különféle mozgásos tevékenységekre. Ezeket igyekszünk kihasználni és hasznosítani. A séták lehetőséget biztosítanak új mozgásterek felkutatására és azok rendszeres használatára (sportpálya, játszótér).

A kirándulások a táv hossza miatt maguk is testedző hatásúak, de a helyi adottságokat kihasználva változatos teret, új mozgáslehetőségeket biztosítanak. A felsorolt mozgáslehetőségeket rendszeresen alkalmazva biztosítjuk gyermekeink egészséges testi fejlődését, edzettségét, erejük, ügyességük, gyorsaságuk alakulását. Kielégítjük mozgásigényét, és ez által megfelelően fejlődik állóképességük is. A közös mozgástevékenységek során kialakítjuk bennük a társaikra való odafigyelést és az alkalmazkodás igényét.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Testileg egészséges gyermekeink harmonikusan és összerendezetten mozognak, fejlett egyensúlyérzékkel rendelkeznek.
- Jó az állóképességük, megfelelő a fizikai teherbírásuk, szeretnek futni, képesek 100-200 métert kocogni.
- Szívesen használják a kézi szereket, tudnak / próbálkoznak labdát vezetni, célba dobni.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni
- Képesek a szabályokhoz alkalmazkodni, azokat elfogadni és egyszerű szabályokat alkotni
- Ismerik a sikert és a kudarcot, megfelelően viselkednek ilyen helyzetekben.

8.6 A külső világ tevékeny megismerése

A játékon keresztül lehet megtanítani a gyermekeket a természet szeretetére, védelmére is.

Célunk:

- a közeli és tágabb természeti és társadalmi környezet felfedezése, megismertetése, megszerettetése és a gyermekek eligazodásának segítése,
- a környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek szerzése,
- pozitív érzelmi viszonyok kialakítása a természethez, az emberi alkotásokhoz, az értékek megőrzésére nevelés,
- a közlekedési kultúra megalapozása.

Célunk a környező világ megismertetése, beleértve az élő és élettelen, ember alkotta környezetet. Fontos dolgunk úgy szervezni a gyermekek óvodai életét, hogy jól érezzék az óvodában magukat,

minden perc élmény legyen számukra. Megismertetjük a felfedezés, a rácsodálkozás ahá-élményét. Felkeltjük érdeklődésüket a természet iránt, arra ösztönözzük őket, legyenek kérdéseik ezzel kapcsolatban, amire mindig kapjanak választ az óvónőktől.

A nevelési folyamat alapritmusát az évszakok változása biztosítja, melyet a hétköznapok és ünnepnapok tagolnak. A természet változása alakítja életritmusunkat, ez határozza meg tevékenységeinket, a kinn és benn töltött idő arányát, a játékok hangulatát, a szükséges eszközöket, tárgyakat, ehhez igazodik megismerési folyamatunk. Gyermekkorban minden természettel kapcsolatos jelenség a játék forrásává válik (pl.: víz, sár, jég, hó, szél, nap, fény, árnyék, homok, kő, stb.). Mindezen lehetőségek jó kihasználása alapozza meg nevelési célunk megvalósulását.

Természetes környezetben megfigyeljük a növényeket, állatokat. Minél több alkalmat teremtünk - sétákat, kirándulásokat szervezünk - arra, hogy a gyermekek a természetben lehessenek. Értsék meg, vegyék észre a természet szépségét, tiszteljék, óvják, szeressék. Ismerjék meg a síkságot, dombot, hegyet, mezőt, rétet, kertet, szántóföldet, erdőt. Tapasztalják meg, hogy a növények szebbé, egészségesebbé teszik környezetünket, ismerjék meg hasznukat.

Saját élményű tapasztalatszerzéssel életkoruknak megfelelő ismereteket, ismeretanyagot sajátítsanak el. A gyermekek korát, fejlettségi szintjét, és a fokozatosság elvét szem előtt tartva bevonhatjuk őket a környezetvédő munkába. Segíthetnek az udvar rendbe rakásában, a virágos kertben végezhető munkákban, az élősarok gondozásában.

Gyűjtsenek leveleket, terméseket, melyeket később a csoportban felhasználunk. Óvják, védjék közvetlen környezetüket, az állatokat, a növényeket. Váljon természetessé a madarakról való folyamatos gondoskodás, a téli madáretetés. Óvodáskor végére alapozódjanak meg a környezet rendjét, a természet védelmét szolgáló szokások, és szabályrendszerek. Az éves terv készítésénél figyelembe kell venni azokat a témaköröket, amelyeket prioritásként kezelünk.

- Tevékenységeink során a következő témaköröket dolgozzuk fel
- Megfigyeljük az évszakok változását, szépségét, színeit, jelenségeit, az időjárást, a növényeket.
- Terméseket, leveleket, virágokat, kavicsokat, stb. gyűjtünk.
- Beszélgetünk az évszakokról, a hónapokról, a napszakokról.
- Az évszakokra jellemző kerti munkák mellett hajtatunk, rügyeztetünk, csíráztatunk.

Formázott: Betűtípus: (Alapérték)
Times New Roman, 12 pt, Nem
Félkövér, Nem Dőlt

Formázott: Normál, Sorkizárt, Sorköz:
1,5 sor, Felsorolás + Szint: 1 +
Igazitás: 0,63 cm + Behúzás: 1,27 cm

- Beszélgetünk a környezet formáiról, mennyiségi, nagyságbeli jellemzőiről, ismerkedünk a színekkel.
- Megfigyeljük a környezetünkben élő állatokat (bogarak, madarak, emlősök, hüllők, halak, stb.), közeget, életmódjukat, viselkedésüket. Játéktevékenységekben ismerkednek a vadállatokkal, kirándulásaink során közvetlen tapasztalatszereléssel is bővülnek ismereteik.
- Megismerkedünk közvetlen környezetünkkel: az óvoda környékével, intézményekkel, üzletekkel, közterületen található alkotásokkal.
- A gyermekekhez érzelmileg legközelebb álló témánk a család (családtagok otthoni és munkahelyi tevékenységei).
- Ismerkedünk a testünkkel, érzékszerveinkkel, azok működésével.
- Beszélgetünk az óvodáról, az óvoda dolgozóiról, azok munkájáról.
- Sétáink, kirándulásaink alkalmával gyakoroljuk a gyalogos közlekedés szabályait, a közlekedési eszközök fajtáit, viselkedési szokásokat.
- Ellátogatunk középületekbe, múzeumokba, kiállítótermekbe, moziba, iskolába, stb.
- Minden alkalmat megragadunk, hogy felhívjuk a gyermekek figyelmét a természetvédelem fontosságára, természeti értékeink megóvására.
- Lehetőséget nyújtunk természetvédelmi helyeink megismerésére.
- Környezetünk megóvása érdekében felhívjuk a figyelmet a szelektív hulladékgyűjtésre, és annak helyes használatát gyakoroljuk.
- Az egészségtelen életmód és az egészséget károsító hatások (dohányzás, légszennyezés, vízszennyezés, stb) megismerésével a tudatos egészséges életmód kialakításának megalapozására törekszünk.
- Foglalkozunk kell a családdal, a testünkkel, az évszakokkal, madarakkal, növényekkel, a településsel, ahol élünk, és ahol az óvoda működik, valamint a közlekedési eszközökkel és magával a közlekedéssel is.

Nem feledkezünk meg a zöld jeles napokról, az ünnepekről, melyek megszépítik a hétköznapokat, s igazi élményt nyújtanak minden gyermek számára.

Az óvoda befolyásolni tudja a szülők szemléletét a környezeti nevelés fontosságáról, a környezet védelmének fontosságáról. Az a szülő, aki közvetlen élővilágát, tárgyait, tisztaságát, szépségét és védelmét fontosnak tartja, óhatatlanul is átadja gyermekének a természet szeretetét.

Szülői értekezleten beszélünk a szülőknek elképzeléseinkről, segítségüket, aktív közreműködésüket kérjük a természet megismertetésére, megszerettetésére és megóvására. Beszélgetünk a kirándulások - családi, óvodai - fontosságáról. Szorgalmazzuk, hogy a gyermek a szüleivel együtt fedezze fel a természet szépségeit, állatokat, növényeket, s ezek védelmét. Bevonjuk a szülőket az

óvoda szépítésébe, az udvar rendezésébe. Ezek jó alkalmat nyújtanak a felszabadult beszélgetésekre és a szülők véleményformálására.

Feladataink:

- a környezet tevékeny megismeréséhez szükséges tapasztalatokat és ismeretszerzési lehetőséget biztosítani;
- a gyermekek kommunikációs készségét fejleszteni a megfigyelés és a tevékenységek során,
- az ingerszegény környezetből érkezett gyermekeket hozzásegíteni a fokozott élmény- és tapasztalatszerzéshez.

Feladatunk ebben a folyamatban az, hogy segítsük a gyereket főként olyan tapasztalatok, szokások és attitűdök elsajátításában, melynek eredménye a személyiségfejlődésben a környezetbarát magatartás. A feladat megvalósítása, a cél elérése érdekében a gyermeknek ismernie kell a szűkebb és tágabb természeti, társadalmi, tárgyi környezet tényezőit, jelenségeit, fel kell fedeznie ok-okozati összefüggéseit, viszonyait. A folyamatos és alkalomszerű megfigyeléskor, tapasztalatszerzéskor lehetőség szerint mindenki elmondhatja észrevételeit, gondolatait. Ez elősegíti önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában.

Mindez a mi segítségünkkel történik, nem csupán koordinálójá vagyunk a folyamatnak, hanem minta is abban, hogy milyen viszonyt kell kialakítani, s hogyan kell okosan szeretni, védeni, ápolni és fejleszteni azt a miliót, amelyben élünk.

Ehhez meg kell tanítanunk a természetben való viselkedést, a környezet élőlényeivel szembeni pozitív magatartást. A szokások, szokásrendszerek kialakításával érzelmekre építjük a tudatos védelem igényét — a gyerekek életkori sajátosságait figyelembe véve, játékos formában. A megfigyelések, a megismerés és az érzelmek útján formáljuk értékrendjüket, és végezzük a szülőföld szeretetének megalapozását. Miközben megismeri a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, a családi tárgyi kultúra értékeit, megtanulja ezek szeretetét, védelmét is. Fogalma lesz arról, hogy a lakóhelyén kívül más települések is vannak, és az országon túl az már külföld, s hogy a világ igen nagy (sokszínű környezettel és sokféle emberrel).

Környezetünk alapvető meghatározója a matematika.

Tér - forma - számasság vesz körül mindent, mindenhol és mindenkor. A kisgyermek számára a matematika szerepe a ráismerés öröme, összefüggések felfedezését, tehát elsősorban a gondolkodás

fejlesztését szolgálja. Ezt a fejlesztési formát azonban nem mint különálló egységet alkalmazzuk az óvodáskori gyermek életében, hanem szinte teljes mértékig beépítjük az őket körülvevő világ megismerésének folyamatába.

A környező világgal történő játékos ismerkedés során a számlálgatás, méricskélés, a tér alakítása, az irányok megnevezése, a hasonlítások, az összegyűjtés és szétválasztás, párosítás, az időbeliség felfedezése, megnevezése, a formák letapogatása játék közben olyan természetes, mint a mondókázás, dúdolgatás.

A számosság, a számfogalom kialakulása már egészen korai szakaszban megmutatkozik. A 3-4 éves gyermek is képes elszámolni akár 10-ig is, de a számoláshoz állandó viszonyítási rendszernek kell kialakulnia. Ehhez nyújtunk segítséget, amikor együtt számoljuk a mogyorót, a játékokat, a gyerekeket, stb. Nekünk, felnőttek ez egyértelműnek tűnik, de a gyermek számára az, hogy a szám mennyiséget fejez ki - egy másik mennyiséghez, mint egységhez viszonyított sokaságot - bonyolult, hosszú folyamat eredménye.

A formai különbözősége sokszínűsége is felfedezhető a játékok, a bennünket körülvevő világ tárgyainak játékos megismerése során. Pl.: gömbölyű a labda, de az apró gyöngy, bors, alma és dinnye is az. Minden formának sok-sok változata van. A csipkebogyólánc hosszabb vagy rövidebb. Az építőjáték, a bútorok, a paravánok felhasználása térformálás. Bújócskázás közben az asztal alá, a szekrény, vagy fa mögé, a fal mellé rejtőznek el a gyerekek. Nap mint nap hurcolják, halmozzák, szétválogatják a játékszereket. Megmérjük, hogy mekkorát nőttek, megszámloljuk hány tányért, kanalat tegyük az asztalra, hozzá ugyanannyi poharat. Megkeressük a babák, vagy a saját cipőnk, kesztyűnk párját, stb. Hajtogatáskor megfigyeljük a szimmetrikus formákat, öltözködéskor magunkon tapasztaljuk ugyanezt.

Elkerülhetetlen, hogy ne használjuk, ne nevezzük meg alkalmanként a térbeli relációkat, a mennyiségi egységeket, és formai vonatkozásokat, s a gyerekek ne figyeljenek fel azokra a tárgyak természetes tulajdonságaként.

A legfontosabb, hogy mindig figyelembe vegyük a gyermek életkori sajátosságait. Mind ezek a példák is bizonyítékai annak, hogy tevékenységében, játékban, tapasztalás útján a gyermek önmaga felismeri, és megismeri környezetét, az őt körülvevő világot, a matematika csodálatos világát. Comenius szavait idézve: „A matematika, az ész csiholója.”

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek életkori sajátosságainak megfelelően megtanulnak tájékozódni és eligazodni a szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetben.
- Nyitottá válnak e környezet iránt, ismerik az állatokat, növényeket, óvják és védik, gondozzák azokat, pozitívan fejlődik tenni akarásuk, a munkához való viszonyuk, nő feladattudatuk, kitartásuk.
- Ismerik a szükséges személyi adataikat: lakóhelyük, születési helyük nevét, lakcímüket, testvéreik, szüleik nevét, foglalkozásukat.
- Tájékozottak lakóhelyük jellemző és az általános közlekedési eszközeiről, szabályairól, ismerik az alapvető viselkedési normákat.
- Felfedezik és megismerik az egyszerűbb ok-okozati összefüggéseket, mennyiségi viszonyokat, matematikai fogalmakat, melyek környezetükben rejlenek.
- Megalapozott matematikai ismeretekkel rendelkeznek, felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és térviszonyokat, alakul ítéloképességük, fejlődik tér és mennyiség szemléletük.
- Kialakul a beszédhelyzetekhez és anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszédük.

8.7 Munka jellegű tevékenységek

- A tevékenységben gazdag óvodai élet jellemző, de egyben sajátos formája a gyermeki munka, mint a személyiségfejlesztés egyik fontos eszköze. A saját és mások munkájának elismerésével a nevelés egyik formája, a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának egyik eszköze.

Jellemzői:

- Minden óvodai intézményben megjelenik az önként, örömmel és szívesen végzett aktív tevékenység.
- Sajátos, mert több tekintetben hasonlóságot mutat a játékkal és a cselekvő tanulással, ugyanakkor nem azonosítható velük, mert eredménye van, s az önkéntes jelleg is korlátozott.
- Jellegzetes, mert sokszor egybefonódik a játékkal, olykor pedig más tevékenység folytatása vagy önálló tevékenységként jelenik meg.
- Társas, mert a közösségi kapcsolatok, a kötelességteljesítés alakításának eszköze, a saját és

mások munkájának elismerésére nevelés egyik formája.

Célunk:

- olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a saját személyükkel kapcsolatos munkához való hozzáállást, a gyermekek közösségi kapcsolatainak, a kötelesség érzésének kialakítása.

Feladataink:

- a munkavégzéshez szükséges eszközöket és egyéb feltételeket biztosítani,
- mintaadó munkafogásokkal és azok sorrendiségével őket megismertetni,
- olyan egyéni képességekhez igazodó munkamegosztás megszervezni, mely közös élményekhez vezet.

Munka és munka jellegű tevékenységeink elsősorban:

- saját személyükkel kapcsolatos önkiszolgálás,
- élethelyzetekben való közös együttműködés (pl. cipőkötés, segítségnyújtás),
- folyamatos megbízások rendszere,
- önként vállalt napos munka (pl. terítés, rendrakás az étkezőben, a csoportszobában),
- játékok helyrerakása, teremrendezés (pl. szükség esetén székek, asztalok, szőnyegek átpakolása),
- délutáni pihenő után a pizsama, az ágynemű összehajtogatása,
- csoportszoba díszítése, sepregetés, virágöntözés,
- rendrakás a mosdóban (pl. törölköző elrakása, fogmosó poharak elrendezése),
- kerti munkák.

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, a gyermekekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Az óvodában mivel megkezdjük a gyerekek életre való felkészítését, nem hagyhatjuk ki a játékos munkajellegű tevékenységeket sem. Kihangsúlyozzuk a játékoságot, hisz jóformán nem is választható szét a játék és a munka. Olyan feladatokat adunk a gyerekeknek, mely életkoruknak megfelelő és saját személyükkel kapcsolatos. Kedvet teremtünk a munkához, dicsérjük, buzdítjuk

Formázott: Felsorolás

Formázott: Szövegtörzs behúzással 2,
Felsorolás + Szint: 1 + Igazítás: 0,63
cm + Behúzás: 1,27 cm

őket. Olyan munkát végeztetünk velük, amihez kedvük van, és balesetmentesen megoldhatják. Kihasználjuk a gyerekek érdeklődését, önkéntességét, aktivitását. Legyenek az alkalmi feladatok a munkavégzés rendszeres és folyamatos lehetőségei, beépülve a mindennapokba.

Az önkiszolgálással, mely már óvodába lépés után rögtön jelentkezhet, indítjuk a „munkavégzést” a gyerekeknél. A naposság, a csoport érdekében végzett munkák, mind mind tényleges munkavégzést jelentenek.

Fokozatosan kínáljuk a lehetőséget a gyerekek számára. Az önállóság meghagyása, hogy melyik munkatevékenységet válassza, természetes. Példamutatásunknak, közreműködésünknek itt is nagy jelentősége van.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek alapvető szükségleteiket önállóan képesek kielégíteni.
- Igényessé válnak szűkebb környezetük rendje iránt.
- Segítik a kisebbeket, a rászorulókat, szívesen vállalnak tevékenységet a közösségért.
- Szívesen vesznek részt a közös feladatok elvégzésében, közreműködnek a növények, esetenként az állatok gondozásában.
- Kialakul az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintjük a kitartás és a feladatmegoldás terén.
- Közvetlenül megélik a munka értelmét, örömeit.
- Bekapcsolódnak a közös feladatokba.

8.8 A szabadidő programja

A szabadidő ténylegesen a gyermeké legyen.

A szabadidő a napi és a heti programban is biztosított a gyermekek számára. Kétféle megoldás lehetséges. Az egyikre – és ez a gyakoribb – a napnak mindig azonos időpontjában kerül sor. Emellett a rugalmasság érvényesítése szellemében az óvodapedagógus más időpontban is biztosíthat szabadidős programot.

Szabadidőben a gyermekek ténylegesen szabadon választhatnak különböző programok között. Az ekkor választható tevékenységek között várhatóan a játék dominál. Szabadon választhatják a helyet, - udvar, csoportszoba, egyéb helyszín -, az eszközöket, amelyek lehetnek nagyobb modul elemek, vagy éppen technikai vagy vizuális eszközök. Az óvodapedagógust is felkérhetik közreműködésre.

A szabadidőprogram a pedagógus számára jó megfigyelési alkalom is.

A szabadidő alkalmas az un. foglalkozási eszközök ismételt birtokbavételére is.

IX. Az óvodai élet megszervezése

9.1 A nevelés időkeretei

Nevelési év

A nevelési év szeptember 01-től következő év augusztus 31-ig tart.

A tanulás időszaka szeptember 01. és május 31. közé esik, a nyári időszakban pedig szabadidős programokat szervezünk a gyermekeknek.

Hetirend

Az óvodai tevékenységeket úgy szervezzük, hogy a szülők igényei szerint eleget tudjunk tenni az óvodai neveléssel, a gyermek napközbeni ellátásával összefüggő feladatainknak. A hetirend nem napokhoz kötött tevékenységeket jelent, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosított ismeretek, tapasztalatok, élmények feldolgozását segítő tevékenységek rendszerét.

A napirendhez hasonlóan a folyamatosságot, rendszerességet, nyugalmat teremti meg az óvodai csoportban. A szokásrendszer segítségével keretet biztosít a napi élet megszervezéséhez.

Törekszünk a minél rugalmasabb, az eseményekhez, helyzetekhez alkalmazkodó hetirend összeállítására. Figyelünk arra, hogy jusson elegendő idő a gyermeki tevékenységek, kezdeményezések, ötletek és javaslatok meghallgatására, kipróbálására.

A hetirend tartalmazza az óvodai élet minden tevékenységformáját. Jellemzője a kötetlen - szabadon választott és kötött tevékenységek, programok, melyek folyamatosan, rugalmasan szerveződnek az óvodapedagógus által.

A kötött tevékenységek maximális időkerete napi 20-35 perc. A Csoportnaplóba előre tervezendő. A hetirend rugalmas kerete abban nyilvánul meg, hogy a gyermekek fejlődéséhez és érdeklődéséhez igazodóan változhat.

Úgy állítjuk össze, hogy biztosítsa a feltételeket:

- megfelelő időtartamú,
- párhuzamosan végezhető,
- differenciált tevékenységek szervezéséhez.

Minden nap szervezünk mese – vers tevékenységet, valamint mindennapos mozgást.

Hetente egy napon nagytestnevelést tartunk. A többi tevékenységet komplex formában biztosítjuk a gyermekek számára.

Ügyelünk a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására.

Napirend

A napirend rugalmasan kezelendő, alkalmazkodva a gyerekek érdekét szolgáló váratlan eseményekhez. A kötetlen - szabadon választott, és kötött tevékenységek, programok folyamatosak a nap folyamán, melyek rugalmasan szervezettek. Az óvodapedagógus készíti elő. A nevelőmunka tervszerűsége és folyamatossága a gyermekek életkorához és egyéni fejlődésükhöz igazítottan kerül kialakításra.

Az óvodában a napirend biztosítja a gyermekek számára a nyugodt, kiegyensúlyozott, kiszámítható körülményeket. A napirenden belül a legtöbb időt a legfontosabb tevékenységre, a játékra fordítjuk. Ebbe az időkeretbe illesztjük bele a gyermekek gondozásával kapcsolatos teendőket (étkezést, tisztálkodást, pihenést). A napirenden belül rugalmasan vesszük figyelembe az egyes tevékenységek időigényét.

A napirendet ezen kívül az évszakok változása, illetve a gyermeki fejlődés alapján változtatjuk, módosítjuk. Mivel a nevelés nem zárul le május 31-én, ezért a nyári időszakra (június 1-től-augusztus 31-ig) tartalmaz, a gyermeki szabadságot tiszteletben tartó, gondosan megtervezett napirend szolgál.

Javasolt napirend

6.00 — 10,30 JÁTÉK

Párhuzamosan végezhető differenciált tevékenységek:

- szabad játék, szabadon választott tevékenység,
- óvónő által kezdeményezett játék,
- tízórai,
- gyermekmunka,
- mese, kupaktanács, beszélgető-kör

10,30 — 11,45

- mindennapos frissítő torna,
- szervezett mozgás heti 1 alkalommal,
- szabad mozgás, séta, kirándulás,
- udvari játék, kerti munka

11,45 — 13,00

- tisztálkodási teendők, **ÉTKEZÉS,**

- tisztálkodási teendők, előkészület a pihenéshez

13,00 — 15,00

- **PIHENÉS**, mesehallgatás,
- folyamatos felkelés,
- egyéni igényeknek megfelelő szükségletek kielégítése

15,00 — 17,00

- uzsonna,
- játék, mozgás, **szabadon választott tevékenység**,
- partneri igény szerinti foglalkozások (pl. gyermektánc, gyógytorna).

17,00 Zárás

Javasolt nyári napirend

6,00 — 12,00	párhuzamos tevékenységek: szabad játék, tízórai, fürdőzés, napozás, egyéb szabadon választott tevékenység, óvónő által kezdeményezett tevékenység,
12,00 — 12,30	előkészület az ebédhez,
12,30 — 13,00	ebéd,
13,00 — 14,45	előkészület a pihenéshez, pihenés, egyéni szükségletekhez igazodó ébredés,
14,45 — 17,00	párhuzamos tevékenységek: mosdóhasználat, uzsonna, szabadjáték, óvónő által kezdeményezett tevékenység

9.2 A nevelés tervezése

A gyermek fejlődésének elősegítését szolgáló nevelés a megjelölt hármass feladatrendszerben közvetített spontán és tudatos hatások együttesében lesz eredményes. E hatások tartalmát, közvetítésének alkalmait, módjait a gyermekek általános és egyéni pszichikai jellemzői, fejlődése figyelembe vételével különböző óvodai dokumentumban rögzítjük (Fejlődési napló, éves terv, negyedévi, pedagógiai program és értékelő feljegyzések, kétheti, ill. havi programterv, anyaggyűjtés, napirend, hetirend), illetve értékeljük.

A tervező munkához is kapcsolódik néhány követendő szempont. A rugalmas keretű napirend és a tevékenységeket / programokat tartalmazó hetirend áttekinthetővé és kiegyensúlyozottá teszi az óvodai életet. A hagyományok, ünnepek és ünnepségek beépülnek tervezett programjainkba.

A tervezés nélkülözhetetlen tartozéka a tudatos nevelőmunkának. Minél rövidebb időre szól, annál részletesebb. Az írásos tervezés fontos dokumentum az óvodapedagógus kezében. A tervezésnek azonban lehetnek, sőt vannak is olyan mozzanatai, amit nem érdemes vagy nem is tudunk írásban rögzíteni.

Azt tartjuk jó tervnek, amely hűen visszaadja programunk alapgondolatait: a játékosságot, a tevékeny, élményszerű óvodai élet szellemiségét.

Az éves és három éves pedagógiai dokumentáció a ciklikus tervezés eredményeként jön majd létre, mint egységes pedagógiai program.

A pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva tervezzük meg. Fontos feladatunk a teljes nevelési folyamat tudatos átgondolása, éves megtervezése. Figyelembe vesszük a csoport összetételét, az egyes gyermek fejlődési ütemét és különböző szintű képességeit. Tervezőmunkánkra a tudatos felkészülés és a folyamatos odafigyelés jellemző.

Évente hálótervet készítünk, amely a helyi körülményeinkre épül, lakóhelyünk feltételeit is tükrözi, valamint eleget tesz a helyi elvárásoknak és a családok igényeinek is.

A nevelés és tanulás tervezését egymással szoros kölcsönhatásban valósítjuk meg. A fejlesztést a célok és a feladatok ismeretében, hosszútávon gondoljuk át, kéthetes ciklusokban tervezünk a Csoportnaplóba. A tevékenységeket komplexen tervezzük és szervezzük a Csoportnaplóba. Figyelembe vesszük a hálóterv menetét, de a gyermekek fejlettségéhez, ötleteihez igazodó változtatási lehetőségünk is adott. Utólag rögzítjük a gyermeki és óvónői spontán reagálásokat és a megvalósítás módját.

A gyermekek folyamatos megfigyelése, élményeik meghallgatása, a tervezés előkészítő és a kiértékelő folyamatának részei. A gyermekek egyéni fejlődésére vonatkozó feljegyzéseinket a Csoportnapló, valamint a Fejlődési Napló tartalmazza.

A nevelőmunkát elemezzük és értékeljük a gyermekek fejlődési ütemétől függően. Az értékelés tapasztalatai adnak támpontokat a további tervezéshez.

Az óvoda feladatai közé tartozik a tehetséggondozás, a speciális nevelési igényű gyermekek felismerése és fejlesztése, melynek feladatai a Csoportnaplóban is megjelenik.

Csoportnapló tartalmazza:

- a gyermekek névsorát, jelét,
- a gyermekek születésnapját,
- a csoportban dolgozó felnőttek nevét, munkakörét,
- szokás- és szabályrendszer negyedéves tervezését, értékelését,
- hetirend és napirend összeállítását,
- kétheti tanulási tervet,
- a tanulási terv kiértékelését,
- nyári szabadidős tevékenység heti tervezését,
- a csoport kapcsolattartását,
- a csoportban végzett ellenőrzések idejét, témáját.

Egyéni fejlődési napló tartalma

A gyermekek fejlődésének megfigyelését szolgáló feljegyzéseket dokumentálja, az óvodába lépéstől az iskolába lépéshez szükséges fejlettség eléréséig. Részei:

- anamnézis lap,
- a családlátogatás tapasztalatainak lejegyzése,
- a megfigyelési lapok, a gyermek fejlődésének értékelése évente két alkalommal,
- a gyermekek egyéni fejlesztési terve,
- gyermekrajzok (rajzfejlődés),
- vizsgálati eredmények (Nevelési Tanácsadó, Szakértői Bizottság).
-

A fejlődés nyomon követésére szolgál.

- Bemeneti mérés: elkészítését a gyermek óvodába bekerülése után készítjük el.
- Mérés 5 évesen, hogy objektív, teljes képet tudjunk alkotni a gyermekről és meg tudjuk tervezni a fejlesztés irányát.
- Mérés 6 évesen, hogy a szülőt tájékoztatni tudjuk a gyermek általános fejlettségéről, illetve ha szükséges, a Nevelési Tanácsadó, a Szakértői Bizottság részére képet tudjunk adni.

Csoportszervezési forma

Programunk bármilyen csoportszervezéssel megvalósítható:

- homogén csoportszervezési formában azonos életkorú gyermekek kerülnek egy csoportba,
- vegyes életkorú csoportszervezés során a 3 - 7 évesek alkotnak egy csoportot.

A helyi adottságok és az óvodapedagógus attitűdje alapján szervezhető homogén és heterogén életkorú csoport is. A program hatékonyságát nem a csoport szervezeti kerete határozza meg, hanem az óvodapedagógus szakmai felkészültsége, pedagógiai / módszertani tudása, gyermek megismerési eljárásai, helyzetfelismerése, rugalmassága, kreativitása, empátiája, egyénisége.

X. Az óvoda ünnepei, egyéb rendezvényei

Periodikák

A periodikák, a folyamatosan visszatérő események, ünnepek, természeti jeles napok és tevékenységek biztosítják a gyermekek számára a várakozás, a készülődés örömet és izgalmát. A tervezetés, a programok és feladatok megbeszélése kedvezően alakítja a gyermekek perspektivikus látásmódját, s fokozza az együvé tartozás érzését.

IDŐ	TEVÉKENYSÉG
Minden évben egyszer	<p>Megünnepeljük - az évszaknak megfelelően – a természet jeles napjait, hagyományos ünnepeinket, a nemzeti megemlékezéseket.</p> <p>Egészség hetet tartunk.</p> <p>Megünnepeljük a gyermekek születésnapját.</p> <p>Benedek Elek születése napján a mese világnapja alkalmából mesenapot, mese hetet tartunk.</p> <p>Ősszel az állatok napját.</p> <p>Közös játékos délelőtt a nagyszülőkkel, „Nagyszülők Napja”</p> <p>A télhez kapcsolódóan: Mikulás, Karácsony, Farsang</p> <p>Karácsony előtt közös készülődés a szülőkkel, „Karácsonyváró”</p> <p>Tavasszal a természet megújulása, Húsvét.</p> <p>Húsvétváró a szülőkkel együtt.</p> <p>Megköszöntjük az Anyukákat, a Nagymamákat.</p> <p>„Védd a természetet” környezettudatos nevelés hete</p> <p>Gyermeknapot tartunk.</p> <p>Elbúcsúztatjuk az iskolába menőket.</p>
Minden negyedévben egyszer	<p>Rendkívüli nap, olyan program, amikor a gyermekek kívánságának figyelembe vételével pl.: vendéget hívunk, kirándulást, vagy sport programot szervezünk.</p> <p>Báb- ill. mese előadás vagy bábszínház, színház látogatás.</p> <p>Könyvtárlátogatás.</p>

Minden havonta egyszer	Program megbeszélés.
Minden nap egyszer	Teljesül a csoport egy játék és/vagy mese kívánsága.

Születés-, vagy névnapok, csoportonként a régi jól bevált szokások szerint. Ajándékkészítés közösen vagy az óvó néni által. A vendéglátáshoz szükséges finomságokat az ünnepelt hozza (csoportonként szintén változó: gyümölcs, sütemény).

„Ép testben ép lélek” egészség hét.

A tudatos egészséges életmódra nevelés keretében alma napot tartunk, a hagyományok felelevenítésével szilva lekvárt főzünk, szőlőt szüretelünk...

Mese-hét

A mese-hét alkalmával felelevenítjük a régi meséket, mesélési szokásokat (pl:kukorica morzsolás közben...)melybe bevonjuk a szülőket, nagyszülőket és a falu lelkes lakosait.

Az állatok világnapja

Kirándulás szervezése közeli állatfarmra, családi gazdaságba, állatkertbe / vadasparkba.

Nagyszülők napja

Meghívjuk a nagyszülőket egy játékos délelőtre, ahol bepillantást nyerhetnek a csoportok életébe és együtt játszhatnak az unokákkal.

Mikulás

Az évek óta bevált gyakorlat szerint, és a gyerekek által várt Mikulás megjelenik a gyerekek előtt. Ő hozza az ajándékot, a csomagot. Előtte való napokban nagy a készülődés a csoportokban (Mikulásnak zokni, kesztyű, csizmakészítés).

Karácsonyváró

Közös készülődés a szülőkkal, nagyszülőkkal együtt.

Karácsony

Csak a készülődés történik az óvodában (mézeskalácssütés, díszek készítése, titkos ajándékok csomagolása)!

Farsang

Évenként változó: vagy csak óvodát érintő egész napos vigasság, vagy szülők, testvérek együttműködésével nagy „dárídó”.

Március 15.

Csak csoportonkénti esetleges megemlékezés, mese.

Húsvétváró

Közös ünnepi készülődés a szülőkkel, nagyszülőkkel együtt.

Húsvét

Hagyománya miatt beszélgetés az elkövetkezendő eseményekről. Tojásfestés, nagytakarítás, készülődés.

Anyák napja

Csoportonként köszöntik a gyerekek anyukájukat, próbálkozunk csak otthoni felkészítéssel is.

„Védd a természetet!” A környezettudatos nevelés hete

Célunk, hogy szeressék, becsüljék, védjék az őket körülvevő és az általuk megismert környezet értékeit.

Gyermeknap

Nagy, játékos, az óvoda udvarán rendezett egész napos szórakozás.

Mozgásos- és verseny játékok szervezése, különböző tevékenységek végzése a szülőkkel, nagyszülőkkel, testvérekkel együtt.

Indulás az iskolába / búcsúztató

Az iskolába menők búcsúztatása.

Kirándulások

A közeli városban megtekintve a Tűzoltóságot, a közlekedési lámpák működését, a pályaudvart (vonat, busz). Lovas kocsival hosszabb kirándulás a szomszédos község óvodájába, az almáskertbe, a Szociális Otthonba, a közeli erdőbe.

A családdal való szoros együttműködés nélkül e program megvalósítása lehetetlen volna. Szükséges hozzá a program lényegének megértetése, a szülők egyetértése, támogató hozzáállása. A program megírása előtt ismertetjük a program célját, feladatait, kihangsúlyozva az általunk elképzelt és jónak

vélt „tanulás” értelmezését. Folyamatosan felszínen tartjuk e témát.

Mindennapos óvodai találkozásokkor, családlátogatásokkor felhívjuk a figyelmet, hogy az egyetértés után az óvónő a szakember, így az ő dolga milyen módszerekkel, milyen szervezeti formák megválasztásával végzi tevékenységé

XI. Az óvoda kapcsolatai

Az óvoda kapcsolatai

11.1 Óvoda — család kapcsolata

Óvodánk célja a családi nevelésre alapozva, azt kiegészítve gyermekközpontú óvodai élet megteremtése, a kidolgozott Pedagógiai Programunk alapján. A sikeres megvalósításhoz feltétel a szülők egyetértése, támogató beleegyezése. Ezért év elején röviden ismertetjük a programunkat, annak célját és alapelveit, nevelési felfogásunkat. Felkínáljuk a lehetőséget, hogy a szülők igénye esetén beszélgetéseket folytassunk programunkról.

Óvoda - család kapcsolatunkban a nyitottságot tartjuk legfontosabbnak. Bármikor bármilyen személyes illetve közösséget érintő témát / problémát nevelőpartnerként beszélünk meg a szülőkkel, melyben a kölcsönös bizalom, az őszinteség, az egymásrautaltság meghatározó szerepet játszik.

Vállaljuk, hogy szeretettel, türelemmel, hozzáértéssel gondozzuk, neveljük gyermekeiket. Képességeikhez mértén megtanítjuk őket mindarra, amit egy ilyen korú, gondosan nevelt kisgyermeknek tudni illik. A módszerek, és szervezeti formák megválasztása az óvodapedagógus dolga, módszertani tudásának, pedagógiai szabadságának körébe tartozik.

Egyre több a nehéz sorsú, hátrányos helyzetű családból érkező gyermek intézményünkben. Nagyon fontos az egyes családok problémáinak, sajátosságainak a megismerése, mert a segítségnyújtás családhoz illesztett adekvát megoldását csak ilyen módon tudjuk megvalósítani.

Nevelőmunkánkban számítunk a szülők, nagyszülők közreműködésére, segítségére az ünnepi előkészületek, kirándulások, helyi hagyományok bemutatása, az ovis-kert előkészítése, óvodaparkunk gondozása, játékjavítás és készítés, stb. során. Így a szülők aktív részesei az óvodai eseményeknek.

A kapcsolattartás formái:

- Beíratás: személyes találkozás a szülővel és a gyermekkel.
- Szülővel közös beszoktatás: alkalmas arra, hogy a szülő és a gyermek megismerje az óvoda életét, szokásrendszerét.
- Összevont és csoport szülői értekezletek: az óvoda működésével, házirendjével, a gyermekek nevelésével kapcsolatos megbeszélések; a 6-7 éveseknek tájékoztató az iskolakezdéssel kapcsolatos tudnivalókról.
- Napi kapcsolattartás: a naprakész tájékozottságot segíti, hogy a szülő tudja, mi történt aznap a gyermekével.
- Családlátogatások: óvodába kerüléskor a családi nevelési szokások, a család környezetének és a gyermek szociokulturális hátterének megismerése, anamnézis felvétele.
- Egyéni beszélgetések: előzetes időpont egyeztetés után az aktualitásnak megfelelően.
- Nyíltnap: a szülők részt vehetnek a csoport napi életében; az óvodába kerülő gyermekek előzetes betekintést nyerhetnek a választott intézménybe.
- Közös ünnepek, közös kirándulások, sportvetélkedő, családi nap szervezése.
- Előadás szervezés a szülőknek: fejlesztő pedagógus, pszichológus, logopédus, gyermekorvos előadása.
- Szülők Közösségének támogatása.
- Az óvoda megszervezi és segíti a szülők érdekegyeztető, érdekvényesítő fórumát.

11.2 A szülők és az óvodapedagógusok kapcsolata

Az óvodai nevelés a családi nevelésre épül. A kettő összhangja, együttműködése a gyermekek harmonikus fejlődésének feltétele.

Óvodánkban fontos feladatként kezeljük a szülőkkel való együttműködés folyamatos fenntartását. Célunk, hogy a személyi és szülői jogok, kötelességek tiszteletben tartásával erősödjön a partneri viszony.

11.3 A gyermekek és az óvodapedagógusok kapcsolata

A gyermek környezetével való kapcsolata mindig a felnőttek közvetítésével valósul meg. A kisgyermek az óvodás éve alatt a családtagjain kívül a gyermekcsoportot vezető óvónókkal kerül a legszorosabb kapcsolatba, tőlük igényli a törődést, gondoskodást.

A gyermekek egyéni fejlődésének biztosításához az óvónő leginkább személyes példamutatásával járul hozzá. Az óvónő őszinte, természetes magatartásával mutat mintát, és viselkedésével jelzi

elvárásait. Szükséges tehát, hogy a gyermekek számára hiteles és elfogadható legyen a személye, hiszen a gyermek életkori sajátosságainál fogva elsősorban a metakommunikációra figyel. A közösen átélt örömök, élmények elszakíthatatlan szállal kötik össze az óvodapedagógust és a gyermekeket. Az igényes türelem, a következetesség, az elvárás, a bizalom, az elismerés nemcsak az egyes gyermeket formálja, hanem általa az egész csoportot.

11.4 Az óvoda dolgozóinak egymással való kapcsolata

A csoportban dolgozó óvónői párok és a nevelőmunkát segítő alkalmazottak (pedagógiai asszisztens) napi kapcsolatban vannak egymással. Munkájukat összehangoltan, egymás tevékenységére építve végzik. Az intézményen belüli fluktuáció minimális, ezért az óvoda kollektívája stabil, összeszokott, jól együttműködő.

Az óvoda éves munkaterve alapján szervezi az óvodavezető a nevelőmunkát, tájékoztatja a munkatársakat az aktuális feladatokról, a várható tevékenységekről, eseményekről.

Rendszeres együttműködést igényel a napi nevelőmunka megszervezése, a tehetséggondozást, a differenciált fejlesztést szolgáló tevékenységek megszervezése. Az óvoda dolgozói közötti szakmai munkakapcsolat, az óvodai rendezvények keretében létrejövő együttműködés összekovácsolja az óvodában folyó nevelőmunkát.

Évente mintegy öt alkalommal van lehetőség a nevelőtestületet érintő programok szervezésére (szakmai nap, elemző / értékelő megbeszélés, nevelési értekezlet szervezése).

11.5 A gyermekek egymással való kapcsolata

Óvodán belül a gyermekek napi kapcsolatban vannak egymással. Lehetőségük van a közös tevékenységre a reggeli – délutáni, vagy a szabadban töltött játékidő alatt, és a szabadidős tehetséggondozó, differenciált fejlesztő foglalkozásokon.

A csoportközi kapcsolatok szorosabbá válását segítik az évente néhány alkalommal megszervezett közös séták, kirándulások, színházlátogatások, az óvodai rendezvényekre történő felkészülés, azokon való részvétel.

11.6 Óvoda — bölcsőde kapcsolata

A bölcsődei csoport az óvodával közös épületében található. Az óvodavezető egyben a bölcsőde vezetője is, aki annak szakmai vezetőjével együttműködik. Nevelőközösségünk tagjai napi szinten értekeznek a kisgyermekgondozókkal, meghívjuk a bölcsődéseket a mesedélutánunkra. Miután a bölcsődés gyermekek minden felnőttet ismernek, így az óvodába történő beilleszkedésük zökkenőmentes.

11.7 Óvoda — iskola kapcsolata

Megfogalmazott célunk: az egyéni képességek figyelembevételével, a gyermeki játékszabadság tiszteletben tartásával környezetében megfelelőképp eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező, kooperációra és kommunikációra képessé, az iskolai életre alkalmassá váló gyermekek nevelése.

Megismertetjük óvodai életünket az iskolával, kapcsolattartásunkra a nyitottság jellemző. Igyekszünk elfogadtatni az iskola nevelőtestületével pedagógiai programunk gyermekközpontúságát, nem „kisiskolás” jellegét.

Keressük az együttműködés lehetőségeit, vágyakozva annak elfogadtatására, hogy minden életkornak megvan a maga fontos és egyedülálló szerepe, feladata. Tilos és kártékony bármelyiket is feláldozni egy következő életszakasz érdekében. Mert hogyan készíthetnénk elő egy jelentősen különböző másakra? Úgy, hogy a jelenlegit megrövidítjük és az utolsó időszakot kisiskolává szervezzük át. Márpedig a gyermekek iskolai teherbírása jobb, ha előtte teljes és igazi gyermekkor volt, ha önálló, magabiztos, kiegyensúlyozott óvodásként léphet iskolába. Az iskolai munkára érlelés, a tanítás az első iskolai évek feladata és nem az óvodáé.

Kapcsolattartási formáinkat aktivizáljuk. A megvalósítás lehetőségei:

- óvoda-, illetve iskolalátogatások megszervezése, lebonyolítása;
- közös programokba bevonással egymás munkájának jobb megismerése.

11.8 Fenntartóval való kapcsolat

Kiegyenlített, korrekt, jó kapcsolatra törekszünk a fenntartóval. Kapcsolattartási formáink: az Önkormányzat által meghatározott módon és időpontban megbeszélés, beszámoló készítése.

11.9 Pedagógiai Szakszolgálat, Nevelési Tanácsadó, Ifjúsági Ideggondozó

Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Óvoda kapcsolata

A kapcsolattartás formái: a gyermekek problémáinak feltárása a nevelési év elején az óvodában történik. Fejlesztőpedagógus, logopédus, pszichológus meghatározott időkeretben foglalkozik gyermekeinkkel. Kapcsolatunk folyamatos.

11.10 Egészségügyi szervek [védőnő, orvos] és a Szociális Szolgáltató Központ Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

A kapcsolattartás formái: időszakos szűrés az óvodában, közös előadások, fórumok szervezése az egészséges életmóddal kapcsolatban. A gyermekeknél felmerülő magatartászavarok, családi problémák megbeszélése a Családsegítő Szolgálat képviselőjével.

11.11 Művelődési Ház, Könyvtár

Az eljövendő olvasóvá válás érdekében a nagyobb gyerekekkel meglátogatjuk a könyvtárat. Vezetője egykori kolléganőnk, aki kapcsolatunk révén minden évben megszervezi számunkra az „óvodások hetét”. Programok ilyenkor: mese délelőtt, bábkészítés, hajtogatás, zenés ismerkedés a hangszerekkel.

Kapcsolattartás formái: könyvtárlátogatás, kölcsönzés.

XII. Az óvodai programra épülő nevelési feladatok ellátása

Arra törekszünk, hogy a szülőkkel való együttműködésünk folyamatosan új szemlélettel, formákkal gazdagodjon. Elősegítjük, hogy a szülő megismerje intézményünk óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkcióját és gyermekvédelmi feladatait. Kapcsolódó dokumentumok:

- Szülők Közösségének Szabályzata (éves terv),
- Nagymágocsi Óvoda Pedagógiai Programja,
- Házirend,
- Gyermekvédelmi feladatok (éves terv).

Fontosnak tartjuk, hogy partnereink lássák óvodapedagógusaink felkészültségét, a gyermekek érdekében megtett erőfeszítéseit, óvodánk nyitottságát.

A felsorolt kapcsolattartási formákat évről évre fenn kívánjuk tartani, ismertetve az új szülőkkel is ezeket a lehetőségeket.

- Az óvodának a gyermek érdekében bármilyen miliójú családdal együtt kell működnie. A hatékony együttműködés alapvető feltételének tartjuk olyan légkör és interaktív kontaktus kialakítását, melyet a kapcsolatfelvétel / a kapcsolattartás, s majd az együttműködés jellemez.
- Őszinte érdeklődéssel és elfogadással fordulunk a gyermek felé (beiratkozáskor, családlátogatáson, napi érkezések, távozások alkalmával, betegségek, örömeikben és bánatukban egyaránt).
- Elfogadjuk a szülő személyiségét, tiszteletben tartjuk személyiségi jogait. Törekszünk a nyitottságra, az empátiára, a türelemre és a teljes diszkrécióra.
- Felkeltjük érdeklődésüket pedagógiai programunk, és az aszerint szervezett óvodai életünk megismerése iránt.
- Segítséget adunk ahhoz, hogy a család mindennapjaiban miként tudnánk a gyermek fejlődését közösen elősegíteni.

- Engedjük, hogy a szülők maguk választhassanak az együttműködés számunkra legkedvesebb formái közül. Nem a kapcsolattartási forma mennyisége, hanem élményszerűsége, tartalmas volta a meghatározó.
- Amennyire csak lehet, kérjünk tőlük ötleteket ahhoz, hogy miről hallanának szívesen a szülői értekezleten, részt vennének-e ezeken.
- A gyermekekkel kapcsolatos probléma megbeszélésére csak kölcsönösen egyeztetett időpontban, nyugodt körülmények között kerítünk sort. A kölcsönös bizalom légkörében – meggyőzve a szülőt a gyermek iránti jó szándékunkról – lehetünk csak hatékonyak.
- Visszajelezzük – intim helyzetben – a legkisebb pozitív változást is a gyermek viselkedéséről, kifejezve optimizmusunkat a közös sikerben.
- Mivel az óvodapedagógus többnyire tájékozottabb a családjogi kérdésekben, a szociális ellátás lehetőségeiben, ha úgy érzi, hogy a szülőnek erre van szüksége, tanácsaival tapintatosan siessen segítségére.
- A hátrányos és a halmozottan hátrányos szociális környezetben élőknel az óvoda feladata, hogy példát mutatva felébressze a gyermek iránti felelősséget a családban.
- Óvodánkban maximálisan törekszünk az érzelmi biztonságot adó kapcsolatok, az egészséges életmód, az alapvető szokásrendszer megalapozására. Az óvodai élet nyugodt, kiegyensúlyozott, elfogadó, kooperatív légkörében igyekszünk a családdal szorosan együttműködni.
- Segítségét nyújtunk a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek neveléséhez, fejlesztéséhez (az SNI gyermekek családi neveléséhez, akit a Szakértői Bizottság szakértői véleménye alapján az Alapító Okirat szerint el kell látnunk).

XIII. Gyermekvédelem

Az óvoda, mint intézmény a prevenció mellett célul tűzte ki, hogy a hatáskörébe tartozó gyermekek problémáit kezeli, feldolgozza, a gondokat orvosolja a helyi társadalom gyermekvédelemben érintett társszerveivel, szakembereivel együtt.

Ezen túl biztosítani kell a gyermekek számára mindazokat a jogokat és elvárásokat, amelyeket az intézmény számára a vonatkozó jogszabályok és rendeletek előírnak.

A gyermekvédelmi munka **valamennyi óvodapedagógus feladatkörébe beletartozik**, akik így:

- elősegítik a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, rendszeres óvodába járását;

- biztosítják a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő-, óvó intézkedésekre tesznek javaslatot;
- az új óvodások befogadását elősegítik, beilleszkedésüket az adott csoportba a lehető legzökkenőmentesebbé teszik;
- a lehetőségekhez képest minél jobban megismerik a gyermekeket és családjukat;
- felismerik a problémákat, a hátrányos helyzetből fakadó tüneteket, az eredendő okokat, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérik;
- a feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására tervet készítenek és végrehajtják (a kompetencia-határokon belül);
- megszervezik a felzárkóztatást;
- megvalósítják, illetve elősegítik a tehetséggondozást;
- közreműködnek az óvodán belüli szociális szolgáltatások megszervezésében;
- az egészségügyi szűrővizsgálatok lebonyolításában részt vesznek, a szűrést szükség esetén soron kívül javasolják;
- elősegítik az integrált nevelést a gyermekek problémái szerinti súlyossági foknak megfelelő ellátási formában;
- a rendszeres óvodalátogatást figyelemmel kísérik, szükség esetén jelzik a hiányzást;
- a családok szociális és anyagi helyzetének megfelelően a különböző támogatásokhoz való hozzájutás javaslatukkal elősegítik;
- minden rendelkezésre álló eszközzel támogatják a gyermek családban történő felnevelését; a szülői szerep eredményesebb betöltésének elősegítése érdekében együttműködő kapcsolat kialakítására törekcsenek a szülőkkel;
- jó kapcsolatot építenek ki a helyi társadalom gyermekvédelmi rendszerében érintett szervekkel, személyekkel; a prevenciót minden gyermekre kiterjesztik.

Egyedi feladatok is jelentkezhetnek, melyeket az „**Éves gyermekvédelmi tervben**” határozzuk meg. Ugyanitt fogalmazzuk meg az elvégzéshez szükséges tárgyi-személyi feltételeket, tevékenységrendszert, a hatékonyság fokozása érdekében az innovatív eljárásokat, módszereket, a szakmai ismeretek megszerzésére irányuló lépéseket (képzéseket).

A gyermekvédelmi felelős a nevelőtestületnek azon tagja, aki a közvetlen felettes vezetője (igazgatóhelyettes) megbízásából képviseli a gyermek- és ifjúságvédelmi szempontokat, szervezi, irányítja, és személyes részvételével elősegíti ezeknek az érvényesülését a nevelési folyamatban.

Fő feladata a gyermekek mindenképp álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés figyelemmel kísérése. Ennek érdekében feladatai:

- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre.

- A nevelési év elején írásban tájékoztatja a szülőket a gyermekvédelmi tevékenységről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Közreműködik a helyi Pedagógiai program gyermekvédelmi fejezetének kidolgozásában, mint az óvodavezető szakembere.
- Évente legalább egyszer adatot szolgáltat a jegyzővel vagy az Önkormányzat illetékes előadójával, továbbá a Szociális Szolgáltató Központ Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársával való egyeztetéshez a nyilvántartást illetőleg. Munkájáról félévenként írásban beszámol a nevelőtestületi értekezleten, illetve egyéb esetekben az intézményvezető utasítására.
- Folyamatosan kapcsolatot tart általában és konkrét esetekben a Nevelési Tanácsadóval, a Gyámhatósággal, a pártfogókkal, nevelőszülői felügyelőkkel, rendőrséggel, valamint a családokkal foglalkozó szakemberekkel és segítőkkel.
- Rendszeresen figyeli a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályok változását, a helyi Önkormányzat kapcsolódó rendelkezéseit, ezt az óvodavezető és kollégák tudomására hozza.
- Segíti és szorgalmazza a hátrányos helyzet, a veszélyeztetettség kritériumainak intézményi szinten történő megállapítását.
- Ha a gyermek veszélyeztetettségének megakadályozása érdekében tett óvodai intézkedési lehetőségek kimerültek, felveszi a kapcsolatot a megfelelő szervekkel, és intézkedést kér azoktól a szakemberektől, akik illetékesek a gyermek problémáinak megoldásában (Gyermekjóléti Szolgálat, védőnő, orvos, jegyző).
- Az intézményben jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézmények címét, telefonszámát.
- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között. Nyilvántartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket.
- A nyilvántartásban feljegyzi a gyermekekkel, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket, azok eredményességét. Ezt a feladatot a csoport óvodapedagógusaival együtt végzi. Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve megszűnés okait.
- Elősegíti a csoportvezető óvodapedagógusok felderítő-tevékenységét. Szükséges esetekben családlátogatást végez a csoport óvodapedagógusaival közösen.
- Belső tudásátadást tart a lehetséges eljárásokról, módszerekről; tanácsot ad az egyes gyermekek érdekében teendő intézkedésekről.

- Javaslatot tesz és segít, ahol szükséges a segélykérelmek, a környezettanulmány elkészítésében. Részt vesz a gyermekvédelmi munka intézményi ellenőrzésében, értékelésében mint belső szakember.

XIV. Speciális szolgáltatások

14.1 Az Esélyegyenlőség, az egyenlő bánásmód megvalósítása a nevelési gyakorlatban

Óvodánk Esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód programját valósítjuk meg a nevelési gyakorlatban. A program az érvényben lévő szabályozókra épül.

Az Esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód program megvalósításának célja:

- Diszkrimináció és szegregációmentes nevelési körülmények biztosítása.
- Minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés jogának biztosítása.
- A hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelési és társadalmi integrációjának támogatása.
- A környezet megóvására és az egészséges életmódra nevelés hangsúlyozása.
- A gyermekekre irányuló káros hatások megelőzése, ellensúlyozása.
- Fokozott gyermekvédelmi munka, melyben hangsúlyozzuk a prevenciót, a gyermekvédelmi intézményekkel való rendszeres kapcsolat fontosságát.
- Az Esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód program megvalósításának intézményi feladatai

Az óvodapedagógusok – a védőnők segítségét is igénybe véve – aktívan vegyenek részt a 3-6-7 éves korú hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felderítésében, megkeresésében; a vezető beosztásúakkal és a gyermekvédelmi felelőssel karöltve szorgalmazzák részvételüket az óvodai nevelésben, egész napos óvodai ellátás keretében.

Az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős kísérik figyelemmel a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek rendszeres óvodába járását, indokolatlan hiányzásukat jelezzék az óvodavezetőnek, aki szükség esetén intézkedést fogantatosít.

Az óvodai beíratást követően a nevelőtestület javaslatot tehet a HHH, valamint a SNI gyermekek csoportba sorolásában, hogy a gyermekek aránya egyik csoportban se haladja meg a törvényben meghatározott mértéket.

Az óvoda vezetője és gyermekvédelmi felelős fordítsanak kiemelt figyelmet az egyenlő hozzáférés biztosítására, támogassák a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, hogy a részükre járó kedvezményekhez, támogatásokhoz hozzájussanak. A kedvezmények biztosításáról vezessen naprakész nyilvántartást az óvodavezető. A nevelőmunka tartalma foglalja magában a fejlesztő és tehetséggondozó tevékenységet is. Az óvodapedagógusok alkalmazzák az inkluzív pedagógiai elveknek megfelelően az integráló, differenciáló pedagógiai módszereket. Kísérjék figyelemmel a gyermekek fejlődését, a csoportra vonatkozó tevékenységi és fejlesztési tervek ennek megfelelően készüljenek el.

Az óvodapedagógusok legyenek különös figyelemmel arra, hogy minden gyermek saját fejlődési ütemének megfelelően érje el az iskolakészültségi szintet.

Az intézményben működő Szülői Szervezet munkáját a vezető kísérje figyelemmel, hogy céljaik megvalósítása ne diszkriminálhasson egyéneket vagy csoportokat. A szervezet működésébe, döntéseik meghozatalának folyamatába vonják be az óvoda vezetőjét.

A törvényi rendelkezések mellett a Pedagógiai Program, a Házirend, a SZMSZ, az Esélyegyenlőségi, egyenlő bánásmód program betartása kötelező érvényű minden óvodai alkalmazott és szülő számára, ezáltal a jogok, feladatok, kötelességek megfelelő érvényesülése biztosított.

A feladatellátás nyomon követése:

- Tanügyi dokumentumok, statisztika.
- A Szülői Szervezet működésének dokumentuma.
- A gyermekvédelmi tevékenység dokumentumai.
- A gyermekek mérésének, értékelésének dokumentumai.
- A fejlesztő foglalkozások dokumentumai.
- A családdal való kapcsolattartás dokumentumai.
- • A kedvezmények, a szolgáltatások igénybevételének dokumentumai.

13.2 Szociálisan hátrányban lévők felzárkóztatása

Köztudottan a gyermekek nem egyenlő előélettel érkeznek az óvodába. Nagy a különbség tapasztalataik, érzelmi életük, a tevékenységekhez való viszonyuk, szocializáltságuk tekintetében. Azaz nem egyformán motiváltak, s nagyon eltérőek szükségleteik.

A differenciált nevelés (fejlesztés) program kidolgozásánál a gyermekek tevékenységrendszeréből, a közöttük levő kapcsolatokból, továbbá az óvodapedagógus hozzájuk alkalmazkodó differenciált módszervariációiból indulunk ki. A fejlesztés tehát elsősorban indirekt módon történik, s erre épülhet, ezt egészítik ki a direkt ráhatások.

▪ **Halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek hátránykompenzációja tervszerű egyéni fejlesztéssel**

A hagyományos óvodában dolgozó óvodapedagógusok naponta megtapasztalják, hogy az integrált, vegyes csoportokban lévő gyerekek között óriási különbségek mutatkoznak. A másság tükröződik a képességekben, a nevelési szintben, minden egyes gyermek más-más fejlettségi fokon álló egyéniség.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek nevelése az óvodapedagógusok számára sokszor igazi szakmai kihívást jelent. Az elmúlt évtizedek kutatásai rámutatnak: a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek sajátos, egyéni bánásmódot kívánó fejlesztési igénye mögött döntő többségében nem értelmi fogyatékoság áll, hanem a háttérben **a hátrányos szociokulturális vagy ingerszegény környezet tényezőiből adódó elmaradást** kell meglátnunk. E gyerekek fejlesztési igénye következetes, célzott pedagógiai támogatással az átlagos fejlesztési igényekhez igazítható.

Ha az óvodapedagógusnak az a célja, hogy minden kis neveltjéből a lehető legtöbbet hozza ki, és fejlesztő munkája eredményes, sikeres legyen, akkor meg kell keresnie azokat a tevékenységi formákat, amelyek alkalmazása biztosítja, hogy a gyermekek képességeiknek, egyéni fejlődési ütemüknek és érdeklődésüknek egyaránt megfelelő tevékenységeket végezzenek. Fogalmazhatnánk úgy is, hogy a legtokéletesebben megvalósuló **differenciálás valójában az egyénre szabott fejlesztés**, ami nagy odafigyelést és következetesen felépített koncepciózus pedagógiai tevékenységet feltételez.

A személyiség fejlesztéséhez elengedhetetlen, hogy a gyermek az éppen aktuális egyéni fejlettségi szintjének megfelelő tevékenységeket végezhesse az óvodában, tehát a külső hatások a megfelelő belső fejlettségi szakaszban érik a gyermeket. Az óvodában az egyéni fejlesztés olyan tevékenység, amelynek során úgy avatkozunk be a gyermek fejlődési menetébe, hogy a külső környezeti feltételek a gyermek egyéni sajátosságaihoz, fejlődési folyamatához igazítottak legyenek.

A fejlesztés tervszerű, következetes megvalósításához a vezérfonalat az egyéni fejlesztési terv adja, míg a megvalósulást az Egyéni fejlődési napló prezentálja.

▪ **Bemeneti mérések, helyzetelemzés**

Az egyéni fejlesztő munka a nevelési év elején helyzetfelméréssel, ún. bemeneti mérésekkel kezdődik. Ez az egyénre szabott fejlesztési terv összeállítását megelőző — többnyire az óvónők és lehetőség szerint fejlesztő- és gyógypedagógus, pszichológus bevonásával gyermekenként elvégzett komplex vizsgálat.

A felmérések a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek esetében többek között kiterjedhetnek az:

- alapkészségek,
- általános műveltség,
- kommunikáció,
- szocializáció,
- társas kapcsolatok, együttműködés,
- viselkedéskultúra,
- emocionális tényezők,
- énkép, önértékelés vizsgálatára.

A mérési eredmények értékelésekor az egyes területeken ne csak a fejlesztést igénylő elemeket emeljük ki, hanem a gyermek személyiségében meglévő erősségeket is, melyekre fejlesztő munkánk során építhetünk. Mindenki van értékes, jó tulajdonság, melynek gondozásával hatékonyabbá tehetjük a személyiség más területeinek fejlesztését is. Hogy a gyermekről teljesebb, hitelesebb képet kaphassunk, feltétlenül keressük fel őt otthonában, beszélgessünk el szüleivel, ismerkedjünk meg családi hátterével, közvetlen környezetével. Igyekezzünk a szülőket partnerként megnyerni a fejlesztéshez, ismertessük meg szándékainkat, keressünk és fogalmazzunk meg velük közös célokat. Ezzel a szülő és gyermek számára is elfogadottabbá válik a közös óvodai tevékenység, ami által pedig hatékonyabban végezhetjük munkánkat.

▪ **Egyéni fejlesztés terv**

A tapasztalatszerzést, a mérések elemzését követően kerül sor az óvodai pedagógiai folyamat egy speciális tervezési dokumentumának: az egyéni fejlesztési tervnek az elkészítésére, mely arra hivatott, hogy az egyéni sajátosságokhoz igazodva tudatosan, tervszerűen segítse az egyénre szabott fejlesztést. A jó egyéni fejlesztési terv ötvözi a fejlesztési folyamatban résztvevő valamennyi szereplő munkáját, az óvodapedagógusok és más szakemberek együttműködésére épít.

14.3 A sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Óvodánkban az Alapító Okiratnak megfelelően meghatározott sajátos nevelési igényű gyermekek ellátása valósul meg. A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges gondozás keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógia, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön.

Óvodánk nevelési célja, hogy biztosítsa a gyermek sajátos nevelési szükségleteihez, életkori, érési sajátosságaihoz igazodó támasznyújtást, érzelmi biztonságot, szolgálja a harmonikus személyiségfejlesztést, a testi, értelmi, szociális fejlesztését.

Óvodánkban törekszünk:

- az interperszonális kapcsolatok, az énkép, önismeret fejlesztésére, új attitűdök kialakítására,
- speciális terápiák, módszerek alkalmazásával az egyre pontosabb észlelés, figyelem-összpontosítás, gondolkozás és emlékezet fejlődésének segítésére,
- a verbális és nonverbális kommunikáció fejlesztésére,
- a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztésére.

Sajátos nevelési igényű gyermek a jogszabálynak megfelelően Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleményével rendelkezik.

Óvodánk feladatai között szerepel (az Alapító Okirat és az érvényben lévő törvényi előírások szerint) az alábbi ellátási kötelezettség:

- a. mozgásszervi, érzékszervi (látás, hallás, beszéd), fogyatékossgal, valamint
- b. beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek ellátása.

A SNI gyermekek befogadásának alapfeltételei

Pedagógiai feltételek:

- helyi Pedagógiai Programunkba illeszthetőség,
- vásárolt szakmai szolgáltatás keretében a szakellátást az SNI típusának és súlyosságának megfelelő gyógypedagógus, logopédus, konduktor óraadóval kívánjuk biztosítani,
- nyelv és beszédfejlesztő óvodapedagógus ajánlott,
- mozgásfejlesztő vagy gyógytestnevelő óvodapedagógus ajánlott.

A foglalkozásokhoz speciális egyéni fejlesztési terv, egyéb segédlet (szakkönyvek).

Környezeti feltételek:

- foglalkoztató (csoport) szoba,
- tornaszoba,
- akadálymentes bejáró, akadálymentes mosdó, speciális eszközök,
- só-szoba,
- parkosított, mozgásfejlesztő eszközökkel felszerelt udvar.

Tárgyi feltételek:

- képességfejlesztő eszközkészlet,
- képességfejlesztő játékok,
- mozgásfejlesztő játékeszközök – udvari és tornaszobai.

Az integrálás módja mindenkor az aktuális igényekhez és lehetőségekhez igazodva történhet:

1. Részleges integrációval illeszkedik az óvodai hálózatba

- A gyerekek a nap egy részében szakellátás keretében logopédus, beszédfejlesztő pedagógus és mozgásfejlesztő terapeuta rásegítésével irányított, egyéni fejlesztési terv alapján állapotuknak megfelelő ellátásban részesülnek.
- A nap többi részében természetes módon kapcsolódva vesznek részt az óvodai életben.

2. Az óvodai csoportokba teljes integrálással

- A gyerekek óvodai tartózkodásuk teljes idejét a működő csoportokban töltik, fejlesztésük saját csoportjukban történik.

Mindkét mód biztosítja a gyerekek számára azt szükséges speciális fejlesztést, amely a következő életszakaszban (iskolában) történő eredményes továbbfejlődéshez szükséges.

Kimeneti szintek:

A programunkban meghatározott „Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére” szint teljesülése, valamint a TKVSZRB Szakvéleménye együttesen határozza meg.

A FEJLESZTÉS TERÜLETEI

Mozgáskorlátozott

- Fogalma:** A mozgató szervrendszer morfológiai és funkcionális zavara.
- Tünet:** A gyermekek mozgása nem az életkorának megfelelő szintű.
- Ok:** A mozgató szervrendszer különböző eredetű sérülése vagy hiánya.
- Cél:** Szívesen kapcsolódjanak be a mozgásos tevékenységbe, sikertelenségeiket, kudarcaikat győzzék le, legyen lehetőségük számtalanszor a próbálkozásra, gyakorlásra, játékra.

A fejlesztés feladatai:

- A mozgásfejlődésben lemaradt gyermekek saját érési tempójukban történő fejlődését elősegíteni.
- A sajátos igényükből adódó fejlődésüket elősegítő eszközöket biztosítani.
- A tevékenységhez szükséges szokásrendszert és viselkedésformát kiépíteni.
- Testképüket, testsémájukat kialakítani.
- A vesztibuláris rendszert fejleszteni (hinta, hintaló, füles labda).
- A gyermekeket megismertetni a mozgáskoordinációt fejlesztő speciális alapmozgásokkal.
- Az észlelési csatornák információ áramlását (kinesztetikus, vesztibuláris, taktilis, vizuális) segíteni.
- A fejlett finom- és nagymozgások létrejöttét elősegíteni, a dominancia kialakulását megerősíteni.

A gyengén látó gyermek fejlesztő programja

Habilitációs és rehabilitációs tevékenység

Célja:

A személyiség fejlesztése egységes, komplex folyamatban, melyben az ismeretek nyújtása, a különböző képességek fejlesztése, a jártasságok és készségek kialakítása közben, azokkal kölcsönhatásban, együtt történik a sérült funkciók kompenzálása és a funkcionális rendszerek korrigálása.

Szervezési formái:

- egyéni fejlesztés,
- tevékenységek,

- gyógytestnevelés,
- szabadidős tevékenységek.

Területei

Látásnevelés:

Az érzékleti benyomások hiányossága és feldolgozásának hibái következtében csökkent értékű vizuális megismerő tevékenység felélesztése:

- a meglévő látóképesség kihasználtsági szintjének növelése,
- a látó típusú életmódhoz és ismeretszerzéshez való alkalmazkodás segítése.

Mozgásfejlesztés:

- a látás és mozgás koordinációjának hiányos fejlődése következtében bizonytalaná vált térérzékelés fejlesztése,
- a kéz manipulációs, célzó, erő kifejtő és eszközhasználó képességeinek fejlesztése.

A nyelvi kifejezőképesség fejlesztése:

- a fejlődést gátló környezeti hatások vagy a látásos információszerzés korlátozottságából eredő hiányok pótlása, korrigálása,
- a verbalizmus megelőzése, a fogalmak tartalommal való megtöltése közvetlen tevékenységen alapuló tapasztalatszerzéssel,
- a tanulási technikák gyakorlása.

A fejlesztő tevékenység anyaga:

Látásnevelés:

- nagy mennyiségű látási inger biztosítása,
- fixálási és akkomodációs gyakorlatok, pihentető eljárások,
- vizuomotoros koordináció fejlesztése.

Vizuális gondolkodás fejlesztése:

- megfelelő-, megkülönböztető képesség,
- alaklátás, lényegkiemelés, általánosítás, következtetés,
- vizuális figyelem és emlékezet,
- vizuális ábrázolás, képzelet fejlesztése.

Mozgásfejlesztés:

* Nagymozgás fejlesztése, korrekciója:

- reakcióképesség, állóképesség,
- tartási hibák javítása.

* Finommozgás fejlesztése:

- speciális feladatlapok (elsődlegesen rajzos - tükörkép, hiányos rajzoknál pótlás, pontok összekötése stb.),
- kézmozgást ügyesítő játékok, anyagmegmunkálás,
- speciális optikai eszközök használatának elsajátítása (különbéle nagyítók, számítógépprogramok, stb.).

Nyelvi kifejezőképesség fejlesztése:

Beszéd és kommunikáció:

- A beszéd eszközszintjének fejlesztése, nyelvi tudatosság szintjének emelése, verbális emlékezet fejlesztése.

Mentális képesség fejlesztése:

- érzékelés, megfigyelés (látási analízátor, hallási analízátor, szaglás, ízlelés, tapintás, mozgás, időbeliség),
- figyelem,
- emlékezet,
- képzelet, alkotóképesség,
- gondolkodási műveletek.

Személyiség korrekciója:

- reális énkép kialakítása,
- reális önértékelés fejlesztése,
- önállóságra nevelés,
- pályaválasztás előkészítése,
- kudarcűrés, megfelelő toleranciaszint,
- akarat / kitartás erősítése.

A fejlesztés tervezése mindig az egyéni szükségletekből indul ki. Speciális végzettségű gyógypedagógus (tíflopedagógus) fejlesztésével valósul meg a gyermek integrált nevelése az óvodában. Az egyéni fejlesztési tervet nevelési évenként készítjük el a gyógypedagógus segítségével, iránymutatásával.

A hallássérült gyermekek fejlesztését segítő program

A hallássérült gyermek

A hallássérült gyermeknél – a hallás hiánya vagy csökkenése miatt – a szokásostól eltér a nyelvi kommunikáció fejlettsége (szókincs, nyelvi szerkezetek értése és használata, hangzó beszéd stb.), és ennek következtében a megismerő tevékenység és egyes személyiségjegyek fejlődése. Átalakul a külvilágról való információ felvétel, lelassul az ismeretszerzés, nehezebbé válik a szocializálódás. A hallássérült gyermek egyéni fejlesztését, ennek lehetőségeit meghatározza a hallássérülés bekövetkeztének, felismerésének időpontja, kóroka, mértéke, az intelligencia foka és egyéb személyiségjegyek.

A rendszeresen végzett mérési, speciális pedagógiai vizsgálati, megfigyelési, tapasztalati eredmények figyelembevétele, valamint a **szurdopedagógussal** történő folyamatos kapcsolat elengedhetetlen feltétele az eredményes pedagógiai és egészségügyi rehabilitációs és rehabilitációs tevékenységnek. A szakszerű pedagógiai munka végzéséhez mindezen ismeretek, valamint elemi technikai tudnivalók (hallókészülék kezelése) szükségesek a hallássérült gyermekeket nevelő pedagógus számára.

- a) A **siket** gyermeknél súlyos fokú hallásvesztés (a beszédterületben mért veszteség 90 dB feletti) áll fenn. Ennek következménye – az állapot fennmaradása esetén – a hangzó beszéd spontán kialakulásának képtelensége, elsajátításának súlyos fokú nehezítettsége, valamint a nyelvi kommunikáció általános akadályozottsága.
- b) A **nagyothalló** gyermeknél (a beszédterületben mért hallásszintek átlaga enyhe nagyothallás esetén 30-45 dB, közepes nagyothallás esetén 46-65 dB, súlyos nagyothallásnál 66-90 dB) a hallás csökkenése különböző fokú, súlyosságú akadályozottságot jelent a hangzó beszéd elsajátításában és értésében.
- c) Azoknál a gyermekeknél, akik **hallása műtéti úton helyreállított** – egyik vagy mindkét oldalon végzett hallásjavító műtét után (cochlearis implantatio) – fizikai értelemben közel ép hallás mérhető. Fejlesztettségük döntően függ attól, hogy a gyermek milyen életkorban volt a műtét elvégzésekor.
- d) A **halmozottan hallássérült (siket, nagyothalló)** gyermek hallásvesztéséhez mozgáskorlátozottság, látás-, értelmi fogyatékos, tanulási, beszéd-, nyelvfajlárdási akadályozottság vagy a fejlődés más további zavarai társulhatnak. Mindezek miatt a halmozottan sérült hallási fogyatékos hallássérült gyermek nevelhetősége, oktathatósága súlyosan nehezített.
- e) A **hangos beszéd kialakulása után hallássérültté vált** gyermekek nehezen dolgozzák fel a hallás elvesztésével fellépő állapotváltozást: a nehezített kommunikációt, a környezettel való kapcsolatuk beszűkülését. Ebben az esetben fokozott segítséget igényelnek a kompenzációs csatornák kialakításához.

A hallássérült gyermekek többségi óvodában történő együttnevelése

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszert minden esetben a gyermek állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg. A többségi óvodában történő együttnevelés egyéni döntést igényel, sajátos nevelési igényű hallássérült gyermeket a Hallásvizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakvéleménye alapján veszünk fel.

Az integrált nevelés-oktatás során különös figyelemmel kell lennünk a következőkre:

- Legfontosabb célunk a harmonikus személyiségfejlődés biztosítása a hallássérült gyermekek számára, különös tekintettel a nyelv, kommunikációs készségek és a szociális képességek fejlesztésére.
- Valljuk, hogy pozitívan kell viszonyulni a gyerekek különbözőségeihez, a másságot nem kezelni, a különbözőségeket nem eltüntetni akarjuk, hanem igyekszünk a nevelésükben minél több hasonlósági pontot felfedezni.
- Olyan módszereket kell alkalmaznunk a nevelésben, amely minden gyermek számára sikert biztosít.
- Külön gondot kell fordítanunk arra, hogy a gyermek minden segítséget megkapjon hallássérüléséből eredő hátrányának és ezzel összefüggő tanulási nehézségének leküzdéséhez.
- Az értékelés olyan legyen, mely a gyermek sérülését mindenkor figyelembe veszi, de halló társaival azonos szinten vagy módon történik.
- A hallássérült gyermek speciális fejlesztését igény szerint intézményünkben utazó szurdopedagógus végzi, optimális esetben legalább hetente egyszer keresve fel óvodánkat. Közreműködik a hallássérült gyermeket oktató pedagógusok felkészítésében is, és igény szerint folyamatos tanácsadást nyújt.
- Az eredményesség érdekében szükség van a szülők és az óvoda együttműködésére, a rendszeres napi kapcsolat kialakítására, a naprakész tájékoztatás biztosítására. Ha szükséges, a többi szülőt, gyermeket, illetve az intézmény többi dolgozóját is tájékoztatjuk, felhívjuk figyelmüket a speciális eszközök védelmére.
- Az integráltan ellátott hallássérült gyermek számára biztosítanunk kell mindazokat a speciális eszközöket, egészségügyi és pedagógiai habilitációs, rehabilitációs ellátást, melyeket a szakértői és rehabilitációs bizottság meghatároz.
- Szem előtt kell tartanunk a szociális képességek fejlesztését is, hiszen a kommunikációbeli elmaradások ezekre is kihatnak. A hallássérült gyermeket segíteni kell abban, hogy társas kapcsolatai kialakuljanak, fejlődjenek, erre időt, teret, alkalmat kell biztosítani, hiszen saját magáról kialakított képe szempontjából minden visszajelzés döntő, amit környezetétől kap.

A beszédfigyelmű gyermekek megsegítésére irányuló program

A hang-, beszéd- és nyelvi zavar gátolja az egyén és a környezete közötti interakciót és az alkalmazkodást. A beszéd és nyelvi fejlődés különböző okok, károsodások következményeként nem indul meg, lassan indul meg, kórosan késik, vagy a már kialakult beszéd/nyelv szenved különféle szinteken sérülést, annak ellenére, hogy a hallás ép.

A fellépő kommunikációs zavar a nyelv verbális és grafikus formáit, valamint a személyiség fejlődését egyaránt érintheti. Ezek az ún. elsődlegesen kialakuló kommunikációs zavarok, amelyek a beszéd-sérülés következményeként jelennek meg jellemző tüneteikkel:

- a hangadásban,
- a hangzó beszédben,
- a beszédfolyamatosság felbomlásában,
- a beszéd megértésében és kivitelezésében,
- az olvasás, írás számolás területén.

Beszédben akadályozottak, beszédfigyelműek azok a gyermekek, akiknél öröklött, veleszületett vagy szerzett idegrendszeri működési zavarok és a környezeti hatások következtében jelentős mértékű a beszédbeli akadályozottság. Ennek következtében átmeneti, illetve tartós zavarok léphetnek fel a nyelvi, kommunikációs és tanulási képességekben, a szociális kapcsolatok kialakításában.

Az akadályozottság megmutatkozik a beszédhangok helytelen ejtésében, a beszédészlelés és megértés zavaraiiban, a beszédritmus sérülésében, a grafomotoros és a vizuomotoros koordináció éretlenségében, valamint az általános beszédgyengességgel együtt járó részképesség-kiesésben. A különböző jellegű diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai szintén a beszédfigyelműség körébe sorolhatók.

Az öröklött, veleszületett, szerzett organikus (centrális vagy perifériás), funkcionális, pszichés és környezeti okok következtében kialakult beszédhibák, illetve hang-, beszéd- és nyelvi zavarok a legenyhébb artikulációs eltéréstől az egész kommunikációt érintő súlyos zavarig terjedhetnek. A kommunikációs nehézségek miatt különböző másodlagos pszichés eltérések (magatartási zavarok), illetve tanulási akadályozottság is kialakulhat.

A beszéd-rendellenesség felléphet a beszédfejlődés különböző szakaszaiban, de érintheti a már kialakult beszédet, nyelvet is.

Amennyiben a beszédhiba, beszédfigyelműség a kisiskoláskor kezdetére tartósan fennmarad, a gyermek folyamatos gyógypedagógiai ellátásra szorul.

A nevelés - oktatás, a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a fogyatékoság jellegétől függ, amely lehet:

- beszédfejlődési elmaradás (megkésett / akadályozott beszédfejlődés, diszfázia),
- artikulációs zavar (pöszeség, orrhangzósság),
- beszédritmus-zavar (dadogás, hadarás),
- centrális zavar (disarthria),
- hangképzési zavar (diszfónia),
- beszédészlelési, megértési zavar,
- parciális teljesítményzavar (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia),
- mutizmus,
- vagy ezek halmozott előfordulása.

A beszédzavarok egy-egy gyermeknél halmozottan is előfordulhatnak. A leggyakrabban a megkésett, illetve akadályozott beszédfejlődés, a komplex nyelvi fejlődési zavar jelenik meg a tünetek sokféleségével tarkítva. Nem ritka a megkésett / akadályozott beszédfejlődés - hadarás - dadogás együttese. Az iskolai szakaszban ennek olvasás-, írászavar kihatása is megmutatkozik. A tünetek megjelenhetnek párhuzamosan, de előfordul a tünetváltás jól ismert jelensége is, amikor pl. a kiejtés javítását, javulását követően dadogás, hadarás lép fel. Ilyen esetekben a fejlesztési elvekre épülő terápiák tudatos alkalmazása a rehabilitáció döntő tényezője.

A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott gyermekek fejlesztésének célja és alapelvei

A beszéd fogyatékos gyermek fejlesztésénél elsőbbséget kell biztosítani az ép beszélő környezetben integráltan történő nevelésnek. Az intenzív és folyamatos megsegítés során fontos a következő általános alapelvek szem előtt tartása:

- a fejlesztés legyen tudatos és tervszerű (a beszédállapot felmérésétől kezdve a módszerválasztáson keresztül a nyomon követésig folyamatosan);
- a módszerek megválasztásánál szükséges az életkor, az értelmi képességek, a pszichés sajátosságok, a beszédhiba típusának és súlyosságának figyelembe vétele;
- a megsegítésben legyen meghatározó a sokoldalú percepció (hallási, látási, kinezteziás, beszédmozgás) fejlesztés, és a transzferhatások kihasználása;
- legyen változatos a szervezeti keretek (egyéni vagy csoportos foglalkozások) alkalmazása;
- a súlyos beszéd fogyatékos gyermek fejlesztése legyen intenzív és folyamatos;
- a fejlesztés eredményességét nagymértékben befolyásolja a szülők és a gyermekkel kommunikáló valamennyi felnőtt támogató együttműködése.

Kiemelt fejlesztési feladatok

Énkép, önismeret:

- erősödjenek pozitív személyiségjegyeik, alakuljon ki önismeretük, személyiségük váljon harmonikussá,
- a fejlesztést úgy építsük fel, hogy az egész személyiségre irányuljon, a gyermekben reális énkép alakuljon ki, önbizalma, kudarcátűrő képessége, feladattudata, kitartása, aktivitása, belső motivációja fejlődjön — ösztönözzük beszédhibája leküzdésére,
- ugyanakkor készítsük fel őt az esetleges visszaesésekre, a maradványtünetekkel való együttélésre,
- a gyermekek állapotuktól függően, nyelvi-kommunikációs zavarai kompenzálása után, jussanak el az önállóság általuk elérhető optimális szintjére, képességeik kibontakoztatásával váljanak a társadalom aktív, cselekvőképes tagjává.

Kommunikációs kultúra:

- a beszédükben akadályozott gyermekek fejlesztésében elsőbbséget kell biztosítani az ép beszélő környezetben integráltan folyó oktatásnak.

Tevékenységek:

- a fejlesztést tervszerűen, tudatosan kell felépíteni: beszédállapot felmérés - egyéni terápiás terv - tudatos módszerválasztás - komplexitás a fejlesztésben - folyamatos kísérés,
- munkánk során nagy hangsúlyt kell fektetnünk a sokoldalú percepciók fejlesztésére: fel kell használnunk, hogy a látási, hallási, kinezteziás, beszédmozgási ingerek, benyomások erősítve fejlődnek.

Testi, lelki egészség:

- a gyermek motiválása beszédhibájának leküzdésére.

A megvalósítás keretei, eljárásai

A Beszédvizsgáló Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság szakértői véleménye alapján óvodában neveljük az ép értelmű beszéd fogyatékos és a nem fogyatékos gyermekeket. A gyermekek számára biztosítjuk az ép beszélő környezetet, a sajátos nevelési igényükből fakadó többlétszolgáltatásokat. A gyermekek fejlesztése inkluzív (befogadó) óvodai csoportokban – a sérülés típusától, súlyossági fokától függően egyéni vagy csoportos – speciális fejlesztő foglalkozásokon, szabadidős tevékenységekben, keretében történik. A fejlesztést a szentesi Pedagógiai Szakszolgálat szakembere végzi felkérés alapján.

A beszéd-rendellenességgel küzdő gyermeknél gyakran tapasztalhatók a nagy- és finommozgások zavarai, a testtudat, a testérzet, a testséma kialakulatlansága, a téri tájékozódás fejletlensége is.

A pedagógusok a szakértői vélemények, a gyógypedagógus, a fejlesztő pedagógus, valamint a pszichológus segítségével, a gyermekek egyéni sajátosságainak ismeretében a **differentiálás** különböző módszereit alkalmazzák.

- *Segítségadásban:* a feladat megisméltése a beszédfigyelmetes gyermeknek megfelelő nyelvi szinten.
- *A feladatok szintjén:* mennyiség, technikai kivitelezés — rajzos vagy szóbeli megoldás, illetve szóbeli felelet helyett rajzos válasz.
- *Szociális keretek szintjén:* párban vagy csoportban végzett munka oldja az akadályozott tanuló elszigetelődését.
- *Nevelési stílus szerint:* auditív, vizuális vagy motoros területre támaszkodik leginkább a gyermek.
- *A célok szintjén:* egyes beszédfigyelmetes gyermekeknél mérlegelni kell, mi az a minimális tudás, amelyet egy-egy szakasz végére el kell érni, melyre a további szakaszok épülhetnek.
- *Értékelésben:* a gyermeket önmagához, fejlődéséhez kell mérni.

Pedagógiai célú rehabilitációs/rehabilitációs foglalkozás

Logopédiai terápia:

Sérülés-specifikus egyéni vagy csoportos megsegítést foglal magában, egyéni fejlesztési terv alapján, a Köznevelési törvényben illetve a szakértői véleményben meghatározott órakeretben.

A logopédus munkájában komplex ellátásra törekszik, feladata a beszéd-rendellenességek kompenzálása, a funkciófejlesztés. A terápia nem zárul le a beszédhiba javulásával, megszűnésével, utógondozásra is szükség lehet, amely jelenti a beszédállapot szinten tartását, ellenőrzését, az esetleges visszaesések prevencióját. További cél a másodlagos tünetek megelőzése, a sérült pszichés funkciók fejlesztése. Az utógondozás sikerét a logopédussal való szoros együttműködés segíti.

A logopédus feladatai:

- a fogadó pedagógusok tájékoztatása a beszédfigyelmetesség típusáról, a gyermek fejlesztési lehetőségeiről, az alkalmazható módszerekről, szakirodalomról,
- a beszédben akadályozott gyermek „erős” és „gyenge” oldalainak bemutatása,

- konzultáció a pedagógussal a gyermek fejlődéséről, előmeneteléről,
- kapcsolattartás a beszéd fogyatékos gyermek, valamint a befogadó csoport gyermekeinek szüleivel,
- kapcsolattartás a rehabilitációs/rehabilitációs fejlesztésben részt vevő más szakemberekkel — a komplex fejlesztés team-munkát igényel (pszichológus, fejlesztőpedagógus, gyógytestnevelő),
- a beszédben akadályozott gyermek orvosi vizsgálatának kezdeményezése,
- terápiás fejlesztő foglalkozásokat végez a tanulóval való közvetlen foglalkozásokon — egyéni fejlesztési terv alapján, a kötelező rehabilitációs órakeretben.

Logopédiai egyéni és csoportos terápia a leggyakoribb kórformák esetében

A beszédészlelés és megértés zavara

A beszéd-feldolgozási folyamat zavaráról akkor beszélünk, ha az elhangzott közlések azonosítása nem pontos, megértésük bizonytalan, akadályozott, az értelmezés kérdéses, gátolt. Nagyon súlyos a zavar, ha a beszédfeldolgozás a gyermek biológiai életkorához képest több mint 3 év, és a beszédfeldolgozás összes részfolyamatát érinti.

A terápia célja: az elmaradott, illetőleg zavart beszédmegértés korrekciója, azaz az életkornak megfelelő folyamatműködés kialakítása, a következményes problémák csökkentése, megszüntetése.

A fejlesztés menetét meghatározó tényezők:

- az életkor,
- a beszédprodukciónak,
- a zavar mértéke,
- a következményes problémák jelenléte és mértéke (pl. olvasási, helyesírási nehézségek).

A rehabilitációs tevékenység a **GMP-diagnosztikára épül**. Tartalma: célzott beszélgetések és verbális feladatok megoldása egyénileg, illetve kiscsoportban.

Megkésett / akadályozott beszédfejlesztés

Az ép értelmű, ép érzékszervű gyermek beszédfejlődése elmarad a megfelelő beszéd szinttől.

A terápia célja: a nyelvi közlés többszintű összetevőjének (szókincs, helyes ejtés, nyelvtani rendszer, szóbeli és írásbeli szövegalkotás) sokoldalú, intenzív, differenciált fejlesztése, mely specifikusan egyéniesített jellegű.

A logopédiai terápia feladata:

- a beszédre irányuló figyelem fejlesztése,
- a mozgások speciális fejlesztése,
- az aktív és a passzív szókincs fejlesztése,
- a beszédészlelés és –megértés fejlesztése,
- a prognosztizálható olvasás- / írászavar megelőzése.

Dadogás

A beszéd összerendezettségének zavara, amely a ritmus és az ütem felbomlásában, és a beszéd görcsös szaggatottságában jelentkezik. A dadogás terápiaja komplex (logopédiai, orvosi, pszichológiai), egyénre szabott terv alapján zajlik.

A logopédiai terápia feladata:

- a test és a beszédszervek laza izomműködésének kialakítása,
- helyes légzéstechnika kialakítása,
- cselekvéshez kötött beszédindítás,
- relaxációs gyakorlatok,
- mozgás- és ritmus koordináció fejlesztése,
- a beszéd automatizált elemeinek technikai fejlesztése és javítása,
- a beszédhez szükséges motiváció megteremtése, az önismeret és önértékelés fejlesztése.

Hadarás

A beszéd súlyos zavara, melyre a rendkívüli gyorsaság, a hangok, a szótagok kihagyása, a pontatlan hangképzés, a monotonia és a szegényes szókincs jellemző. A hadaráshoz gyakran társul a könnyen elterelhető figyelem.

A logopédiai terápia feladata:

- a figyelem fejlesztése,
- beszédterápia, helyes légzéstechnika kialakítása,
- mozgás- és ritmuskorrekciónak és –fejlesztésnek.

Diszfónia

A zöngképzés, az ún. primer hangterületén megjelenő hangképzési zavar. A diszfóniások beszédéből hiányzik, vagy torzult formában van jelen a zöngé.

A logopédiai terápia feladata:

- a tiszta egyéni beszédhang kialakítása és a folyamatos spontán beszédbe való beépítése,
- a hangminőség és az anatómiai-élettani viszonyok további romlásának megakadályozása.

Orrhangzós beszéd

Legsúlyosabb esetei az ajak- és szájpadhasadékok következtében alakulnak ki. A szájpadhasadékokkal gyakran együtt jár az enyhe fokú nagyothallás. A beszédfejlődés, majd a mondatok megjelenése is késhet, azok hiányosak, diszgrammatikusak lehetnek.

A logopédiai terápia feladata: a nyelv minden szintjére kiterjedő beszéd-, illetve nyelvi fejlesztés.

Mutizmus

Az alkalmazkodó viselkedés zavara. A mutizmus némaságot jelent. Mutizmus során a beszédszervek épek, de súlyos viselkedéses gátlás (neurotikus zavar) alakul ki, és a gyermek nem beszél. Általában ezek a gyerekek jó képességűek, de különböző szituációkban, különböző személyekkel kapcsolatban nem szólnak meg, a gátlást nem tudják leküzdeni, aminek komoly pszichés okai vannak.

Az elektív mutizmus a szocializáció jellegzetesen gyermek- és serdülőkorban kezdődő zavarainak csoportjába tartozik. Emocionálisan meghatározott szelektivitás a beszédben, a gyermek bizonyos helyzetekben jó beszédképességről tesz tanúbizonyságot, míg más helyzetekben nem beszél. A zavar rendszerint társul jelentős személyiségvonásokkal, mint szorongás, visszahúzódás, túlérzékenység és ellenkezés. A gyermek dönti el, hogy kiket vesz be a kommunikációs körbe. A legsúlyosabb esetekben csak a szűk családdal tartja a kapcsolatot, de idegenek jelenlétében még azokkal sem. Enyhébb esetekben a gyermek a családtagokon kívül másokkal is kommunikál, de csak bizonyos helyszíneken és bizonyos személyekkel. Az elektív mutista gyermek következetesen „tartja” némaságát, ebből nem mozdítható ki sem kéréssel, sem utasítással. Az állapot kialakulása környezeti, pszichés eredetű, de az ártalmak csak azoknál a gyermekeknél váltanak ki tartós viselkedésváltozást, akiknél ezt alkati adottságok is elősegítik.

A mutizmus feltárásában és felismerésében a differenciáldiagnózis és a komplex (pszichológiai és logopédiai) terápia a megfelelő út.

Pszichés fejlődés zavarai - magatartászavar

A viselkedészavar olyan speciális gyűjtőfogalom, amely mindazon viselkedésbeli módozatokat magában foglalja, amelyek a normatív mércétől való jelentősebb eltérést mutatnak.

A súlyos beilleszkedési és magatartási zavarok hátterében részképesség-zavarok, kórosan felfokozott mozgástevékenység vagy kóros aktivitászavar és figyelemzavar, a pszichikus funkciók kialakulatlansága, fejletlensége, vagy mindezek halmozódása áll.

Formái:

- hiperkinetikus zavar,
- viselkedési zavar,
- kevert magatartási és emocionális zavarok,
- jellegzetesen gyermekkorban kezdődő emocionális zavarok,
- tic-zavarok.

Tünetek:

- ülés közben babrál, fészkelődik,
- nehézségei vannak a nyugodt játéktevékenységben,
- sokat beszél,
- állandóan mozgásban van,
- mozgása céltalan,
- keveset, nyugtalanul alszik,
- nem várja meg a kérdést, instrukciót, hanem előbb válaszol,
- gondot jelent a várakozás,
- gyakran félbeszakít másokat,
- kiszámíthatatlanul viselkedik,
- ok nélkül agresszív,
- nem figyel a részletekre,
- figyelme hullámzó, elkalandozó,
- az elkezdett tevékenységet nem fejezi be.

Okok:

- genetikai háttér,
- biokémiai tényező: veleszületett temperamentum probléma,
- a szervezet alacsony izgalmi, készenléti szintje,
- részleges érési zavar,
- szociális, környezeti tényező.

Cél:

A magatartászavarral küzdő gyermekek legyenek képesek elfogadni a norma és szokásrendszert, alakuljon ki egészséges énképük, önfogadásuk, erősödjön kudarctűrő képességük, önállóságuk.

A fejlesztés feladatai

- A sérülés alapsajátosságainak megismerése.
- A pedagógiai korrekció lehetséges módszereinek feltérképezése.
- A gyermek személyiségjegyeinek alapos megismerése.
- Az integráló munka során folyamatos kapcsolattartás a segítő szakemberekkel.
- A csoport felkészítése a gyermek fogadására.
- Magas fokú tolerancia, problémátűrő képesség, elfogadó attitűd kialakítása.
- Szemkontaktus elérhetőségének biztosítása.
- Szabályok közös felállítása.
- A „MI-tudat” erősítése.
- Társas viszonyok erősítése, viselkedésterápia alkalmazása.
- Egyéni szükséglethez igazított mozgásigény kielégítése.
- Az ismeretszerzés motivációjának kimunkálása.
- A gyermek érdeklődési körének feltérképezése.
- A figyelem, a dicséret, a kedvezmények preferálása, a szeretet kinyilvánítása.
- A túlterhelés elkerülése.
- Családdal együttműködő, interaktív, egymást támogató kapcsolat kialakítása.

Pszichés fejlődés zavarai – részképesség zavar

A tanulási zavarok speciális alcsoportja. Azoknak a tanulási problémáknak a kifejezése, amelyek az észlelés, a mozgás, a nyelv, az emlékezet, a figyelem és a gondolkodás folyamatainak hiányos működése következtében lépnek fel, és az idegrendszer összerendezetlen működésén alapulnak.

A tanulási zavar, tanulási nehézség, tanulási akadályozottság kifejezéseket egyaránt használjuk, azonban ezek nem egymást helyettesítő fogalmak, együtt alkotják a tanulási korlátok körét.

Tanulási nehézség: átmeneti jelleggel jelentkezik, csak egyes helyzeteket érint, külső körülmények megváltozása miatt következik be.

Tanulási akadályozottság: több területet érint, mélyreható, tartós és súlyos pedagógiai problémáról szól.

Tanulási zavar: ép értelmi képesség, normál intelligenciahányados esetén mégis nehézség lép fel az olvasás-írás, számolás technikájának elsajátításában.

A motorikus és a megismerő funkciók területén megmutatkozó hiányt nevezzük részképesség zavarnak, amely az intelligenciaszinttől független.

A tanulási zavarok típusai:

- részképesség zavarok,
- komplex tanulási zavarok (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia),
- a viselkedés, az önértékelés zavarai.

A részképesség zavar karakterisztikus jegyei:

- hiperaktivitás,
- érzékelő-mozgásos zavarok,
- érzelmi bizonytalanság,
- általános koordinációs deficitek,
- figyelemzavar,
- impulzivitás,
- gondolkodás és memóriazavarok,
- beszéd és hallás zavarai,
- kétséges neurológiai jelek, és EEG-rendellenességek.

Tünetek:

- a gyermek későn kezd ülni, állni, járni, nagymozgásai ügyetlenek,
- lábujjhegyen jár,
- ingerekre szélsőségesen, nem adekvátan reagál,
- alvása felszínes,
- viselkedése kiszámíthatatlan,
- elemi mozgások összerendezetlenek,
- gyenge távolságfelmérés,
- kialakulatlan szem-kéz koordináció,
- rossz koncentráció,
- téves irányfelismerés,
- szűk terjedelmű és pontatlan memória,
- helytelen ceruzafogás,
- tárgyakkal nem szívesen manipulál.

Okok:

- minimális agykárosodás,
- a központi idegpályák kapcsolatában jelentkező kisebb-nagyobb zavar.

Cél:

- Erősödjön a gyermekek önértékelési szintje, ezáltal váljon stabilná szociális pozíciójuk.
- Fejlődjön motiválhatóságuk, megismerő aktivitásuk.

A részképesség zavarok rendszere**A kognitív funkciók zavarai:**

- percepció zavarai,
- figyelem zavarai,
- emlékezeti problémák,
- gondolkodás zavarai.

A motorium zavarai:

- nagymozgások zavarai,
- finommotorika zavarai,
- cselekvés irányításának zavarai,
- hiperaktivitás.

A fejlesztés feladatai:

- A befogadás feltételeinek megteremtése.
- Az óvodapedagógustól, a technikai dolgozótól és a gyermekcsoporttól elvárható magatartásformák betartatása.
- A részképességbeli elmaradások minél korábbi felfedezése.
- Ösztönző környezet biztosítása a lemaradó funkciók fejlesztéséhez.
- Az együttnevelés sajátos pedagógiai feladatainak megoldásához szükséges személyi feltételek biztosítása.
- A pedagógiai célokhoz igazodó fejlesztési területek megkeresése.
- A hibás funkciók leépítése, helyes irányba terelése.
- A részképesség-zavar pozitív elmozdulását segítő differenciált képességfejlesztés alkalmazása.
- A fejlődés folyamatos nyomon követése.

13.4 Tehetséggondozás

Az alkotóképesség fejlesztését nem tekintjük különálló feladatnak pedagógiai munkánkban, az egész nevelési folyamatba ágyazva valósítjuk meg. Arra törekszünk, hogy a gyermeki személyiséget tiszteletben tartó, szeretetteljes, biztonságot adó, elfogadó, feszültségeket oldó, kiegyensúlyozott légkörben tág teret adjunk a gyermek képességeinek sokoldalú fejlődéséhez.

A gyermekben rejlő adottságokra építünk. Sok olyan lehetőséget igyekszünk számukra adni, amelyben minden gyermek kipróbálhatja önmagát.

Törekszünk arra, hogy a prevenció, a kompenzáció és a tehetséggondozás komplexen érvényesüljön nevelő-, fejlesztő munkánkban.

Célunk az, hogy gyermekeinket jellemezze:

- a megismerési vágy, kíváncsiság, érdeklődés – motiváltság,
- kísérletező kedv, új utak keresése a problémamegoldásban,
- az önmegvalósítás szándéka, erő kipróbálása,
- nyitottság, játékoság, humor,
- önelfogadás, önbizalom, pozitív énkép, a személyiség szabadsága.

Feladatunk:

- Egyenlő esélyek biztosítása érdekében a kiemelkedő képességek kibontakoztatásával a tehetséget gondozni.
- Kellő időt és ösztönzést biztosítani a sokoldalú észleléshez, felismeréshez, felfedezéshez, önmaguk képességeinek megismeréséhez.
- Segíteni a gyermekeket önbizalmuk fejlesztésében, pozitív énképük formálásában, biztonságérzetük kialakulásában.
- Megalapozni az önkifejezés képességét.
- Serkenteni gyermekeinket az önálló ötletek, elképzelések megvalósítására, sokféle megoldási lehetőség keresésére, kérdések feltevésére.
- Modellt adni, ösztönözni kreatív próbálkozásokra.
- Fokozottan segíteni a hátrányokkal küzdő gyermekek képességeinek megalapozását és fejlesztését.

A spontán kialakuló játék mellett felkínálunk olyan tevékenységeket, életspecifikus szituációkat, problémahelyzeteket, melyek révén minden területen eredményesen bontakozhatnak ki a kreatív képességek.

13.5 Az intézmény speciális egyéb szolgáltatásai

Nevelési időben szervezett térítésmentes szolgáltatások:

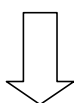
- Logopédiai foglalkozások keretében, szakképzett logopédus vezetésével speciális fejlesztésben részesülnek a beszédhibás gyerekek.
- Gyógypedagógiai, (szurdopedagógiai, tiflopedagógiai) fejlesztés biztosítása az SNI gyermekeknek.
- Fejlesztőpedagógiai módszerekkel egyéni és kiscsoportos fejlesztő foglalkozás vezetése.
- Mozgásfejlesztő foglalkozások.
- Játékos iskola előkészítő fejlesztő foglalkozás.
- Nevelési időn túl szervezett térítésmentes szolgáltatások:
- Hitoktatás
- A szülők kérésére, igényeik alapján lehetővé tesszük a hitoktatás megszervezését (katolikus és református) heti rendszerességgel, melyet az egyházi személy tart a gyermekeknek.

Nevelési időben szervezett térítéses szolgáltatások:

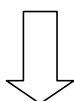
- Játékos angol nyelv oktatás

AZ ÓVODA SZAKMAI DOKUMENTUMAINAK KAPCSOLATA
és
EGYMÁSRA ÉPÜLÉSE

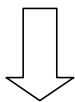
ÓVODAI NEVELÉS ORSZÁGOS ALAPPROGRAMJA (ONOAP)

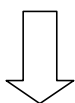
NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA NAGYMÁGOCS
PEDAGÓGIAI PROGRAMJA (PP)

ÓVODA PEDAGÓGIAI ÉVES MUNKATERVE

GYERMEKCSOPORTOK ÉVES NEVELÉSI TERVE

A GYERMEKEKRŐL SZÓLÓ EGYÉNI FEJLŐDÉSI NAPLÓ

XIV. Óvodánk ellenőrzési, értékelési rendszere

Az óvoda nevelő, fejlesztő munkájának ellenőrzési és értékelési rendszerét a Pedagógiai Programunkban határozzuk meg. A program sikerkritériumát a „A fejlődés eredménye az óvodáskor végén” programelemek tartalmazzák. Ehhez viszonyítva ellenőrizhető, értékelhető a gyermekek fejlettségi szintje.

A fejlesztés eredményességének mutatója az, hogy egy – egy csoportból hány gyermek érte el a programunkban kidolgozott kimeneti kívánt szintet.

A PP megvalósításához a következő ellenőrzést, elemzést, értékelést segítő dokumentumokat vezetjük a csoportról és a gyermekekről:

- **A gyermekcsoport nevelési, tevékenységi terve, amit a Csoportnapló tartalmaz.**

- Tartalmazza a csoport szokás és szabályrendszerének tervezését és értékelését.
- Időkerete: 1 év.
- Értékelések ideje: félévente.

- **Egyéni fejlődés, fejlesztés dokumentuma**

A gyermekek egyéni fejlettségét, a fejlesztés tervezését tükrözi az **Egyéni fejlődési napló**.

- Egyéni fejlettséget diagnosztizáló, tényfeltáró, helyzetelemző és fejlesztési feladatokat tervező dokumentum, amely 3 éves kortól az iskolába lépéshez szükséges fejlettség eléréséig kiterjedő **kompetencia területekre vonatkozik**: a gyermek érzelmi, szociális, anyanyelvi, mozgás, értelmi fejlődésére, tanulási folyamatokra. Vezetése folyamatosan minden gyermekről kötelező.
- Időkerete: a gyermek óvodai nevelésben való részvételének ideje alatt folyamatosan vezetve, félévente egy alkalommal értékelendő.

- **Felvételi és mulasztási napló**

Tartalmazza:

- az óvoda gyermek és szülei, gondviselői nevét, lakcímét, elérhetőségét,
- a gyermek óvodában tartózkodását, vagy távolmaradását napi rendszerességgel,
- a gyermekcsoport létszámának adatait havi rendszerességgel,
- az óvodában étkező gyermek számát napi rendszerességgel,
- BTM, az SNI ellátást igénylő gyermek adatait (TKVSZRB nevét, címét, a szakvélemény kiállításának időpontját és számát, valamint az elvégzett felülvizsgálatok, továbbá a következő kötelező felülvizsgálat időpontját).
- Időkerete: 1 év.

Az óvodai csoportok és a gyermekek fejlődésének ellenőrzése és értékelése

- A pedagógiai munka tervezése, elemzése, a gyermekek egyéni megfigyelései, az egyénre szabott nevelési – fejlesztési eljárások folyamatos írásbeli munkát igényelnek.
- A gyermekcsoport nevelési – tevékenységi tervének összeállítása a gyermekek fejlődési üteméhez, igényeihez, a spontán helyzetekhez igazodik, a feladatok egymásra épülnek.
- A terv az élethelyzeteknek, az aktuális feladatoknak, a gyermekek fejlődésének megfelelően változhat. Ellenőrzését a nevelési év során az óvodavezető végzi.
- Az óvodavezető a csoportlátogatások alkalmával ellenőrzi és értékeli a tervezést olyan céllal, hogy az mennyire szolgálja a helyi Pedagógiai program céljának és feladatának megvalósítását.
- Az egyéni képességfejlesztésnek mindenhol érvényesülnie kell. Az óvónőnek tudnia kell, hogy melyik gyermeket miben, milyen ráhatással lehet önmagához képest optimálisan fejleszteni.
- A megismerés alapja a gyermekek folyamatos megfigyelése. Így tudjuk követni fejlődési ütemüket, jelezni lemaradásukat és megtervezni az egyénhez kötődő fejlesztési feladatokat.
- A megfigyelési szempontsor tartalmát az Óvoda éves munkatervében határozzuk meg.
- A gyermekek megfigyelésének szempontjai alapján vezetett egyéni fejlődési dokumentum ellenőrzése folyamatosan történik. Év végén az iskolába készülő gyermekek fejlődési eredményeiről a sikerkritériumokat figyelembe vevő értékelést végez az óvónő.
- A csoportok év végi értékelései határozzák meg a következő nevelési év kiemelt feladatait.

A Pedagógiai Program ellenőrzése, értékelése

A program ellenőrzésében, értékelésében az óvodavezető irányításával valamennyi óvónő részt vesz.

A program ellenőrzési, értékelési terve

- ♦ Pedagógiai Programunk érvényesülését, működését folyamatosan kell ellenőrizni, a korrekciót / módosítást szükségesség szerint (törvényi változások, fenntartói feladat változás, nevelőtestületi igény) el kell végezni.
- ♦ A program ellenőrzését **5 évenként** tervezzük. Ez a nevelési folyamat kimenet oldalának vizsgálatára irányul. Az óvodai tevékenységek mindegyikénél meghatároztuk, milyen fejlődést kívánunk elérni az óvodáskor végére. E fejlettségi szint segítségével, a program 5 éves ciklusra tervezett nevelési, fejlesztési elképzeléseinek eredményét elemezzük.

XV. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Az iskolába lépés feltételei

A gyermek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére 6 – 7 éves korra eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben az óvodából iskolássá érik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembe vétele mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdésre.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges, amelyek mindegyike egyaránt fontos a sikeres iskolai munkához.

- A **testileg** egészségesen fejlődő gyermek 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró. Mozgása összerendezettebb, harmonikusabb. Erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.
- A **lelkileg** egészségesen fejlődő gyermek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciának, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának). A lelkileg egészségesen fejlődő gyermeknél az önkéntelen emlékezeti bevézés és felidézés mellett megjelenik a szándékos bevézés és felidézés. Megnő a megőrzés időtartama. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, növekszik tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. A szemléletes – cselekvő, szemléletes – képszerű gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.
- Az egészségesen fejlődő gyermek érthetően, **folyamatosan kommunikál, beszél**, gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni. Minden szófajt használ, különböző mondat szerkezeteket, mondatfajtákat alkot, tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat, végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét. Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről, tudja a nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat, ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait, ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét, felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megővéséhez szükségesek, elemi mennyiségi ismeretei vannak.

- Az óvodáskor végére a gyermekek **szociálisan** is éretté válnak az iskolára, készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására. Képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaikkal, amennyiben az iskolai légkör ezt lehetővé teszi. Egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését, feladattudatuk kialakulóban van, kitartásuknak, munkatempójuknak, önállóságuknak, önfegyelmüknek alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.
- A **sajátos nevelési igényű gyermekek esetében** folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint. A különleges gondozásra jogosult gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Az egészségesen fejlődő gyermek jellemzői az óvodáskor végére

A testi fejlődés jellemzői

- 6 éves kora körül eljut az első alakváltozáshoz, megváltoznak testarányai, megkezdődik a fogváltás,
- teste arányosan fejlett, teherbíró,
- mozgása összerendezettebb, harmonikusabb, erőteljesen fejlődik a mozgáskoordináció és a finommotorika,
- mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését képes szándékosan irányítani.

Értelmi képességek fejlődése

- az óvodáskor végére nyitott, érdeklődve áll készen az iskolába lépésre, a tanuláshoz szükséges képességei folyamatosan fejlődnek,
- érzékelése, észlelése tovább differenciálódik,
- az önkéntelen emlékezeti bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama,
- megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem időtartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele,
- a szemléletes-cselekvő, szemléletes-képszerű gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van,
- érthetően, folyamatosan, megfelelő tempóban és hangsúllyal kommunikál, beszél,
- minden szófajt, mondatfajta használ,
- különböző mondatszerkezeteket alkot,

- tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat,
- végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét,
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és a környezetéről,
- ismeri a viselkedés alapvető szabályait,
- kialakulóban vannak azok a magatartásformák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek,
- elemi mennyiségi ismeretei vannak.

Szociális fejlődés

- készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőttel és gyermektársaival egyaránt,
- egyre több szabályhoz tud alkalmazkodni,
- késleltetni tudja szükségletei kielégítését,
- feladattudata kialakulóban van; kitartásának, munkatempójának, önállóságának, önfegyelmének alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

A neurológiai és egyéb hátránnyal küzdő gyermekek esetében folyamatosan, speciális szakemberek (gyógypedagógus, logopédus, pszichológus) segítségével végzett korrekció mellett érhető csak a fentiekben leírt fejlettségi szint.

XVI. Érvényességi rendelkezések

Az óvodai nevelési program érvényességi ideje

A „nevelőtestület” határozata alapján: Határozatlan időre szól.

A nevelőtestület elvégezte a PP felülvizsgálatát és kiegészítését.

Véleményezte és elfogadta 2015. 10. 29-én megtartott rendkívüli nevelőtestületi értekezleten.

A helyi nevelési program módosításának lehetséges indokai

A köznevelést (óvodai nevelést) érintő törvények és rendeletek változása esetén.

Szervezeti átalakítás, leépítés a fenntartó részéről.

Az intézményvezetés vagy a nevelőtestület több mint 75 %-a más program bevezetést kezdeményezi.

Egyéb érdekegyeztető fórum módosítást javasol.

Előírás a programmódosítás előterjesztésére

A módosításra vonatkozó javaslatokat írásbeli kell előterjeszteni az óvoda vezetőjének.

XVII. LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

1. Véleményezte:

Dátum: 2010.

Makra Lajosné
országos közoktatási szakértő

2. Egyetértését nyilvánította:

Dátum: 2010.

Szülői szervezet

3. Elfogadta:

Dátum: 2010.

A nevelőtestület

4. Jóváhagyta:

Dátum: 2010.

Nagymágocs Nagyközség Önkormányzata
Képviselő-testülete

5. Tájékoztatásul kapják:

Szülői szervezet

Nevelőtestület

Önkormányzat

Általános Művelődési Központ Igazgatója

MÓDOSÍTOTT PEDAGÓGIAI PROGRAM

6.A módosítást véleményezte:

A nevelőtestület

Dátum: 2013. 09. 02.

7.A módosítással egyetértését nyilvánította:

Szülők Közössége

Dátum: 2013. 09. 02.

8.Módosítást elfogadta:

A nevelőtestület

Dátum: 2013. 09. 02.

9.Program módosítását jóváhagyta:

Az óvodavezető

Dátum: 2013. 09. 02.

10.Tájékoztatásul kapják:

Szülő Közössége

Nevelőtestület

Önkormányzat

Általános Művelődési Központ Igazgatója

MÓDOSÍTOTT PEDAGÓGIAI PROGRAM

11.A módosítást véleményezte:

A nevelőtestület

12.A módosítással egyetértését nyilvánította:

Dátum: 2013. 09. 02.

Szülők Közössége

13.Módosítást elfogadta:

Dátum: 2013. 09. 02.

A nevelőtestület

14.Program módosítását jóváhagyta:

Dátum: 2013. 09. 02.

Az óvodavezető

15.Tájékoztatásul kapják:

Szülő Közössége

Nevelőtestület

Önkormányzat

A PEDAGÓGIAI PROGRAM HATÁLYBA LÉP: 2015. 10. 29.

PH.

ÓVODAVEZETŐ

FELHASZNÁLT SZAKIRODALOM

Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja

255/2009. (11.20.) Korm. rendelet és módosításai

P.Dr. Balogh Katalin - S.Dr. Gergencsik Eszter: Pedagógiai pszichológia

Nemzeti Tankönyvkiadó 1993.

Dr. Kovács György - Dr. Bakosi Éva: Játék az óvodában

Debrecen 1988., 1995.

Nagy Jenőné: Óvodai Programkészítés, de hogyan

OKI Bp. 1997.

Nagy Jenőné: Csak tiszta forrásból

Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Pedagógiai Intézet

Szigetváriné Kurta Jolán: Saját programkészítés, talán így

Óvodai Nevelés

Szigetváriné Kurta Jolán: Családi óvoda nevelési gyakorlata

Oroszlány

Óvodai Nevelés Játékkal, Mesével (I – V kötet)

Eötvös Kiadó 1996.

Balázs né Szűcs Judit: Miből lesz a cserebogár?

Alextypo Bp.1992.

Dr. Hegyi Ildikó: Fejlődési lépcsőfokok

OKKER Oktatási Kiadó 1998.

Játékpszichológiai szöveggyűjtemény (Stöckert Károlyné)

Eötvös Kiadó 1995., Tankönyvkiadó Bp. 1989.

Dr. Kovács György: A játék elmélete és pedagógiája

Mérei – Binet: Gyermeklélektan

Gondolat Bp.

Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel

Szolnok 1997.

Porkolábné Balogh Katalin: Kudarc nélkül az iskolában

Alextypo Bp. 1992.

Szarkáné Horváth Valéria: Az óvodai ének – zene foglalkozások módszertana

Nemzeti Tankönyvkiadó 1997

Székely Lajos: Az óvodai egészségnevelés elmélete és gyakorlata

Egészségesebb Óvodák Nemzeti Hálózata Egyesület 1997.

Formázott: Betűtípus: 12 pt, Félkövér

Formázott: Betűtípus: 12 pt

Formázott: Betűtípus: 12 pt, Félkövér

Formázott: Betűtípus: 12 pt

Formázott: Betűtípus: 12 pt, Félkövér

Formázott: Betűtípus: 12 pt

Formázott: Betűtípus: 12 pt

Formázott: Betűtípus: 12 pt, Félkövér

Formázott: Betűtípus: 12 pt

Formázott: Betűtípus: 12 pt, Félkövér

Formázott: Betűtípus: 12 pt

Formázott: Betűtípus: 12 pt, Félkövér

Formázott: Betűtípus: 12 pt

Formázott: Betűtípus: 12 pt, Félkövér

Formázott: Betűtípus: 12 pt

Formázott: Betűtípus: 12 pt, Félkövér

Formázott: Betűtípus: 12 pt